

Π. ΣΚΙΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΗΣ ΧΑΜΚΩΣ

(κατά τὸ Γαλλικὸν τοῦ Εὐγενίου Σίου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΤΟ ΘΗΡΙΟΝ.

—0—

Εἰς ψυχρὰν καὶ θυελλώδη ἐσπέραν τοῦ Ἰανουαρίου 1788, ὁ ἄνεμος χιόνα φέρων καὶ χάλαζαν, ἐμυκάτο ἀγρίως διὰ τῆς φάραγος τῆς ἀγοῦσης ἀπὸ Τεπελενίου εἰς τὸ Βεράτιον, καὶ ἐμάστιζε τὴν στενὴν ὁδὸν ἣτις προσαναβαίνουσα τὴν κρημνώδη πλευρὰν τῆς κοιλάδος, τραχεῖα μὲν καθ' ἑαυτὴν, ἐπιτραχυτέρα ἐγένετο διὰ τῶν βράχων οἵτινες ἀνωθεν κατακρημνιζόμενοι τὴν ἐπλήρου. Ἐπεκρέματο δὲ ἡ ὁδὸς αὕτη ἐπὶ τοῦ ὀρηκτικοῦ ρεύματος τῆς Βοιοῦσης, τοῦ ποταμοῦ, ὅστις βρέξας τοῦ Τεπελενίου τὰ τεῖχ' αὐτοῦ, ῥέει πρὸς βορρᾶν, καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀδριατικὴν.

Σκοτεινὴ τοῦ χάους εἰκὼν ἦτον ἡ βαθεῖα καὶ ἔρημος αὕτη φάραγξ. Γιγαντιαῖοι ὄγκοι γρανίτου φαίου, ὑπ' ὑπογείων σπασμῶν συντριβέντες, καὶ διατεθέντες ὑπὸ τῶν αἰώνων εἰς ἀμόρφους καὶ ἀτάκτους σωρούς, περιέκλειον τὴν στενὴν κοιλάδα καὶ τὴν ὁδὸν, καὶ εἰς τριακοσίων ποδῶν αἰρόμενοι ὕψος, προσπένευον κατὰ τὰς κορυφὰς αὐτῶν, τεράστιον θόλον ἀποτελοῦντες, καὶ συνεπλέκοντο μετὰ τῶν σκοτεινῶν κλάδων τῶν πιτύων καὶ ἐλατῶν, αἵτινες ἐκατέρωθεν ἐπὶ τῆς ἀβύσσου ἐπικρεμάμενοι, ἀπέκλειον αὐτῆς πᾶσαν φαιδρὰν τοῦ ἡλίου ἀκτίνῃ. Πολλάκις δὲ οἱ γεγηρακότες αὐτῶν κορμοὶ, ἐκοιζόμενοι ὑπὸ τῶν καταγιγδῶν, αἵτινες ἐνεφίλοχῶρον εἰς τὰς ἀγρίας αὐτὰς στενωποὺς τῆς Ἠπείρου, κατεκυλίοντο κατὰ τῶν βεράθρων, καὶ ἡ ἀνεχαιτίζοντο ὑπὸ τῶν προκαταπεσόντων βράχων, ὅσοι διέτεμον τὴν ὁδὸν, ἢ ἐπ' αὐτῶν ἀναπετώντες κατακρημνιζόντο εἰς τὴν Βοιοῦσαν, καὶ παρεσύροντο ἀπ' αὐτῆς τὰ βοῖζοντα ὕδατα.

Ἐν τούτοις ἡ καταιγὶς ἐπέτεινε τὴν ὀρμὴν τῆς, καὶ ἡ γῆ ἐπανελάμβανε τοὺς μανιώδεις τῆς συριγμούς. Ὁ ἄνεμος ἐνίοτε εἰσβιάζομενος ἐντὸς τῶν ἐρήμων αὐτῶν στενωμάτων, ἐμμεῖτο τὸν πάταγον τοῦ ἐνσκήπτουτος κεραυνοῦ, καὶ ἀνήπαξε στροβίλους λευκοὺς χιόνος· συγχρόνως δὲ παχέα, τεφροῦχρα νέφη ἐπεκάθηντο βαρέως εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων, πληροῦντα ὀμίχλης καὶ σκότους τὴν στενωπὸν. Ὀσάκις δ' αἰφνιδίως ἐσίγων οἱ φοβεροὶ φθόγγοι τῆς τρικυμίας, οἱ γυμνοὶ κλάδοι τῶν πλατάνων, οἵτινες ἐφύοντο παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, καὶ ὑφούντο μέχρι τοῦ χείλους τῆς ὁδοῦ, ἤκούοντο τρίζοντες ἀπαισίως.

Αἰφνης παιδίον δεκαετῆς περίπου, ἰσχνόν, ἡλιοκαῆς καὶ ἡμίγυμον, τὴν κόμην ἔχον λυτὴν καὶ περὶ τοὺς ὤμους ἐσχισμένην φοροῦν προδικὰν, ἐφάνη ἀπὸ κλάδου εἰς κλάδον μετὰ μεγίστης εὐκινήσιας ριπτόμενον, καὶ ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἐφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς τῶν ὑψηλοτέρων δένδρων. Ἐντεύθεν δὲ μετ' ἐκφράσεως φρίκης πρὸς τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ ἀφῶρων, ἐξέπεμπεν ἀνάρθρους κραυγὰς· καὶ ἔπειτα στρέψαν ἀπογνώσεως βλέμμα πρὸς τὴν ὁδὸν, ἐφαίνετο διαμετρῶν τὴν ἀπόστασιν, καὶ ἀναλογιζόμενον ἂν δύναται νὰ πηδήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν ὅπως διαφύγῃ ἐχθρὸν τινα ἐπικείμενον. Βλέπον ὅμως ἀκατόρθωτον τὸ πρᾶγμα, τὸ παιδίον ἤρχισε νὰ φωνάζῃ ἐκ νέου μετ' ἀπελπισίας, καὶ νὰ ἐπικαλῆται εἰς βοήθειαν τὸν πατέρα του. Ἄλλ' οὐδεὶς ἀπεκρίνετο· ἡ δὲ φωνὴ τῆς καταιγίδος ἐμυκάτο πάντοτε.

Ἄλλ' ἰδοὺ ἄρκτος ὑπερμεγέθης ἐφάνη ὑπὸ τὸ δένδρον, ὡς δέκα πόδας ὑπὸ τὸ μέρος ὅπου κατέφυγε τὸ παιδίον, καὶ ἤρχισεν, εἰς τοῦ γονατώδους πλατάνου τὰς ἐξοχὰς τοὺς βαρεῖς τῆς πόδας στηρίζουσα, ν' ἀναρριχᾶται βραδέως, καὶ μετὰ περισκέψεως. Ἦτον δὲ ἄρκτος μελανόξανθος, ὡς ὄλαι αἰ οἰκοῦσαι τοῦ Ἀλῆακμονος τὰ ἄγρια σπήλαια, καὶ ἐκείθεν εἰς δρυμεῖς χειμῶνας κατερχόμεναι ἐνίοτε εἰς τῆς Ἠπείρου τὰς πεδιάδας.

Τὸ θῆριον, κρίνον ἀναμφιβόλως ὅτι ἡ λέια του δὲν

ἐδύνατο πλέον νὰ τὸ διαφύγῃ, ἔμεινεν ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀκίνητον. Τότε δὲ τὸ δυστυχὲς παιδίον, συλλέγον ὅτι τῷ ἐναπέμενε ζωῆς, δυνάμει καὶ ἐλπίδος, ἀφῆκε τελευταίαν καὶ μεγάλην φωνήν· καὶ πελιδὸν ἔπειτα, τὰ χεῖλη λευκὰ, ὑπὸ σπασμωδικοῦ κατεχόμενον τρόμου, καὶ ὀδόντων βρυγμοῦ, μόλις κατώρθωσε νὰ κινήσῃ τὴν χεῖρα εἰς σημεῖον τοῦ σταυροῦ· καὶ ἔπειτα, κλείσαν τοὺς ὀφθαλμούς, περιέμεινε τὸν θάνατον. . . Ἡ δὲ ἄρκτος, ἀφ' οὗ ἐδάριεν ἐπ' ὀλίγον εἰς ἓνα τῶν ἰσχυροτέρων κλάδων, ὅπως βεβαιωθῆ ὅτι ἀντέχει, ἐξηκολούθησε ν' ἀναβαίνει. . .

Ἡ τρικυμία ἐβρυχάτο πάντοτε. Τὸ παιδίον ὅμως αἶφνης ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς, ἔτεινε τὸ ὄπιόν, καὶ ἐφάνη ἀκοῦον μετ' ἀγωνίας ἀπεριγράπτου. Τῷ ὄντι κυνῶν ὕλακαί, μεμακρυσμένοι καὶ ἀμφίβολοι κατ' ἀρχάς, ἠκούσθησαν πλησιάζουσαι κατ' ὀλίγον, καὶ τέλος ἀντήχησαν καθαφαί. Στρέφον τότε πάλιν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ποταμὸν,

— Πάτερ, ἐκραξέ τὸ παιδίον, πάτερ, ἐδώ!

— Ἐχε θάρρος, Ἀθανάση μου, καὶ παρακάλε τὴν παναγίαν, ἀπεκρίθη φωνὴ ἀνδρική, ἦν βιαίου δρόμου ἀγῶν καθίστα ἐναγώνιον καὶ ἀσθμακτικόν.

Ἐνταυτῷ δὲ λίθος, ῥωμαλαίως σφενδονισθεὶς, ἐκτύπησε τὸ ζῶον εἰς τὸ πλευρόν, καὶ τὸ ἐβίασε νὰ σταθῆ, καὶ νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου. Αἱ ὕλακαί τῶν κυνῶν, ἔγιναν τότε μακρῶδες, καὶ ἡ φωνὴ ἐπανελάθε.

— Ἐχε θάρρος, Ἀθανάση!

Καὶ ἐν τῷ ἅμα ἀνὴρ εὐρωστος, ἀρνακίδας καὶ αὐτὸς περιβεβλημένος, καὶ μακρὰν μάχαιραν εἰς τοὺς ὀδόντας κρατῶν, ἐφάνη ἀναβαίνειν τὸ δένδρον, καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν φθάς τῆς ἄρκτου, ἐστάθη καὶ τὴν παρετήρει. Τὸ δὲ θηρίον, ἰσχυρῶς τὸν κλάδον σφίγγον ἐφ' οὗ ἴστατο, ἠνέωξε φάρυγγα ἀγριώτατον, καὶ ἤρχισε νὰ βρυχᾶται. Ἀλλ' ὁ ἀτρόμητος κάτοικος τῶν ὀρέων, ὠφελθεὶς ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ζῶον, διότι ἐπεπρόσθει ὁ κορμὸς τοῦ δένδρου, δὲν ἐδύνατο εὐκόλως νὰ μεταχειρισθῆ τοὺς φοβεροὺς ὄνυχάς του, ἔφθασεν ἀπέναντι αὐτοῦ, καὶ περιβάλλων ἰσχυρῶς τὸν πλάτανον μετὰ τὰ γόνατά του, συνέλαβε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν ἄρκτον κατὰ τὸν αὐχένα ἐκ τοῦ δασέος τῆς δέρματος, καὶ διὰ τῆς ἄλλης τῆ ἐβύθισεν εἰς τὴν καρδίαν τὴν μάχαιραν, καὶ ἀνέκραξε μετ' εὐγνώμονος ἐνθουσιασμοῦ ὅτι, πολλάκις ἤκουσε ψαλλόμενον εἰς τὴν ἐκκλησίαν του.

— Ὁ θεὸς μεθ' ἡμῶν!

Οὕτω πληρωθὲν τὸ θηρίον, ἀφῆκε φοβερόν μυκηθμόν, καὶ ἐκτεῖναν ὅσον ἐδύνατο ἓνα τῶν βαρέων ποδῶν του, κατώρθωσε νὰ ἐμπήξῃ τοὺς ὀξεῖς ὄνυχάς του εἰς τὴν πλάτην τοῦ Ἑλληνοῦ.

Ἀλλ' αὐτὸς μετὰ λύσεως ἐτι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ πόνου μυοπούμενος, τῷ κατέρρεε νέον πληγὴν, τὸσφ καιρίαν, ὥστε ἡ ἄρκτος ἐπεσεν ἀπὸ τὸ δένδρον, ἀλλ' εἰς τὴν πτώσιν τῆς συμπαρέσυρε καὶ τὸν νικητὴν τῆς. Βύτυχως ὅμως τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ κατ' ἐκείνο τὸ μέρος ἦν ἀργυρῶδες, καὶ ἐκαλύπτετο ἀπὸ φύλλων στρόμα παχὺ καὶ κάθυρον ἀπὸ τὰς βρο-

χὰς τοῦ χειμῶνος, ὥστε ὁ Ἑλληὴν δὲν συνετρίβη πρῶτον. Ἀλλ' εἰ καὶ πνεύουσα ἦδη τὰ λίσσθια, ἡ ἄρκτος ἐδύνατο νὰ τὸν σπαράξῃ ἀκόμη ἐν τῇ φοβερᾷ ἀγωνίᾳ τῆς, ἀνευ τῆς βοήθειας τῶν δύο του μολοσσῶν, κυνῶν μεγάλων καὶ λευκοτρίγων, οἵτινες ὀρμήσαντες κατὰ τοῦ θηρίου, τὰ ἀπέπνιξαν μετ' ἐπίμονον πάλιν, ἐφ' ἧς οἱ ὄνυχές του ἐχάραξαν τὸ δέρμα των πολλοῦ.

Τῆς πάλης δὲ ταύτης πάσας τὰς φάσεις παρηκολούθησεν ἄλλοτε μὲν μετὰ τρόμου, ἄλλοτε δὲ μετὰ παρφορᾶς τὸ παιδίον ἀπὸ τοῦ δένδρου· ὅταν δὲ εἶδε τὴν ἄρκτον ἐκπνεύουσαν ὑπὸ τοῦ πατρός του τὴν μάχαιραν, ἀφῆκε φωνὴν ἀγρίας χαρᾶς, καὶ ὀλισθήσας κάτω τοῦ κορμοῦ, ἔτρεξε πρὸς τὸν πατέρα του, ὅστις τὸ ἐνέκλεισε μετ' ἀγάπης περιπαθοῦς εἰς τὴν εὐρωστον καὶ καθημακτένην ἀγκάλην του, τὸ κατεφίλησε, καὶ ἀνέτεινε πρὸς τὸν οὐρανὸν βλέμμα ἐν ᾧ ἔλαμπε φιλοστοργία καὶ εὐγνωμοσύνη. Ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τῆς τρικυμίας, ἐν μέσῳ τῆς ἀγρίας ταύτης ἐργῆς, περικεκαλυμμένης σχεδὸν ἦδη ὑπὸ τοῦ σκοτους, ἀπέναντι τοῦ ἐσπαραγμένου πτώματος, εἰς ὃ τὸ νεκρὸν ὄμμα ἤστραπτεν εἰσέτι ἡ ἀπειλή, ἡ σκηνὴ αὕτη εἶχε κατανοητικόν τι καὶ μέγα.

— Πάτερ! σ' ἐπλήγωσεν! . . . ἀνέκραξεν ὁ Ἀθανάσιος, δεικνύων κηλίδας αἵματος αἰτίνες ἐμίαινον τὴν δερματίνην τοῦ πατρός του φλοκάταν.

— Νομίζω, εἶπεν αὐτὸς, στρέφων τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὸ ἀριστερὸν ὠμόν του. Χρῆς τὴν πληγὴν μετ' ὀλίγον πηλόν, καὶ ὁ θεὸς βοηθός!

Ἐπειτα δὲ, καθήσας ἐπὶ τῆς ἄρκτου, ἀπεδίθη, ἂν καὶ ἐπιπτεν ἀκόμη χιῶν, καὶ ἐγύμνωσε τὰς πληγὰς τῆς ῥωμαλαίας του ὠμοπλάτης· ἐν ᾧ δὲ διὰ τῆς χειρὸς του ἐκολάκευε τοὺς δύο του μολοσσούς, σπηρίζοντας ἐπὶ τῶν γονάτων του τὰς ζωφρὰς κεφαλὰς των αἰτίνες ἐξέφραζον εὐφύταιν καὶ θάρρος, τὸ παιδίον ἐμάλασσε εἰς τὰς μικρὰς χειρὰς του τῆς ὄχθης τὴν ἀργίλλον, καὶ ἀντλήσας εἰς τὸ φέσιόν του ἐκ τοῦ καταψύχρου ὕδατος τοῦ ποταμοῦ, ἐπλυνεν ἐπιμελῶς τὸ πεπηγὸς αἷμα τῆς πληγῆς, καὶ ἐπέθεσε τὴν δροσερὰν καὶ παχεῖαν ἀλοιφήν, ἐπικαλύψαν αὐτὴν διὰ τινῶν φύλλων ξηρῶν.

— Ἀθανάση μου, εἶπεν ὁ Ἡπειρώτης, ὁ καλύτερος ἐξοχώτατος τῆς κατηραμένης στρίγλας τοῦ Τεπελενίου, — Θεέ μου, φύλαττε! (καὶ ἔκαμε τὸν σταυρόν του) — δὲν ἠμποροῦσε νὰ δέσῃ τὴν πληγὴν μου καλύτερα. Δύσκολον δὰ ἦτον τὸ κυνήγι μας, ὅμως καὶ ἤξιζε. Ἡ καλὴ σου, λιγνὴ δὲν εἶναι, ἐπρόσθεσε, περιφέρων τὴν τραχεῖάν του χεῖρα εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ θηρίου. Αὐτὸν τὸν χιμῶνα θὰ ἔχετε κρέας ἀλατισμένον σὺ καὶ ἡ μήτηρ σου, καὶ τὸ δέρμα τῆς θὰ γίνῃ ἐξαιρετικὸν σκέπασμα διὰ τὰς ψυχρὰς νύκτας. Χάρης εἰς τὴν Παναγίαν! δὲν λησμονεῖ τοὺς δούλους τῆς, καὶ μὰς ἐστειλε τὴν εὐτυχίαν αὐτὴν!

Τοιαύτη ἦτον ἡ ἀπόρρεια, τοιαύτη ἡ ἑλεεινὴ κατάστασις τῶν δυστυχῶν τούτων, ὅς ἐν νεύμα τοῦ Σατραπόου Ἀλῆ εἶχεν ἐκτοπίσει ἀπὸ τῆς πατρίδος των Χαονίας εἰς τὰ ἄξενά ταῦτα μέρη τῆς Ἡπείρου, τοιαύτη ἦτον ἡ κακὴ των μοῖρα, ὥστε ὁ πατὴρ τοῦ

Ἀναστασίου εὐδαιμονίαν σχεδὸν θεόπεμπτον ἐθεώρει τὸν ἔσχατον κίνδυνον ὃν διέτρεξεν αὐτὸς καὶ τὸ παιδίον του, ὅστις ὁμῶς τοῖς ἐπρὸς μῆθευεν ἀνέλπιστον τροφήν, τὸ φρονεῦθ' ἐζῶον.

— Καὶ τί θὰ κάμωμεν τὴν ἀρκούδαν τώρα; ἠρώτησε τὸ παιδίον.

— Ὁ Τόμαρς θὰ τὴν φυλάξῃ, καὶ δὲν θ' ἀφήσῃ ὡς τὸ πρῶτ' νὰ τὴν φάγουν τ' ἀγρίμια. Τὴν αὐγὴν ἐπιστρέφομεν μὲ τὴν μητέρα σου νὰ τὴν ἐπάρωμεν.

Τὸ ναῆμον ζῶον, ὡς ἤκουσε τ' ὄνομά του, ἔστρεψεν ἀνησυχῶς τὸ βλέμμα πρὸς τὸν κύριόν του.

— Τόμαρς! ἐδῶ! εἶπεν ὁ Ἡπειρώτης, ῥίπτων τὸ φέσιόν τον πλησίον τῆς ἀρκτου. Φύλαξέ τὴν, νὰ μὴ τὴν ἐπάρῃ κανείς.

Ὁ κύων ἀμέσως ἐκίθησεν εἰς τὸ φέσιον, καὶ ἀνέπεμψε γρυσμόν ὑπόκωπον, γυμνώσας τοὺς λευκοὺς καὶ ὀξεῖς τοῦ ὀδόντας, ὡς λέγων εἰς τὸν κύριόν του ὅτι ἐνόησε, καὶ ἦτον πρόθυμος νὰ ἐκτελέσῃ τὴν προσταγὴν του.

— Καλὰ, Τόμαρς, εἶπεν ὁ Ἕλλην. Ὅλα τ' ἀγρίμια νὰ ἔλθουν τώρα, δὲν εἶναι φόβος διὰ τὴν ἀρκούδαν. Ἐλ', Ἀθανάση, ἐνύκτωσε, καὶ ἡ μητέρα σου περιμένει.

— Τόμαρς, καλὴν νύκτα, εἶπεν ὁ Ἀθανάσιος, κολακεύσας μὲ τὴν χεῖρα τὸν κύνα, ὅστις εὐπειθὴς καὶ οὐδόλως μεμψιμοιρῶν, ἔμεινεν ἀκίνητος εἰς τὸ φέσι, καὶ παρηκολούθει μόνον διὰ τοῦ βλέμματός του τὸν κύριόν του καὶ τὸ παιδίον, μέχρις οὗ μετὰ τοῦ ἄλλου κυνὸς ἔγιναν ἀφαντοὶ μετὰ τῶν πλατάνων.

—ο—

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΤΑ ΘΗΡΙΑ.

Δύο περίπου ὥρας μετὰ τὸ ἐκτελεθὲν συμβᾶν βαθεῖα ἦσαν ἡ νύξ καὶ ἡ θύελλα πάντοτε ἐδρυχάτο, ὅταν αἴφνης τοὺς βράχους τῆς στενωποῦ ἐφώτισαν λάμψεις ἀθέβαιαι ἀπὸ δαυλοὺς ῥιτινώδους πίτυος προερχόμεναι, οὗς ἔφερον εἰς τὰς χεῖράς των Αἰθίοπες δούλοι. Τὰς φλόγας αὐτῶν ἐδασάνιζεν ὁ ἀνεμος, ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο νὰ τὰς σβύσῃ. Εἰς δὲ τὸ κινούμενον καὶ ἀθέβαιον φῶς των, ἐφάνησαν περὶ τοὺς εἴκοσι Γέργους ἵππεις, οἵτινες ἀπὸ τῶν μελανῶν μανδυνῶν των ἀποτινάσσοντες τὴν σωρευομένην χιόνα, ἔσυρον κατόπιν των τοὺς ἵππους ἐκ τῶν χαλινῶν, καὶ ἀνέβαινον βραδέως καὶ δυσκόλως τὸ ἐπισφαλὲς μονοπάτιον, ὀλισθηρὸν κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τοῦ χρόνου, καὶ πολλαχοῦ διατεμνόμενον ὑπὸ τῶν κατακυλισθέντων βράχων ἢ τῶν κορμῶν ὄσους ἢ θύελλα προῤῥίζους ἀνῆρπαζεν.

Τοῦ μικροῦ δὲ τούτου ἀποσπάσματος προσπορεύετο εἰς μόνος, οὐχὶ πεζός, ἀλλ' ἠμίονον ἀναβαίνων λευκὴν, ἣν ἐκατέρωθεν ὠδήγουν δύο δούλοι, καὶ ἦτις τοσοῦτον γεγυμνασμένον εἶχε τὸν πόδα, ὥστε μετὰ τῶν ὄλων τούτων τῶν ἐμποδίων καὶ τῶν δυσκολιῶν τῆς ὁδοῦ, σχεδὸν οὐδ' ἐπρόσκοπτε. Πρὸς τὸν ἄνθρωπον δὲ τούτον οἱ Γέγαι ἀπέβλεπον μετ' εὐλαθείας

καὶ φόβου· καὶ αὐτοὶ, οἱ συνήθως ἄτακτοι, θορυβώδεις καὶ πολυλόγοι, πρὸ τεσσάρων ὥρῶν ἀναχωρήσαντες ἀπὸ Τεπελενίου, ἂν καὶ τόσον φρικτὸς ἦτον ὁ καιρὸς καὶ τοσαῦται τῆς ὁδοπορίας αἱ κακουχίαι, δὲν ἠνέωξαν ὁμῶς οὔτε ἀπαξ τὸ στόμα νὰ προσφέρωσι μίαν λέξιν. Τὴν παράδοξον δὲ ταύτην ἀλλοίωσιν εἰς τὰς εἴσεις τῶν θηριῶδων τούτων ἀλλὰ καὶ φανατικῶν συγχρόνως στρατικῶν ἐπέφερον ἡ παρουσία τοῦ Βεκτακτῆ, ὅστις ἦτον ἱερεὺς ἐνταυτῷ καὶ μάγος· οὗτοι δὲ ἦσαν ἐκ τῶν σωματοφυλάκων τῆς Χάμκως, ἦτις, ὡς ἐλέγετο, ἔκειτο τότε ἐπικινδύνως ἀσθενούσα εἰς τὸ σερᾶγιον τοῦ Τεπελενίου, τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀλῆ.

Ὁ Βεκτακτῆς οὗτος ἐφῆρει πράσινον μὲν μανδύαν, μέλαιναν δὲ τὴν τιάρην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ πρασίνης ζώνης περιδεδεμένην. Τὸ πρόσωπόν του ἦτον ἰσχνόν καὶ ὀστεῶδες, ὁ πώγων αὐτοῦ πυρρὸς, ἡ ὄψις του πελιδνὴ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του πρασινίζοντες ὡς οἱ τῆς γαλῆς. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς του ἦτον σπουδαιότατος, διότι εἰς ἕκαστον πρόσκομμα τῆς ὁδοῦ ἐμεμψιμοίρει μετὰ τῶν ὀδόντων του μὲ φωνὴν ὑπόκωπον.

— Δὲν θὰ προσθᾶσω, δὲν θὰ προσθᾶσω!
Ἄλλὰ τέλος ἡ ὁδὸς ἤρχισε νὰ γίνεταί ὀμαλωτέρα, καὶ νὰ κοπάζῃ ἡ ὀρμὴ τῆς καταγίδος. Οἱ Γέγαι τότε ἵππευσαν πάλιν, καὶ παρακολουθούτων τῶν αἰθιόπων ἐν σπουδῇ δρόμου, ἔφθασαν μετ' οὐ πολὺ εἰς μέρος ὅπου νῦν ὤντο ὀλίγον ἢ πάροδος, καὶ ἔκειτο τὸ μικρὸν χωρίον τῆς στενωποῦ.

Οἱ δαυλοὶ, διασκεδάσαντες τὸ περιεχυμένον σκότος, ἐδειξάν ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τούτου τινὰς ἀθλίως πηλοκτίστους καὶ ἀχυροσκεπεῖς καλύβας, προσανακεκλιμένας εἰς τοὺς καθέτους βράχους, ἢ κρεμαμένας ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτῶν. Πυκνὸς καὶ μέλας καπνὸς ἐξερχόμενος μετ' ἐρυθροῦ ἀπαυγίσματος ἐκ τοῦ μικροῦ καὶ μόνου παραθύρου ἐκάστης αὐτῶν, ἦτον τὸ μόνον μαρτύριον ὅτι κατωκτεῖτο τὸ χωρίον τούτο. Οἱ δὲ δυστυχεῖς κάτοικοι, οἱ κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλῆ εἰς τὴν ἔρημον ταύτην μετοικισθέντες, αὐτοὶ ἦσαν τὰ λείψανα χωρίων τινῶν τῆς Χαονίας, καταστραφέντων ὑπὸ τοῦ σατράπου ἐν στόματι βρομφαίας.

Οἱ Γέγαι ἀριππεύσαντες, ἐρρίψαν τοὺς χαλινούς εἰς τοὺς Αἰθίοπας. Ἐπειτα δὲ, ἐρευνήσαντες τὸ ἔναυσμα τῶν ἐλεφαντοκλήτων των πυροβόλων, δοκιμάσαντες ἂν αἱ μάχαιραὶ των εὐκόλως ἐξέρχωνται ἀπὸ τὰς ἐρυθρὰς καὶ ἐπαργύρους των θήκας, τινὲς δὲ λαβόντες καὶ σχοινία εἰς τὰς χεῖρας, ἐκινήθησαν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Βεκτακτῆ, ὅπως ἐπισκεφθῶσιν ἀλληλοδιαδόχως ὅλας τὰς καλύβας τοῦ ἀθλίου τούτου χωρίου. Μία ἀπὸ αὐτὰς κατωκτεῖτο ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀθανασίου.

Δυσπερίγραπτος εἶναι ἡ ἐλεεινότης τῆς κατοικίας τοῦ Μάρκου Βαῖα, πατρὸς τοῦ Ἀθανασίου, ἄλλως τε ὁμοίᾳ πρὸς τὴν τότε κατάστασιν τῶν πλείστων χριστιανῶν τῆς Ἡπείρου.

Ἡ μάστιξ τῆς ληστείας, τῆς βίας καὶ τῆς ἀναρχίας, ὑφ' ἣν ἐστέναζε πρὸ τριῶν περίπου αἰῶνων ὁ δυστυχὴς οὗτος τόπος, ἠνάγκαζε τοὺς ἐγχωρίους νὰ

οικοδομῶσι παραδόξου σχήματος κατοικίας, ὅποια ἦσαν αἱ τοῦ χωρίου ἐν τῇ φάραγι τοῦ Τεπελενίου. Τὸ χωρίον ἐκεῖνο κατακείτο ἄλλοτε ὑπὸ ἀνθρώπων φιλοπολέμων, οἵτινες διέθετον τὰς οἰκίας των ἐν εἶδει μικρῶν φρουρίων, καὶ ἤγειρον αὐτὰς μεμονωμένως καὶ διεστώσας, ἐπὶ θέσεων ὑψηλῶν, ἐπὶ ἀποτόμως προεχόντων βράχων, ὅπου ἦσαν ἀπρόσβλητοι, ἐξουσιάζουσαι αὐτὰς τὴν περιεπιμένην χώραν, καὶ ὅπου ἐνίοτε ἡ ἀνάβασις ἐγένετο διὰ κλίμακος ἀραιουμένης τὴν νύκτα. Ἦδη ὅμως τοῦ Σατράπου Ἀλῆ ἡ ὑποπτος πολιτικῆ, ἥτις μεταξὺ ἄλλων καταπίεσεως τρόπων εἶχεν ἐφεύρει καὶ τὸν ἀποτρόπαιον ἐκτοπισμόν, εἶχε μετοικίσει ἀλλαχῶ τούς κατοίκους ἐκείνους, καὶ εἰς τὸ χωρίον τοῦτο εἶχε μεταφέρει ἄλλους ξένους, ἀφ' οὗ τοῖς ἀφῆρσαν ὅλα τὰ ὄπλα.

Τοῦ δὲ Μάρκου Βαΐα ἡ κατοικία ἦτον μία τῶν πενεστάτων. Οἱ τοῖχοί της ἦσαν πηλόπλαστοι καὶ γυμνοί, τὸ ἔδαφος ὑγρὸν καὶ μόλις πεπατημένον, παλαιὰ ψίαθος ἀχυρίνη ἐχρησίμευε συγχρόνως εἰς κλίνην τῆς πτωχῆς οικογενείας, ἐν βάρκῃ ὡς πέπλωμά της· ἐπὶ πεπαλαιωμένου δὲ καὶ σχεδὸν κενοῦ κιβωτίου δύο ἴσταντο εὐτελεῖ ἀγγεῖα, ὧν τὸ μὲν περιεῖχεν ὕδωρ τῆς Βοιούσης, τὸ δὲ τὴν πενιχρὰν τῶν πτωχῶν καὶ ἀγροίκων τροφήν, τὴν βοδῶταν. Εἰς μίαν δὲ τῆς σκοτεινῆς αἰθούσης γωνίαν, ἕκαστε μέλαινα ἐστία, καὶ τῆς ἐβερεγμένης πίτυος ὁ καπνός, μόνον ἐξοδὸν εἶχε τῆς ὀροφῆς τὰς χασμάδας, δι' ὧν ἐφύσα παγετώδης ἄνεμος καὶ εἰσῆρχετο ἡ χιών.

Καὶ ὅμως οἱ κάτοικοι τοῦ θλιβεροῦ τοῦτου ἐνδιαιτήματος, ὁ Μάρκος, ἡ γυνὴ καὶ τὸ τέκνον των, ἐκάθηντο τὴν στιγμὴν ταύτην ἡσυχῇ καὶ σχεδὸν φαιδροῖ, ἀνυπολόγιστοι τὸν κίνδυνον ὃν διέφυγον, τὴν εὐδαιμονίαν ὅτι ἦσαν πάλιν ὅλοι ὁμοῦ, τὴν ἐλπίδα ὅτι τὸ ζῶον ὃ ἐφύλαττεν ὁ Τάμαρος παρὰ τὸν ποταμὸν ἠθέλε τοῖς παρέξει εὐχυμον τροφήν διὰ τὸ ἐπιλοιπον τοῦ χειμῶνος· καὶ συνδιελέγοντο, μετὰ τινος παρηγορίας ἀποβλέποντες εἰς τὴν ἐπαύριον. Μεταξὺ δὲ τῶν γονέων του ἐκίθητο ὁ Ἀθανάσιος, καὶ ἄλλοτε μὲν ὁ πατήρ του, ἄλλοτε δὲ ἡ μήτηρ του τὸν ἐνηγκαλίζετο καὶ τὸν ἐφιλεῖ.

Ἡ Δέσπω, τοῦ Βαΐα γυνὴ, ἦτον τριακοντούτης περίπου, καὶ εἶχε τοὺς χαρακτήρας λεπτοῦς, κανονικοὺς καὶ ὠραίους· ἀλλὰ τὸ κάλλος των κατέστρεφον ριτίδες πρόωροι, ἃς ἡ πενία καὶ ἡ ὑπερβολικὴ σωματικὴ ἐργασία εἶχον χαράξει ἐπὶ τοῦ μετώπου της. Τὸ ἐνδυμὰ της ἦτον ὁ βαμβακερὸς χονδροῦφῆς χιτὼν, ἔργον τῶν ἰδίων χειρῶν της, ἀνευ ἀνθρώπων ποικιλμάτων, οἷα κυσμοῦσι τὰ τῶν εὐπόρων ἐνδύματα· ἐπ' αὐτοῦ δ' ἐφόρει χλαίνην μαλλωτὴν καὶ ἐρυθρὸν περιζῶμα, καταβαίνον μέχρι τῶν ποδῶν, ἐρυθρὸν δὲ καὶ τὸν κεφαλόδεσμον, ἀφ' οὗ ἡ κόμη της ἐχεῖτο ἐπὶ τῶν ὤμων της πεπλεγμένη, ἀνευ ὅμως τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων, ἃ αὐτὴ μὲν δὲν εἶχεν, ἀλλ' οὐδ' αἱ ἔχουσαι ἐτόλμων τότε νὰ ἐπιδείξωσι, προκαλοῦσαι τῶν ἀρπάγων τὴν κακοῦργον φιλαργυρίαν. Εἰς τὰς ἀγκάλας ἐκράτει τὴν κεφαλὴν τοῦ μικροῦ Ἀθανασίου, ὅστις εἶχεν ἀποκομηθῆ εἰς τὰ γόνατά της, καὶ ἐπροσπάθει νὰ τὸν θερμάνῃ εἰς τὸ στήθος της.

Ὁ δὲ Μάρκος Βαΐας ἦτον μετρίου μὲν ἀναστήματος, ἡλιοκαῆς δὲ τὴν ὄψιν, καὶ εἶχε τοῦ προσώπου τὴν ἐκφρασιν ἡρεμον συγχρόνως, σκεπτικὴν καὶ θαρραλέαν. Ἡ κεφαλή του κατ' ἔθος ἠπειρωτικὸν ἐκόμου μὲν πρὸ τὰ ὀπίσω, ἐμπρὸς δὲ καὶ εἰς τὰ πλάγια ἦτον ἐν χρῶ κεχωρμένη. Καταθεὶς τὴν δερματίνην φλογάτην του, ἐφόρει πράσινον παλαιὸν ἐπενδύτην, καὶ ἐπὶ τῆς φουστανέλλας του ἦτον ἐζωσμένος ἐρυθρὰν ζώνην· εἰς δὲ τοὺς πόδας ἐφόρει ἀφελέστατα πέδιλα ἐκ δέρματος ἀκατεργάστου, ὑποδεδεμένα διὰ λωρίων.

Καπνίζων τὴν κερασίνην του καπνοσύριγγα, ὁ Βαΐας ἄλλοτε μὲν ἐκολάκευε διὰ τῆς χειρὸς τὸν κύνά του, τὸν πιστὸν σύντροφον τοῦ Τομάρου, ἄλλοτε δὲ ἀπέτεινε τινὰς λέξεις πρὸς τὴν γυναῖκά του, καὶ ἄλλοτε ὑπέτρφε τὸ πῦρ, οὗ ἡ κινουμένη λάμψις ἐφώτιζε μόνη τὴν οἰκιακὴν ταύτην εἰκόνα.

Κατ' ἀρχὰς τὸ πτωχὸν ζεῦγος διελέχθη ἐπὶ τινὰ καιρὸν σχεδιάζον περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐμελλον νὰ σκευάσωσι τὸ κρέας τῆς ἀρκτου, τὸ δῶρον τοῦτο ὃ τοῖς εἶχε πέμψει ἡ πρόνοια, ὅπως τοῖς διαρκέσῃ ἐπὶ μακρότατον, ἔπειτα δὲ ἀπὸ λόγου εἰς λόγον ὠμίλησαν περὶ τῆς Χάμκως, τῆς μητρὸς τοῦ Σατράπου Ἀλῆ, τῆς φοβερᾶς ἐκείνης γυναικὸς, ἧς ὁ λαὸς, οἱ χριστιανοὶ μάλιστα, οὐδέποτε ἐπρόφερον τὸ ὄνομα χωρὶς τρόμου, καὶ χωρὶς νὰ κάμνωσι τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον, ὡς ἂν προῦκειτο περὶ τοῦ ἐχθροῦ τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

— Ἡ Παναγία νὰ βοηθήσῃ! εἶπεν ἡ Δέσπω. Βοσκὸς ἀπὸ τὸ Βεράτιον ἐπέρασε χθὲς τὸ ἑσπέρας ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ παταμοῦ, ἀντικρυ τοῦ Τεπελενίου, καὶ εἶδε νὰ λάμπουν ὅλα τὰ παράθυρα τοῦ φρουρίου καὶ ὅλαι αἱ θύραι. Τὸ φῶς ἦτον πρῶτα γαλάζιον· ἔπειτα ἔγινε κόκκινον, ὅμως κόκκινον ὡς τὸ αἷμα.

Ὁ Βαΐας ἔκαμε τὸν σταυρὸν του καὶ εἶπε·

— Ἡ στρίγλα ὀρίζει τοὺς δαίμονας, καθὼς ὀρίζω ἐγὼ τοὺς σκύλους αὐτοὺς, καὶ ἠμπορεῖ νὰ μεταβάλλῃ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας εἰς πυρωμένην κάμινον, καθὼς ὁ υἱὸς της, τοῦ Τεπελενίου, ὁ λύκος, ἀλλάξε τὸν λαμπρὸν ἥλιον τῆς πατρίδος μας πρὸς τὰ ψυχρὰ αὐτὰ καὶ ἀγρία σκότη, καὶ τὰς εὐκάρτους μας πεδιάδας πρὸς ἐρήμους καὶ τραχεῖς βράχους, ὅπου ἀναγκαζόμεθα νὰ παλαιώμεν μετ' ἀγρίμια διὰ τὴν ζωὴν τῶν παιδιῶν μας.

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ κάτοικος τῶν ὀρέων, ἐνεθυμεῖτο μετὰ πικρίας τὴν ὠραίαν πατρίδα του ἀφ' ἧς τὸν ἐξεδίωξεν ἡ αὐθαίρετος προσταγὴ τοῦ Σατράπου, ἐξήρσισα αὐτὸν εἰς τὰς ἀξένους ἐκείνας φάραγας. Ἐπειτα δὲ ἐπρόσθεσε κατηφῶς.

— Κατάρτα κατὰ τῆς κεφαλῆς τῆς Χάμκως καὶ τοῦ υἱοῦ της. Ὁ θεὸς ν' ἀποτρέπῃ τῆς ὁδοῦ των πάντα χριστιανόν· διότι ὅπου περάσουν αὐτοὶ, ἐκεῖ σίτος δὲν φύεται.

— Εἶναι ἀληθὲς, ἤρωτησεν ἡ Δέσπω μετ' ὀφθαλμῶν ταπεινῶν, ὅτι κοπετοὶ ἀκούονται ἐξερχόμενοι ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ τοῦ σπαραγίου ὑπόγεια, καὶ ὅτι φωναὶ ἀλλόκοτοι καὶ θρηνώδεις ἀποκρίνονται ἀπὸ τοὺς ἀέρας;

— Είναι, φάνεται, αἱ ψυχαὶ τῶν ἀποθανόντων, καὶ κρᾶζουσι τὰς ψυχὰς ὄσων μέλλουσι ν' ἀποθάνουν, διότι ἡ γερόντισσα Χάμκω πολλοὺς ἐθανάτωσε καὶ πολλοὺς θανατώνει ἀκόμη εἰς τὸ σαρᾶγι.

Ἐπειτα δὲ μετὰ μικρὰν παύσιν, ὁ Βάϊας ἐξηκολούθησε.

— Ναι, ναι, κ' ἐκείνη καὶ ἡ κόρη τῆς Χαϊνίτζα θανατώνουν εἰς τὸ σαρᾶγι μετὰ ταῖς μαγίαις καὶ τὸ φαρμάκι, καθὼς ὁ λύκος τοῦ Τεπελενίου θανατώνει εἰς τὸν πόλεμον μετὰ τὸ πυροβόλον καὶ μετὰ τὸν πέλεκυν. Ἐπικατάρατος ἡ λύκαινα καὶ τὰ παιδιὰ τῆς ἐπικατάρατος ὁ Ἄλῆς ὅστις κατέστρεψε τὴν γλυκεῖαν πατρίδα μου, ὅστις ἐθανάτωσεν ὅλους τοὺς ἰδικούς μου, ὅσους δὲν ἐμάνηδρισεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀγρίαν ἔρημον, ὅπου ἀποθνήσκουεν τῆς πείνης, τοῦ ψύχους καὶ τῆς δυστυχίας. Ἐπικατάρατος, τρεῖς κατηραμένη ἡ γενεὰ τοῦ Τεπελενίου!

Τὴν στιγμὴν ταύτην, βιαία ἀνέμου πνοή, χιόνος φέρουσα στρόβιλον, εἰσώρησε μετὰ πατάγου διὰ τοῦ μικροῦ παραθύρου, ἐσχέδασε τὸν καπνὸν εἰς τὴν ἐστίαν, καὶ παρ' ὀλίγον ἐβόσθη τὴν πυρὰν. Ἡ δὲ Δέσπω, ὑπὸ φόβου ἀκουσίῳ κυριευθεῖσα, ἐπλησίισε πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς, προσέξασα ὅμως μὴ ἐξυπνήσῃ τὸ παιδίον, οὗ ὁ ὕπνος ἐφάνετο τεταραγμένος.

— Φοβερά νῆξ, εἶπεν ὁ Ἡπειρώτης, ῥίπτων εἰς τὸ πῦρ κώνους τινὰς πίπτους, οἵτινες ἀνέπεμπον ζωηρὰν λάμψιν.

Ἐπειτα δὲ προσέθηκεν.

— Ἄν καὶ ἐλεεινὴ εἶναι ἡ κατοικία μας, ἄς εὐχαριστῶμεν ὅμως τὸν θεόν, διότι πρέπει ὁ καιρὸς νὰ εἶναι φοικώδης τώρα εἰς τὴν φάραγκα κάτω.

Καὶ τότε, ἐνθυμηθεὶς τὸν κύνά του ὅστις ἐφρούρει τὴν ἄρκτον, ὁ Μάρκος προσέθηκε μεθ' ἐνὸς στεναγμοῦ.

— Ὁ δυστυχὴς Τόμκος!

Καὶ ἐκολάκευσε διὰ τῆς χειρὸς μετὰ περισσοτέρας περιπαθείας τὸν ἄλλον του κῦνα.

Ἡ δὲ Δέσπω, δεικνύουσα πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς τὸν Ἀθανάσιον, κοιμώμενον εἰς τὰ γόνατά τῆς, καὶ ἐνθυμουμένη τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεξε.

— Ἴδὲ τὸν ἀγαπητὸν μου ἄγγελον, εἶπε μετὰ δακρύνοντος ὀφθαλμοῦ. Ἴδὲ πῶς κοιμᾶται!

Ἐπειτα δὲ, μακρύνουσα τὴν μελανὴν κόμην του, ἥτις ἐκρυσσε τοῦ παιδίου τὸ ἰσχνὸν καὶ νοσηρὸν πρόσωπον, τὸ ἐφίλησεν ἐλαφρῶς εἰς τὸ μέτωπον. Καὶ ὁ πατήρ του δὲ, κύψας ἐπ' αὐτοῦ, τὸ ἠτένισεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐν σιωπῇ καὶ μετὰ στοργῆς μελαγχολικῆς.

Ἄφνης ὁ Ἀθανάσιος τεταραγμένος, ἀγωνιῶν, ἐκίνησε τὰς χεῖράς του χωρὶς ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμούς. καὶ ἐξεφώνησεν ἀνάρθρους τινὰς συλλαβὰς.

— Ὀνειρεύεται, Ὀνειρεύεται. Ἡ παναγία νὰ τῷ δώσῃ καλὰ ὄνειρα, εἶπε κρυφίως ἡ Δέσπω, ἐν ᾧ κύπτουσα ἐπὶ τοῦ παιδίου τῆς παρετήρει ἀνησυχῶς τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου του.

Ἀλλὰ τὸ μέτωπον τοῦ Ἀθανασίου ὑγραίνεν ἰδρῶς, καὶ οἱ χαρακτῆρές του ἠλλοιωθήσαν. Φοβερά ταραχὴ ἐφάνετο ὅτι τὸν κατεῖχε. Ἄφεις δὲ κρυγῆν

περίτρομον, καὶ μετ' αὐτῆς ἐκφωνήσας τὸ ὄνομα τῆς Χάμκως, ἐσιώπησε πάλιν ἄλλ' ὁ ἀγὼν του ἐξηκολούθει.

— Ὁ Θεὸς νὰ φυλάττῃ τὸ παιδίον μας, εἶπεν ἡ δυστυχὴς μήτηρ πεφοβισμένη. Τὴν στρίγλαν ὄνειρεύεται. Συμφορὰ, συμφορὰ!

— Τὴν τρισκατάρατον! νὰ τὴν εὐρῇ θεῖα δίκη διότι καὶ τῶν παιδιῶν φαρμακεύει τὸν ὕπνον! εἶπεν ὁ Μάρκος Βάϊας μετὰ πικρίας.

Καὶ ἰσως ἤθελεν ἐξακολουθήσει τὰς ἀράς του ἄλλ' ἀφνης ἐσιώπησε, καὶ εἶπε πρὸς τὴν γυναῖκά του ὑψὼν τὴν κεφαλὴν, καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν θύραν.

— Ἄν ἤκουσας;

— Τίποτε! ἀπεκρίθη ἡ Δέσπω. Καὶ ἐθεώρησεν ἐντραμος τὸν σύζυγόν τῆς, ἐνῶ αὐτομάτως ἐσφιγγε τὸ παιδίον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς.

Ἄλλ' ὁ Μάρκος Βάϊας ἀναπνηθῆσας, ἠρέυνησεν ἂν αἱ δύο ξύλινοι δοκοὶ, αἱ ἐνδοθεν τὴν θύραν κλείουσαι, ἦσαν στερεαί, καὶ ἔπειτα ἔμεινεν ὄρθιος καὶ ἐξηκολούθησεν ἀκροώμενος.

— Φοβοῦμαι! . . . εἶπεν ἡ Δέσπω ὠχρίωσα.

Ἄλλ' ὁ Ἡπειρώτης προσήλωσε τὸ οὖς εἰς τὴν θύραν, ἤκουσε μίαν στιγμὴν, καὶ ἔπειτα νεύσας εἰς τὴν γυναῖκά του νὰ μὴ ὀμιλήσῃ, τῇ εἶπε κρυφίως.

— Ἐρχονται . . . ἔρχονται . . . ἀκούω ἵππων πατήματα.

— Οἱ κλέπται! ἀνέκραζεν ἡ Δέσπω μετὰ φρίκης μεγίστης.

— Μητέρα, μητέρα! ἡ στρίγλα! βοήθειαν! ἀνεφώνησε τὸ παιδίον, αἰφνιδίως ἐξυπνήσας, καὶ κρημασθὲν εἰς τὸν λαιμὸν τῆς Δέσπως.

Ὁ δὲ Μάρκος Βάϊας, εἰς πάσας τὰς γωνίας τῆς καλύβης του ἀπηλπισμένον περιφέρων τὸ βλέμμα, ἔψωσε τέλος αὐτὸ πρὸς τὸν οὐρανόν, ταύτας μόνον δυνηθεὶς νὰ προφέρῃ τὰς λέξεις.

— Ὅπλα δὲν ἔχω!

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ θύρα ἐκλονίσθη βιαίως, καὶ μία φωνὴ ἠκούσθη κρᾶζουσα.

— Τί κλειδώνεις, μωρὲ ῤαγιά; τί κλείσσαι μέσ';

— Ἄνοιξε, γκιαούρη, ἐφώναζεν ἄλλος.

Καὶ πρὶν προφθάσῃ ὁ Ἡπειρώτης νὰ ὑπακούσῃ, εἰς Γένης, ἐνεῖρων τὸ στόμα τοῦ πυροβόλου του διὰ τοῦ παραθύρου, ἐσκόπευσεν ἄνωθεν πρὸς τὰ κάτω, καὶ ἐπυροβόλησεν. Ἡ δὲ σφαῖρα συρίζουσα ἐνεπήδησεν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ εὐτυχῶς χωρὶς νὰ πληγώσῃ τινὰ ἐνεπήχθη εἰς τὸ πάχος τοῦ τείχους.

— Ὁ θάνατός σου τὸ παιδίον! . . . τὸ παιδίον θά θανατώσου! προσέξατε τὸ παιδίον! ἐκραζεν ὁ Βεκτακτῆς, μετὰ τὴν μικρὰν, ἰσχνὴν καὶ ὀξείαν φωνὴν του.

Τὰς λέξεις ταύτας ἀκούσασα, τὰς πόσον φιλανθρώπους κατὰ τὸ φαινόμενον, πόσον δ' ὀλίγον συναδούσας πρὸς τὴν ἀγριότητα τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τῶν δορυφόρων, ἡ δυστυχὴς μήτηρ διὰ φοβερᾶς διαγνώσεως τῆς φιλοστοργίας ἐννόησεν ὅτι ἤρχοντο νὰ τῇ ἀρπάσωσι τὸ παιδίον τῆς.

Ἡ αὐτὴ ιδέα ἐπῆλθε καὶ εἰς τὸν Μάρκον Βάϊαν, καὶ ἀμφοτέρωθεν μετὰ φρίκης ἀπέβλεψαν πρὸς ἀλλήλους.

Τόσον δὲ φοβερὰν καὶ τόσον ἐκφραστικὴν καὶ ἀγχοῖαν πρόκλησιν πνέον ἦν τὸ βλέμμα ὃ προσήλωσεν ὁ Μάρκος εἰς τὸ παιδίον, ἐνῶ τὸ ἔσφιγγεν εἰς τὸ στήθος του, ὥστε ἡ Δέσπω ἐξήφθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀνδρός της, καὶ ἐναγκαλιζομένη αὐτοὺς,

— Μὴ τὸ φρονέωσῃς! ἀνέκραξε.

— Διατί ὄχι; ἠρώτησεν ὁ Ἑπειώτης μετὰ τρομερᾶς ἡρεμίας.

— Δὲν θ' ἀνοίξῃς, σκύλε γκιοῦρη, ἔκραξαν ἐξωθεν πολλαὶ θορυβῶδεις φωναὶ, καὶ ἡ θύρα ἐσεισθη.

— Θέλεις λοιπὸν νὰ τὸν λάβωσι ζῶντα; θέλεις λοιπὸν νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς καταχθονίους μαγείας τῆς Χάμκος καὶ τῆς κόρης της, ἐπανελάβεν ὁ Ἑπειώτης μετὰ νέου σχήματος ἀπογνώσεως.

— Πατέρα, λυπήσου με, πατέρα. Τί σ' ἔκαμα καὶ θέλεις νὰ μὲ σκοτώσῃς; ἀνεφώνησεν ἐντρομον τὸ παιδίον.

— Ὁ θεὸς τὸν ἔσωσε σήμερον ἀπὸ τὰ θηρία τοῦ δάσου, εἶπεν ἡ μήτηρ· ἴσως τὸν σώσῃ καὶ ἀπὸ τὰ θηρία αὐτά, καὶ ἀπὸ τὴν στρίγλαν, ἥτις τὰ στέλλει. Δι' ὄνομα τοῦ θεοῦ λυπήσου τον!

— Ἀθανάσιε . . . φίλτατε Ἀθανάσιε! κλίνε, κλί-

— Ἐχεις λοιπὸν ὄρεξιν διὰ τὴν κρεμάλαν; ἔκραξεν ὁ Βεκτακτζής, μὲ τὴν δύσχηον ὄρειαν φωνὴν του.

— Τοὺς ἀκούεις! εἶπεν ὁ Μάρκος, σύρων τὴν μάχαιραν ἐκ τῆς ζώνης του, καὶ συλλαμβάνων τὸν Ἀθανάσιον.

— Μὴ τὸν θανατώσῃς! ὦ! δι' ὄνομα θεοῦ μὴ τὸν θανατώσῃς! ἀνέκραξεν ἡ μήτηρ του.

νε τὴν κεφαλὴν σου. Μὴ στρέφῃς καὶ μὲ κυττάξῃς, εἶπεν ὁ δυστυχὴς πατὴρ μὲ τρέμουσαν τὴν φωνήν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρυβρέκτους. Ἐπειτα δὲ, πρὶν ἢ ἡ Δέσπω προφθάσῃ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, ὕψωσεν αἰφνηδῶς τὴν μάχαιραν. Ἀλλὰ δις ὁ σίδηρος ἤγγισε τὸν τράχηλον τοῦ τέκνου του, καὶ δις ἡ δύναμις τῶ ἐπέλιπεν.

— Ἐσώθη! ἔκραξε τότε ἡ Δέσπω μὲ φωνὴν ἀ-

γαλλιάσεως πλήρη, και όρμήσασα, ενέκλισε τὸ παιδίον εἰς τὴν ἀγκάλην της.

— Εἶμαι ἀνάνδρος! . . . Ἡ δουλαία και ἡ πενία διέφθειραν τὴν καρδίαν μου! Ἄν ἦτον ὁ πατήρ μου, θὰ σὰς ἐφόρευε και τὸ παιδίον και σέ. Ἐγὼ ὁμως εἶμαι ἀνάνδρύτερος ἀπὸ τὰς ἀνάνδρους γυναίκας. Ὁ θεὸς κατηράσθη τὴν κατοικίαν αὐτήν. Γενηθήτω τὸ θέλημα του. Τὸ αἷμα τοῦ Ἀθανασίου μου θὰ βρέξῃ τῆς Χάμκως τὰς χεῖρας, εἶπεν ὁ Ἡπειρώτης, ρίπτων τὴν μάχαιραν κατὰ γῆς και πορευθεὶς ἠνέωξε τὴν θύραν εἰς τοὺς ἵππους.

Εἰς τὴν λάμπιν τῶν φλεγομένων δαυλῶν ἐφάνησαν τότε στύλθοντα ἐν τῷ σκότει τὰ ἐπάργυρα ὄπλα τῶν Γέγων, και οἱ χουσικέντητοι αὐτῶν ἐπεנדύται, και αἱ ἀργυροπέταλοι ζῶναι των διότι τὰς μελανὰς και ἐχιονισμένους των μηλωτὰς τὰς εἶχον ἀφήσει ἐπὶ τῶν ἐφιππίων των. Ἐσωρεύθησαν δὲ ὅλοι οἱ ἄγριοι, οἱ ἡλιοκαεῖς, οἱ θηριώδεις τὴν ψυχὴν και τὴν ὄψιν οὗτοι στρατιῶται εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς καλύβης· ἀλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ προχωρήσῃ. Μόνος δὲ ὁ Βεκτακτζῆς, πελιδνὸς πάντοτε, ἤρεμος, ἀπαθὴς, τὰς δύο χεῖρας ἐν τὸς τοῦ μέλανός του ἔχων μανθῶου, ἴστατο εἰς τὴν φλιάν τῆς θύρας ἣν εἶχεν ἀνοίξει ὁ Βάϊας.

Ἡ δὲ τχλαίπωρος Δέσπω, ὑπὸ τῆς φρίκης παρασυρομένη, μὴ οὔσα εἰς κατὰστασιν νὰ συλλογισθῇ, μηχανικῶς εἰς τῆς καρδίας της τὴν ὁρμὴν ἐνδίδουσα, ἤρπασε τὸ παιδίον της, και ἐγκλείουσα αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας της, ἠθέλησε νὰ κρυβῇ μετ' αὐτοῦ ὀπίσω τοῦ κιβωτίου· και ὁ Βάϊας, εἰς τὸ κιβώτιον τοῦτο καθήμενος, τὴν κεφαλὴν ἔχων κεκυφίαν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενεῖς και εἰς τὸ ἔδαφος προσηλωμένους, ἐφαίνετο ἀναισθητῶν πρὸς πάντα τὰ περὶ αὐτόν. Ἀφ' οὗ δ' ἐπὶ τινι καιρὸν ἐθεώρησε τὴν σικνηὴν ταύτην, ὁ Βεκτακτζῆς ἠρώτησε τὸν Μάρκον Βάϊαν

— Ποῦ εἶναι ὁ υἱός σου;

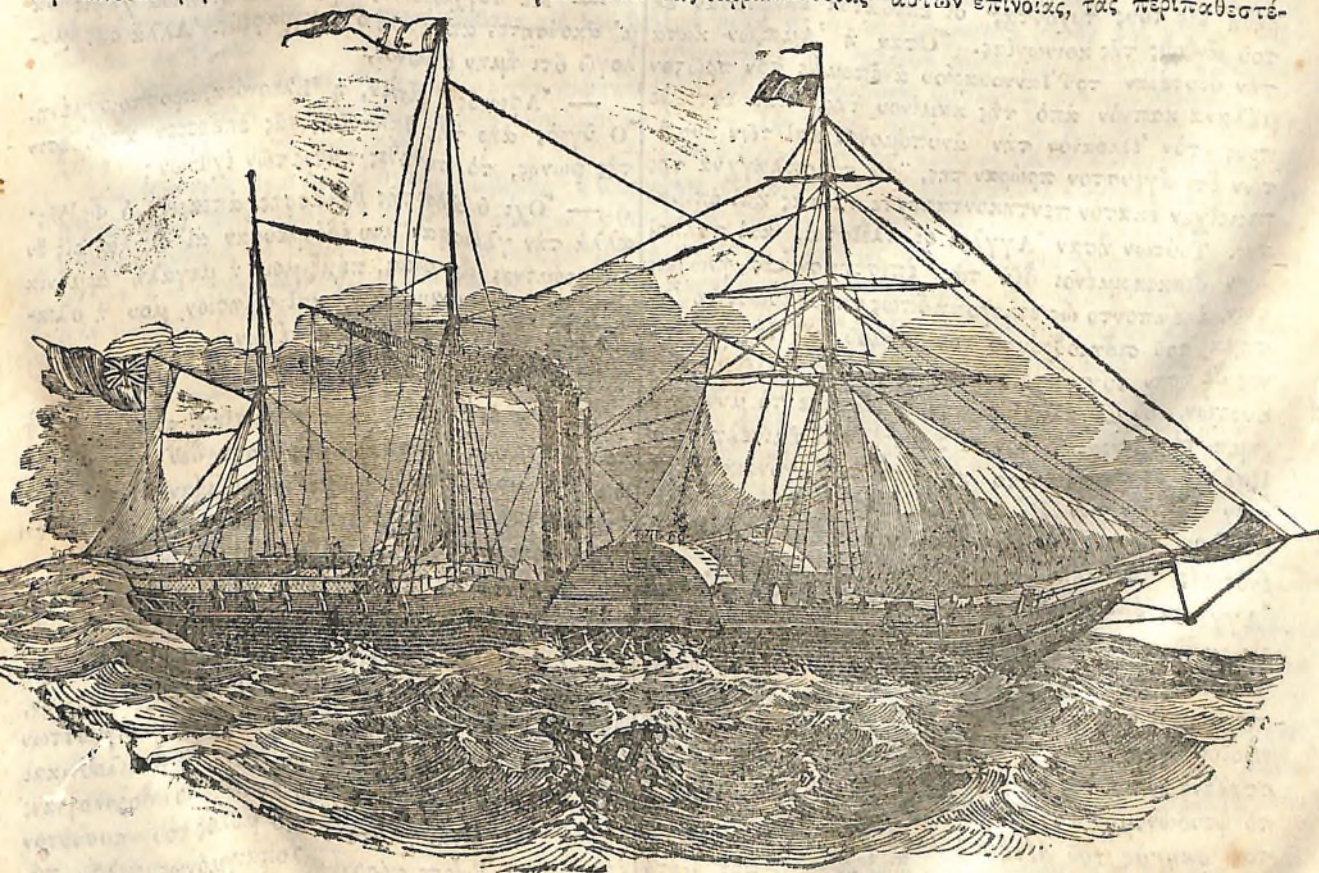
Ἄλλ' ὁ Βάϊας δὲν ἀπεκρίθη. Ὁ Βεκτακτζῆς τότε εἰτῆλθε μετὰ τῶν ὀπαδῶν του, και ἐν ᾧ ἡ Δέσπω, βλέπουσα ὅτι τὸ καταφύγιόν της δὲν τὴν ἐκρυπτε πλέον, ἠγέρθη, και ἐζήτηε μετὰ τοῦ παιδίου ἄλλο ἀσυλον, οἱ Γέγαι ὁρμήσαντες συνέλαβον τὸν Ἀθανάσιον, και ὁ Βεκτακτζῆς, καθίσας αὐτὸν ἐμπρὸς του εἰς τὸ ἐφιππίον, και ἀδιαφορῶν διὰ τῆς μητρὸς τοὺς κοπετοὺς και τοῦ πατρὸς τὰς κατάρας ἀνεχώρησε μετὰ τῆς συνοδείας, ἐπιστρέφων εἰς Τεπελένιον.

(Ἀκολουθεῖ.)

Η ΑΜΑΖΩΝ.

—ο—

Πόσους ἀγῶνας δὲν καταβάλλουσι, πόσην φαντασίαν δαπάνην οἱ συντάττοντες διηγήματα, ὅπως ἐφεύρωσιν ὁμοιάθηές τι τὴν πλοκὴν, και συγγρόνως δραματικὸν ἔχον τὸ διαφέρον! Και ὁμως ποσάκις δὲν συμβαίνουσι δράματα ἀληθῆ, κατὰ πολὺ ὑπερβαίνοντα τὰς θαρραλωτέρας αὐτῶν ἐπινοίας, τὰς περιπαθεστέ-

ρας αὐτῶν συνθέσεις. Τοιοῦτο ἐν δράμα προτιθέμεθα νὰ διηγηθῶμεν διὰ βραχέων, πεπεισμένοι ὅτι ἐν αὐτῷ μετὰ συμπαθείας θέλουσιν ἰδῆ τῆς Πανδώρας οἱ ἀνγγνώσται τὴν τελευταίαν τύχην ἐνὸς φίλου αὐτῶν, ὅστις ἂν δὲν μᾶς πλανᾷ ὑπὲρ αὐτοῦ προκατάληψις, συνετελεῖ πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου εἰς ὠφέλιμον αὐτῶν διασκεδασιν.

Κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ἐν τῷ Ἀγγλικῷ λιμένι τῆς Σουθαμπτόνως ἐθαυμάζετο ἄρτι κατάρτισθαι τὸ ὠραῖον ἀτμόπλοον ἡ Ἀμαζών, ἐν τῶν μεγίστων καὶ κομφοτάτων ἀπ' ὅσα ποτὲ παρήγαγεν ἡ ἀγγλικὴ ναυπηγία. Πλήθος συνέβηεν ἕπως ἰδῆ τὴν βασιλίδα ταύτην τῶν θαλασσῶν, ἥτις ἐντὸς ὀλίγου ἐμελλε νὰ ἐκπλεύσῃ πρὸς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας. Εἰς τὰς ὀγκώδεις καὶ ἰσχυρὰς μηχανὰς τῆς, ἀριστουργήματα τῶν πρώτων τῆς Ἀγγλίας ἐργοστασιῶν, ἐστύλθεν ὑπὲρ χρυσὸν καὶ ἄργυρον ὁ χαλκὸς καὶ ὁ χάλυψ. Αἱ ἀποθήκαι τῆς περιείχον ἀρθρονίαν τρωπῶν, δεξαμενὰς ποτίμου ὕδατος, ἀνθράκων ἐφόδια, ὑπὲρ τὰς ἑνδεκα χιλιάδας τόνων, ὅσα ἐδύναντο ν' ἀρκέσωσιν εἰς τὸν περίπλοον τῆς γῆς. Ὁ θάλαμος τῆς ἤτον ἐστολισμένος ὡς θάλαμος ἡγεμόνος, καὶ τὸ σκάφος, τριχί διαμορφωμένον, τοιαύτην εἶχε κατασκευὴν, ὥστε ἂν ἡ μία, ἂν καὶ αἱ δύο τῶν διαίρέσεων ἐπόνου, καὶ ἂν εἰσέρξῃ ἡ θάλασσα, ἡ τρίτη ἔμμενεν ἀνέπαφος, καὶ ἐξηκολούθει ἐν πλήρει ἀφοβίᾳ τὸν πλοῦν τῆς. Οἱ ἔμπειροι τῆς ναυπηγικῆς μετ' ἀγάπης καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἔβλεπον ἐν τῷ λιμένι τὴν χάριν τῶν ἀναλογιῶν, τὸ κάλλος τοῦ σχήματος, τὸ σκόπιμον τῆς διαθέσεως τοῦ ὠραίου αὐτοῦ ἀτμοπλοίου. Οἱ δὲ ὑπερωκεανεῖων ὁδοιποριῶν ὀρεγόμενοι ἐφθόουν τοὺς εὐδαίμονας οἷς ἐδέδοτο νὰ διατρέξωσι τὰς ὑγρὰς κελεύθους, τὸ ἤμισυ τῆς ὑδρογείου, ἀσφαλῶς καὶ ἀνέτως ἐντὸς τῶν πλωτῶν αὐτῶν ἀνακτόρων. Ἀλλὰ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο δὲν παρεχωρήθη εἰς τοὺς τυχόντας· οἱ ἐπιβάται ἐλήθησαν ἐκ τοῦ ἄνθους τῆς κοινωνίας. Ὅταν ἡ Ἀμαζών κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Ἰαννουαρίου ἀνέπεμφε τὸν πρῶτον μέλαν καπνὸν ἀπὸ τῆς καμίνου τῆς, καὶ ἔστρεψε πρὸς τὸν Ὠκεανὸν τὴν ἀνυπόμονον καὶ τῶν κυμάτων ἔτι ἄγευστον πῶρον τῆς, εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς περιεῖχεν ἑκατὸν πεντηκονταπέντε ναύτας καὶ ἐπιβάτας. Τούτων ἦσαν Ἀγγλοὶ οἱ πλείστοι, καὶ πολλοὶ χιαν διακεκριμένοι διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις των, ἐπέμποντο ὡς ἐπιτροπὴ ὅπως σπουδάσωσι τὸ ζήτημα τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Πανάμα, τινὲς δὲ ἦσαν συγγραφεῖς διάσημοι, ὡς ὁ Ἐλιώτος Βαβυρτῶν, οὗ μεγάλην φήμην ἀπέκτησε τὸ μυθιστόρημα τὸ ἐπιγραφόμενον «Σταυρὸς καὶ ἡμισέληνος.» Πολλοὶ δὲ συνωδύοντο καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων των εἰς τὴν ὁδοιπορίαν ταύτην, ἥτις μᾶλλον ὡς τερπνὴ ἐθεωρεῖτο περιδιάβασις ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον. Ἐκτὸς ὁμῶς τῶν Ἀγγλων ἐπέβαινον τοῦ πλοίου καὶ τινες Γάλλοι, εἰς μάλιστα, ἀνὴρ ἐπίσημος, πεμπόμενος ὑπὸ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως εἰς Καλλιφορνίαν ὅπως φροντίσῃ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἐκεῖσε διὰ τοῦ προϊόντος τοῦ λαχείου τῆς χρυσοῦς πλίνθου προαποσταλέντων. Οὗτος ἦν ὁ Κ. de Bellemarre, ὅστις ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦ Γαβριὴλ Φερδὴ πολλὰ, καὶ ἰδίως τὰς σκηνὰς τοῦ Μεξικανικοῦ βίου ἐδημοσίευσεν διὰ τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο κόσμων, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξέδωκε τὴν ζωγραφὴν καὶ ἀκριβεστάτην εἰκόνα τῶν λαῶν οὓς ἄλλοτε εἶχε σπουδάσει καὶ πρὸς οὓς ἤδη ἐπέστρεψεν, ἐν τῷ ὠραίῳ μυθιστορηματι, τῷ

μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἀναγνωσθέντι, ἐπιγραφόμενῳ δὲ Ὁ Κυνηγὸς, καὶ οὗ ἡ Πανδώρα δημοσιεύει μετάφρασιν.

Εἰς τὰς τέσσαρας μετὰ μεσημβρίαν τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀτμόπλοον ἐξῆλθε τοῦ λιμένος τῆς Σουθαμπτόνως, καὶ ἤρχισε διασχίζον τὰ κύματα τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἡ ἐπαύριον, σάββατον, ἦτον ἡμέρα ὠραία, καὶ οἱ ἐπιβάται, πλήρεις ἀγαλλιάσεως, συνέθεον γνωριμίας μετὰ τῶν νέων συνοίκων των, ἠσπάζοντο μετὰ συγκινήσεως τὴν ἀγανῆ πλάκα τοῦ Ὠκεανοῦ, ὀρίζμενην ἀπὸ τὸν ἀγανῆ θόλον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα οἱ μὲν ἄνδρες περιήρχοντο ἐπισκεπτόμενοι λεπτομερῶς τὴν μεγαλοπρεπῆ κατασκευὴν των, αἱ δὲ κυρίαι παρεδίδοντο εἰς τὰς γυναικείας ἐργασίας ὡς ἐν ταῖς ἀνέτοις τοῦ Λονδίνου αἰθούσαις, ἡ ἔψαλλον προσκυμαλλίζουσαι, καὶ τὰ παιδία ἐπαίζον ἐπὶ τοῦ κατὰστρώματος.

Μεταξὺ τῶν γυναικῶν μία, ἡ Ἐλεονώρα, ὠραιοτάτη τῆς Ἀγγλίας κόρη, ἐξ ἐκεῖνων ὧν τὸ σῶμα φαίνεται πεπλασμένον ἀπὸ τὴν χιόνα τῆς Ἀρκτου, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τῆς Μεσημβρίας, ἐκάθητο εἰς τὸ κύμβαλον παρὰ δὲ τὴν θύραν ἵστατο μ' ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ μὲ τὴν προτογῆν ἀτενὴ ὁ ἡμέτερος Γαβριὴλ ὁ Φερδὴς.

— Ἄ! ἐκεῖ εἴσθε, κύριε, εἶπε διακόπτουσα τὴν μουσικὴν ἡ Ἐλεονώρα, ἥτις πρὸ ὀλίγων ὥρων εἶχε γνωρίσει τὸν συνεπιβάτην τῆς. — Δὲν σὰς ἤκουσα ὅταν εἰσήλθετε.

— Μὲ συγχωρεῖτε, Κυρία, ὅτι εἰπῆθα χωρὶς νὰ μ' ἀκούσητε, ἀπεκρίθη ὁ συγγραφεὺς. Ἀλλὰ σὰς ὁμολογῶ ὅτι ἤμην ἄφωνος,

— Ἄφωνος! εἶπει, ἡ Ἐλεονώρα, προσποιουμένη. Ὁ ὑγρὸς ἀήρ τῆς θαλάσσης σὰς ἐπέφραξεν ἀπόσπασιν τῆς φωνῆς, τὸ σύνθημα πάθος τῶν ἐχθρῶν;

— Ὅχι ὁ ἀήρ τῆς θαλάσσης, ἀπεκρίθη ὁ Φερδὴς· ἀλλὰ τὴν γλῶσσαν μου ἐδέσμευσαν αἱ διπλαῖ εἰς ἐν συγγεόμεναι ἁρμονίαι, περὶξ μου ἡ μεγάλη ἁρμονία τῶν βοῖζόντων κυμάτων, καὶ πλησίον μου ἡ οὐρανία ἁρμονία τῶν ἀδόντων ἀγγέλων.

Ἡ δ' Ἐλεονώρα ἐρυθρίασασα,

— Τῷ ὄντι, εἶπε, καταπληκτικὴ εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ Ὠκεανοῦ. Ὅμολογῶ ὅτι ποτὲ δὲν τὸν ἀκούμακρόθεν μυκώμενον, χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ ἀόριστον τινα συγκίνησιν εὐλάβειαν τὴν λέγω, ἀλλὰ δὲν ἀνοῦμαι ὅτι μετέχει καὶ φόβου.

— Διατί νὰ τὸ ἀρνηθῆτε, Κυρία, ὑπέλαβεν ὁ Γάλλος. Τίνος ἡ ψυχὴ δὲν συνιζάνει, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ δὲν ἐκτείνεται, δὲν ταπεινοῦται ἀλλ' ἐν ταυτῷ καὶ δὲν ἐξυψοῦται, ὅτε τὸ μέγα στοιχεῖον, ἀνήσυχον εἰς τὴν κοίτην του, ἐγείρη ἐξ ἀγνωστων μυχῶν τὴν ἀγανῆ ὑλακίην του, τὴν γῆν ἀπειλοῦν, καὶ πρὸς τὸν πλάστην ἀπέραντον ἀναπέμπον δοξολογίαν; Ἀλλὰ δὲν εἶναι πάντοτε τὸ μέλος του τοσοῦτον ἐπίσημον. Ἐνίοτε πόσον φιλοπαιγμόνως γελᾷ, πόσον χαρμωσύνως φιλεῖ τὰς κολπουμένας ἀκτῆς του, πόσον ἡμέτερος εἶναι ὁ φλοισβὸς τούτου καὶ γλυκεῖα ἡ μελωδία του! καὶ ὅταν τις Σειρὴν ἀκούηται ψάλλουσα

ἐπὶ τῶν κυμάτων του, πῶς γοητεύει τὰς ψυχάς, καὶ πῶς καθιστᾷ τὰ στόματα ἀφῶν!

— ὦ! ἀνεφώνησεν ἡ Ἀγγλίς μειδιῶσα, ὑμεῖς οἱ Γάλλοι, οἵτινες εἰς οὐδὲν πιστεύετε, πιστεύετε λοιπὸν εἰς τὰς Σειρήνας;

— Καὶ οἱ δυσπιστότεροι ἐξ ἡμῶν, καὶ αὐτοὶ οἱ ὑλισταί, πιστεύουσι κἂν εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν αἰσθησέων των, ἀπεκρίθη ὁ Φερρῆς. Ν' ἀμφισβητήσω τῶν Σειρῆνων τὴν ὑπαρξιν; ἄπαγε. Οὐδὲ ἐκπλήττομαι ποσῶς ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς τὰς ἐνόμισε τόσον ἐπικινδύνους. Ὅτι ὅμως δὲν δύναμαι νὰ τῷ συγχωρήσω, εἶναι ὅτι ἐπέτρεψε νὰ δεθῆ εἰς τὸν ἰστόν, καὶ δὲν ἐξῆρθη εἰς τοὺς πόδας ἐκείνων, αἵτινες ἀνέπεμπον τοιαῦτα οὐράνια ἄσματα.

— Ἀσημονεῖτε, εἶπεν ἀνακαγχάζουσα ἡ Ἐλεονόρα, δύο τινά. Πρῶτον, ὅτι πόδας αἱ Σειρήνες δὲν εἶχον, καὶ δεύτερον, ὅτι θὰ ἐπιπτεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου ἐκτὸς τῶν σειρῆνων, θὰ εὕρισκε καὶ τὸν θάνατον.

— Τὸν θάνατον! εἶπεν ὁ Φερρῆς μετὰ τινος συγκινήσεως; Ἀπαξ, κυρία, θεὸν ἀποθάνωμεν. Εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἐπὶ τῆς γῆς, τίς ἡ διαφορὰ; Εὐδαίμων ὅστις ἀποθάνῃ ὅπου εἰσὶν οἱ φίλτεροι τῆς καρδίας του πόθοι.

Ἡ συνδιάλεξις ἤρχισε λαμβάνουσα στροφὴν ὀπωσῶν αἰσθηματικὴν, ὥστε ἡ Ἐλεονόρα ὡς θεὸν ἐκ μηχανῆς εἶδε μίαν τῶν συνοδοιπόρων, τὴν νέαν σύζυγον τοῦ Κ. Μακκλάρεν, Ἀγγλοῦ ὑπαλλήλου πεμπομένου εἰς Δεμερῶραν, κρατοῦσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ ὅτε διετές βρέφος τῆς, καὶ προσελθοῦσαν εἰς τοῦ θαλάμου τὴν θύραν.

— Ὅποιος σὰς φαίνεται ὁ καιρός; τὴν ἠρώτησεν ἡ Ἐλεονόρα, ὅπως τὴν ἐλκύσῃ πλησιέστερον, καὶ αὐξήσῃ τοῦ διαλόγου τὰ πρόσωπα.

— Πάντοτε ὠραῖος ὡς ἦτον, ἀπεκρίθη ἡ Κυρία Μακκλάρεν. Ἐγὼ κατέβην ὅμως νὰ τυλίξω μὲ θερμότερον ἔνδυμα τὸ παιδίον μου, διότι τρέμω μὴ τὸ βλάβῃ ἡ ἑσπερινὴ δρόσος. Ἀλλὰ ταύτην τὴν στιγμήν μάλιστα εἶναι λαμπροτάτη ἡ θέα. Ὁ ἥλιος δύνει εἰς νέφη σεσωρευμένα, καὶ βάφει αὐτὰ καὶ τὴν θάλασσαν μ' ἐξαισία χρώματα.

— Δὲν ἐπιθυμεῖτε νὰ ἰδῆτε τὴν θέαν ταύτην; ἠρώτησεν ἡ Ἐλεονόρα τὸν Φερρῆν;

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς ὀδηγήσω εἰς τὸ καταστρώμα, ἀπεκρίθη αὐτὸς, προσφέρον φιλοφρόνως εἰς τὰς δύο κυρίας χεῖρα βοηθείας διὰ ν' ἀναβῶσι τὴν ἀπότομον κλίμακα. Τῷ ὄντι τὸ θέαμα ἦτον ἀπεριγράπτον. Εἰς δυσμάς ἐπυργούντο ὑψηλά καὶ πολυσημάτιστα νέφη· ἀλλαχοῦ μὲν ὑψούμενα ὡς γίγαντες κρανοφόροι, ἀλλαχοῦ δὲ ὡς ὄρη χιονοσκεπῆ σεσωρευμένα· ὁ δὲ ἥλιος, ὀπίσω τοῦ παραπετάσματός των κυβεῖς, ἔβαφεν αὐτὰ αἱματόχροα, ῥοδόχρουν δὲ τὴν ἐκτασιν τῆς θαλάσσης, καὶ αἱ ἀκτίνες του τὸ περίγραμμα χρυσοῦσαι αὐτῶν, ἐξεῖχον ὑπὲρ αὐτὰ καὶ τὰ περιέστερον.

— Ἴδου, Κυρία, εἶπεν ὁ Φερρῆς, ἄλλη ἁρμονία, οὐχὶ κατωτέρα τῆς μουσικῆς ἐκείνης, περὶ ἧς ὠμιλοῦμεν, ἡ ἁρμονία τοῦ κάλλους. Ὅποια ἐντέλεια ἔταν εἰς ἐν ὄν

συνδυάζονται αἱ δύο αὐταὶ ἁρμονίαι, πόσον εὐδαίμων ἢ εἰς ὃν δίδεται ἀμφοτέρων ἡ ἀπολαμβάνη!

Ἦτον προφανές ὅτι ὁ ἄηρ τοῦ καταστρώματος δὲν συνετέλεσε πολὺ εἰς τὸ νὰ πράξῃ τὸν ἐξαφθέντα τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ ἐνθουσιασμόν. Ἀπὸ τὴν νέαν δὲ αὐτοῦ ἐκρηξὴν ἔσωσε τὴν Ἐλεονόραν ὁ Εὐγένιος, τὸ βρέφος τῆς Κ. Μακκλάρεν, ὡς ἀπὸ τὴν πρώτην εἶχε σώσει ἡ μήτηρ αὐτήν. Παιδίον ὠραῖον, μὲ μεγάλους γλαυκοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ἀγγέλου, μὲ ζωηρὰν φυσιογνωμίαν, μόλις ὑπετραύλιζε τὰς πρώτας λέξεις ἀκόμη, ἀλλ' αἱ ἀνκροαί του ἐκείναι φωναὶ ἦσαν τῆς μητρὸς του τὸ ἐγκαύχημά καὶ ἡ εὐτυχία. Αὐτὸ, τείνον τὸν μικρὸν δάκτυλόν του πρὸς τὸ μέρος τοῦ οὐρανοῦ ὅπου ὁ ἥλιος ἔδυε,

— Φωτιά! εἶπε, προφέρων μίαν τῶν ὀλίγων λέξεων ὅσας κατῴρθου νὰ ἐκφῆρῃ καταληπτικῶς.

Ἡ μήτηρ του τὸ ἐρίλησε περιπαθῶς εἰς τὸ στόμα.

— Τὸ παιδίον σας, Κυρία, εἶπεν ὁ Φερρῆς πρὸς τὴν Κ. Μακκλάρεν, ἐζωγράφισε ζωηρότερον τὴν σκηνὴν ἐκείνην ἀφ' ὅτι ἐδύνατο ὁ ἀριστος τῶν ποιητῶν.

— Τῷ ὄντι, εἶπεν ἡ Ἐλεονόρα, δὲν φαίνεται ἡ θάλασσα ὅλη ὡς φλογερά, καὶ τὰ νέφη ἐκεῖνα ὡς γλῶσσαι πυρὸς ἀπὸ πυρκαϊᾶν ἀναβαίνουσαι;

— Ὁμοιάζουσιν, εἶπεν ὁ Κ. Φερρῆς, ὡς γιγαντιαῖον τι πλοῖον πυρπολούμενον ἐπὶ τοῦ πελάγους.

— ὦ! τί φοβερὸν πρέπει νὰ εἶναι τὸ τοιοῦτον! ἀνέκραξεν ἡ Ἐλεονόρα. Ἐλέγετε, Κυρία, πρὸ ὀλίγου, ὅτι ὅταν ἀπαξ μέλλωμεν ν' ἀποθάνωμεν, ἀδιάφορος εἶναι τοῦ θανάτου ὁ τόπος. Ἡμπορῶ νὰ συμφωνήσω μὲ ὑμᾶς, ἂν ὅμως ἐξαίρεσητε αὐτὸν καὶ μόνον τὸν θάνατον ἐντὸς πλοίου πυρπολουμένου κατὰ τὸ πέλαγος! Ἐκείνον, σὰς ὁμολογῶ, τὸν φοβοῦμαι.

— Τῷ ὄντι, ἀπήντησεν ὁ Κ. Φερρῆς, δὲν εἶναι ὁ εὐαρεστότερος πάντων. Κατ' εὐτυχίαν ὅμως εἶναι ἐξ ἐκείνων οὓς ἡ πείρα καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐξήλειψαν ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν πιθανοτήτων. Τὰ πλοῖα, μάλιστα πλοῖα ὡς τὴν Ἀμαζόνα ταύτην, εἶναι τόσον ἐντέχνως κατασκευασμένα, τὰ πάντα ἐπ' αὐτῶν εἰσὶν ἐν τοιαύτῃ τάξει, ἡ ὑπηρεσία τόσον ἀκριβῶς ἐκτελεῖται, ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν οὐδὲ ἀρομῆ ποτὲ νὰ δοθῇ τοιούτου δυστηχίματος. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἤθελε δοθῇ, βλέπετε τὴν λέμβον ταύτην εἰς ἣν στηρίζεσθε, καὶ τὴν ἀπέναντι ἐκείνην, τὴν ἄλλην; Αὐταὶ λέγονται αἱ Σωσάνδραι, καὶ δύναται νὰ περιλάβωσιν ἐν καιρῷ ἀνάγκης πάντας τοὺς ἐπιβάτας καὶ πᾶν τὸ πλήρωμα, καὶ ν' ἀνθέξωσι, χωρὶς ν' ἀνατραπῶσιν, εἰς τὴν βιαιότεραν ὄρμην τῶν κυμάτων.

— Σὰς Εὐχαριστῶ διὰ τὸ ναυτικὸν τοῦτο μάθημα, εἶπεν ἡ Ἐλεονόρα. Λαμβάνω τούντεῦθεν κατοχήν τῆς καλῆς αὐτῆς Σωσάνδρας.

— Ἄδικον! ἀνέκραξεν ἀστεειούμενος ὁ Κ. Φερρῆς. Ἄν ἀληθεύῃ τῆς Κ. Στάελ τὸ λόγιον, ὅτι ἀεπιπλέει τὸ πνεῦμα ν, εἰς ἡμᾶς πρέπει ν' ἀφήσητε τὴν Σωσάνδραν.

— Θαυμάζομεν τῆς δύσεως τὴν καλλονὴν, τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα πυρπολούμενα νέφη, κύριε Σίμμερς, εἶπε πρὸς τὸν ἐκείθεν διερχόμενον πλοίαρχον ἡ Ἐλεονόρα, ἧς ἡ τακτικὴ ἐφαίνετο νὰ νεοσυλλεκτή ἐπικού-

ρους, ὅσκις ἐβλεπεν ἐπιθετικώτερον τὸν ἥδη, ὡς φάνετο, οὐχὶ ἐντελῶς ἀνεπίρρονον ἐχθρόν.

Ὁ Κ. Σίμμερς ἦν εἰς τῶν γενναιοτέρων καὶ ἐμπειροτέρων ναυτικῶν τῆς Ἀγγλίας, δι' ἃ καὶ κατὰ προτίμησιν ἐδόθη εἰς αὐτὸν ἡ διοίκησις τοῦ ὠραιοτέρου τῶν ἀτμοπλοίων.

— Ἐπεθύμουν, κυρία, εἶπεν ἑλαφρῶς κλίνων ὁ Κ. Σίμμερς, νὰ μὴ ὑπῆρχον ἐκεῖνα τὰ πυρπολούμενα νέφη, καὶ ἄς ἦτον μικροτέρα ἢ καλλονὴ τῆς δύσεως.

— Διατί, ἠρώτησεν ἡ Κ. Μακκλάρεν. Σὰς προαγγέλλουσι τι δυσάρεστο;

— Εἰς ἐμὲ οὐδὲν, ἀπεκρίθη ὁ πλοίαρχος. Ἡ Ἀμαζών μου ἤξεύρει νὰ χορεύῃ εἰς τὸ ὑγρὸν ἕδαφος, ὅτι σκοπὸν καὶ ἀνφυσᾷ ὁ καιρὸς· ἀλλὰ δι' ὑμᾶς, κυρία, ἐπιπροτίμων νὰ μὴ ἐστολίζον ἐκεῖνα τὰ νέφη τὴν δύσιν, διότι μᾶς προαγγέλλουσιν ἄνεμον, καὶ θέλετε ἴσως τὴν νύκτα ἐνοχληθῆ.

— Ὁ μικρὸς μου Εὐγένιος! πῶς θὰ ὑπερέβη ὁ πτωχὸς, εἶπεν ἡ Κ. Μακκλάρεν, μετὰ φιλοστρηγίας ἐναγκαλιζομένη τὸ παιδίον της. Θὰ μοὶ ἐπιτρέψετε, Κύριε πλοίαρχε, νὰ σὰς ὁμολογήσω ὅτι δὲν ἀγαπῶ τὴν θάλασάν σας.

— Ὁ ἄνεμος θὰ πνεύσῃ ἀπὸ δυσμῶν, παρετήρησεν ὁ Κ. Φερόρς. Θὰ τὸν ἐχωμεν ἐναντίον.

— Καὶ ἐπομένως θ' ἀναβάλῃ τὸν πλοῖν μας, ἐπρόσθεσεν ἐρωτηματικῶς ἡ Ἐλεονώρα.

— Βλέπετε, Κυρία, τὰς προπαρασκευὰς αἰτίνες γίνονται διὰ καθαρισμόν καὶ εὐπρεπισμόν τοῦ πλοίου πρὸς τέλεσιν τῆς κυριακῆς λειτουργίας, εἶπεν ὁ πλοίαρχος δεικνύων τοὺς ναυτὰς οἵτινες ἤντλουν ὕδωρ ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ κατέθετον τοὺς πλήρεις κάδδους εἰς τὸ κατάστρωμα. — Ἐκτὸς τῆς αὔριου ἀλλῆν μίαν κυριακὴν θὰ πανηγυρίσῃτε ἐπὶ τοῦ πλοίου μου, καὶ τὴν ἀλλῆν εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν ἀντιπόδων ἢ Ἀμαζῶν δὲν ἀνχαλιτίζεται ἀπὸ ἀνέμους καὶ κύματα. Τρέχει δώδεκα κόμβους τὴν ὥραν.

Τῷ ὄντι ἡ Ἀμαζών προώδευε μὲ μεγάλην ταχύτητα. Ἄλλ' ὅτι ἐραίνετο ἐτι ταχύτερον προοδεῖν ἦτον ἡ νεωστὶ ἀναφεύσα σγέψις μετὰ τοῦ Κ. Φερόρ καὶ τῆς Ἐλεονώρας. Ἡ ὀμιλία αὐτοῦ ἦτον ζωηρὰ καὶ ἀποπνεύουσα τὴν εὐφύιαν ἐκείνην, ἣν οἱ ἀνχινῶσαι ἡμῶν γνωρίζουσιν ἐκ τοῦ ἀριστουργήματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ Κυνηγοῦ. Ἐλάμβανε δὲ ἥδη καὶ ἰδιαίτερόν τινα χρωματισμόν ἐκ τοῦ αἰσθημάτων ὅπερ κατέκτα ταχύτητα τὴν καρδίαν του. Ἡ δὲ τῆς Ἐλεονώρας, ἀν δὲν ἔτρεχε καὶ αὐτὴ δώδεκα κόμβους τὴν ὥραν, δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ εἰπῶμεν ὅτι ἔμενε στάσιμος, καὶ ἴσως ἀν τις ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἀκριβῆς τῶν διατρεχόντων παρατηρητῆς, ἤθελεν εἰπάσει ὅτι τὴν τρίτην κυριακὴν αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἀντιπόδων θὰ πανηγυρίζον ἀλλῆν τινὰ τελετὴν ἀπὸ τὴν συνήθη λειτουργίαν.

Ἀποδείξει δὲ ὅτι ἡ Ἐλεονώρα εἶχε τὴν συναίσθησιν τοῦ ἐν αὐτῇ συμβαίνοντος, εἶναι ὅτι ἅμα ἡ Κυρία Μακκλάρεν εἶχεν ἀποσυρθῆ ἐκ μερίμνης διὰ τὸ βρέφος της, ἔδειξε καὶ αὐτὴ εἰς τὸν Κ. Φερόρ τὸν οὐρανὸν ἥδη καλυφθέντα ἀπὸ τὰ νέφη τῆς δύσεως, καὶ τὴν θάλασσαν ὄγκουμένην κατὰ μικρὸν, καὶ τὰς

πρώτας τῆς βροχίης ψεκάδας, ἃς ὁ ἐγαυρόμενος ἄνεμος τῆ ἐπέμπεν εἰς τὸ πρόσωπον.

— Πολὺ ἀσφαλῆς, εἶπε, δὲν εἶμαι εἰς τοὺς πόδας μου ὅταν χορεύῃ τὸ πλοῖον· προλαμβάνω νὰ κατακλινθῶ ἐν ὅτῳ εἶμι ἀκόμη κυρία τῶν κινήσεών μου. Καλὴν νύκτα σὰς ἐπεύχ'μαι, καὶ μὴ ὄνειρεύεσθε σειρήνας καὶ θαλήσσης τέρατα.

— Καλὴν νύκτα, κυρία, ἀπεκρίθη ὁ Κ. Φερόρς. Θὰ σὰς ὑπακούσω. Ἀγγέλους θὰ ὄνειρεύωμαι.

Καὶ μείνας πολλὴν ὥραν ἀκόμη ἀκίνητος εἰς τὸ μέρος ὅθεν τὴν εἶδε ν' ἀναχωρήσῃ, τέλος ὁ ἔσχατος τῶν ἐπιβατῶν κατέβη εἰς τὸν κοιτῶνά του.

Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι οὔτε σειρήνας ὄνειρεύθη οὔτε ἀγγέλους, διότι δὲν ἐκοιμήθη διόλου. Ἦεν δὲ ἴσως πρώτη ἡ ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅταν αἴφνης ἤκουσεν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του ἀντηχοῦσαν κρυγὴν ἀπαίσιον.

— Πῦρ! πῦρ εἰς τὸ πλοῖον! ἤκουσε φωνὴν ὅζοιαν κρούουσαν.

Καὶ ἀμέσως, τὸν μακδύαν του ἐνδύθει, ἐβρίβη εἰς τὸ κατάστρωμα, ὅπου εὖρε προλαβόντα αὐτὸν, γυμνόποδα καὶ ἡμίγυμον τὸν πλοίαρχον Σίμμερς. Συγχρόνως δὲ εἶδεν ἀπὸ ἐν τῶν στομιῶν τοῦ καταστρώματος ἐξερχομένην ἰσχυρὰν γλῶσσαν φλογός.

— Κλείσατε τὰς καταπακτὰς, ἐκράξε στενωρὶχ τῆ φωνῆ ὁ πλοίαρχος, ἐνῶ ἐπροσπάθει συγχρόνως νὰ ἐνδύθῃ. — Κρούσατε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου! Ὁλοι ἐπάνω!

Ὁ κώδων τοῦ κινδύνου ἤρχισε θλιβερῶς νὰ ἤχη· αἱ καταπακτὰ ἐκλείσθησαν· ναυτὰι δὲ καὶ ἐπιβάται ἐντρομοὶ καὶ ἡμίγυμοι ἐξέδραμον ἀπὸ τοὺς κοιτῶνας, ἐρωτῶντες ἀλλήλους τί τὸ συμβαίνειν· τσαχύτη δὲ ἦν ἡ ὄρη τοῦ πυρός, ὥστε πολλάκις τὴν ἀπόκρισιν τοῖς ἐδίδον αἱ φλόγες εἰσορμῶσαι διὰ τῶν σκινομαμάτων. Ὁ Κ. Φερόρς εἰς τῶν πρώτων εἰσώρησις διὰ τῆς κλίμακος πρὸς τὸν θάλαμον τῶν κυριῶν. Ἄλλ' ἐνοσῶν ὅτι προύκειτο ἥδη νὰ βοηθήσῃ, ἐπέστρεψε δραματικῶς πρὸς τὸν κοιτῶνά του νὰ ἐνδύθῃ, ὅπως εὐρεθῆ ἔτοιμος ἐν καιρῷ ἀνάγκης. Οἱ δὲ λοιποὶ ἐξεχέοντο εἰς τὸ κατάστρωμα, καὶ διὰ τῶν κρυγῶν καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν, καὶ διὰ τοῦ τρόμου των, ἤξανον μεγάλως τὸν θόρυβον καὶ τὴν δυσκολίαν τῆς ἐπωφελοῦς ἐργασίας.

Ἄλλ' ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς ἡ κλεισθεῖσα καταπακτὴ κατέπεσεν εἰς ἀνθρακκας, καὶ αἱ φλόγες ἐξώρησαν μετὰ διπλασίας δραστηριότητος.

— Πλοίαρχε! ἐχάθημεν πλοίαρχε! ἤκούσθη γοερὰ φωνὴ ἀναπεμπομένη ἀπὸ ὅλα τὰ ἄκρα τοῦ πλοίου.

— Σιωπὴ! καὶ καθεῖς εἰς τὸν τόπον του! διέταξεν ὁ πλοίαρχος μὲ γενναίαν ἀταραξίαν.

— Ὁλοι εἰς τοὺς κάδδους!

Καὶ λαβὼν ὁ ἴδιος ἓνα τῶν κάδδων τῶν παρεσκευασμένων διὰ τὴν ἐπαύριον, ἔχυσεν αὐτὸν εἰς τὴν φλογερὴν κρατήρα, καὶ ὅλοι οἱ ναῦται, ἐκτελοῦντες τὸ πρόσταγμά του, ἐκένωσαν εἰς τὸ μέρος ὅθεν αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ὅλον ποταμὸν θαλασσίου ὕδατος. Ἄλλὰ ἡ φλόξ, ἀφανισθεῖσα ἐπὶ μίαν στιγμὴν, καὶ ἀντικαταστάσα ἀπὸ καπνὸν μέλανι καὶ πυκνόν, ὅστις ἐφάνη μέχρις οὐρανοῦ ἀναβαίνων, ἐπανῆλθεν ἀ-

μέσως επίτειουσα τὴν ὁρμήν της, ὡς ὀργίζομένη διὰ τὸν γινόμενον αὐτῇ πόλεμον.

— Ὑποπλοίαρχε! ἐκραζεν ὁ Κ. Σίμμερς, πρὸς ἀξιωματικόν τινα, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ὤρμησε διὰ τῶν φλογῶν, καὶ παρέστη εἰς τὸν πλοίαρχον ὄλος κατακεκαυμένος τὴν κόμην καὶ τὰ φορέματα. — Ποῦ εἶναι ἡ ἐστία τῆς πυρκαϊᾶς; πόθεν προήλθεν.

— Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καίουσιν, ἀπεκρίθη ὁ ἀξιωματικός. Ἦσαν ὕψυροι ὅταν ἡ ἐταιρεία μᾶς τοὺς παρέδωτε, καὶ ἀντίφλησαν αὐτομάτως. Ὅλη ἡ ἀποθήκη εἶναι ἀπέραντος κάρβουνο.

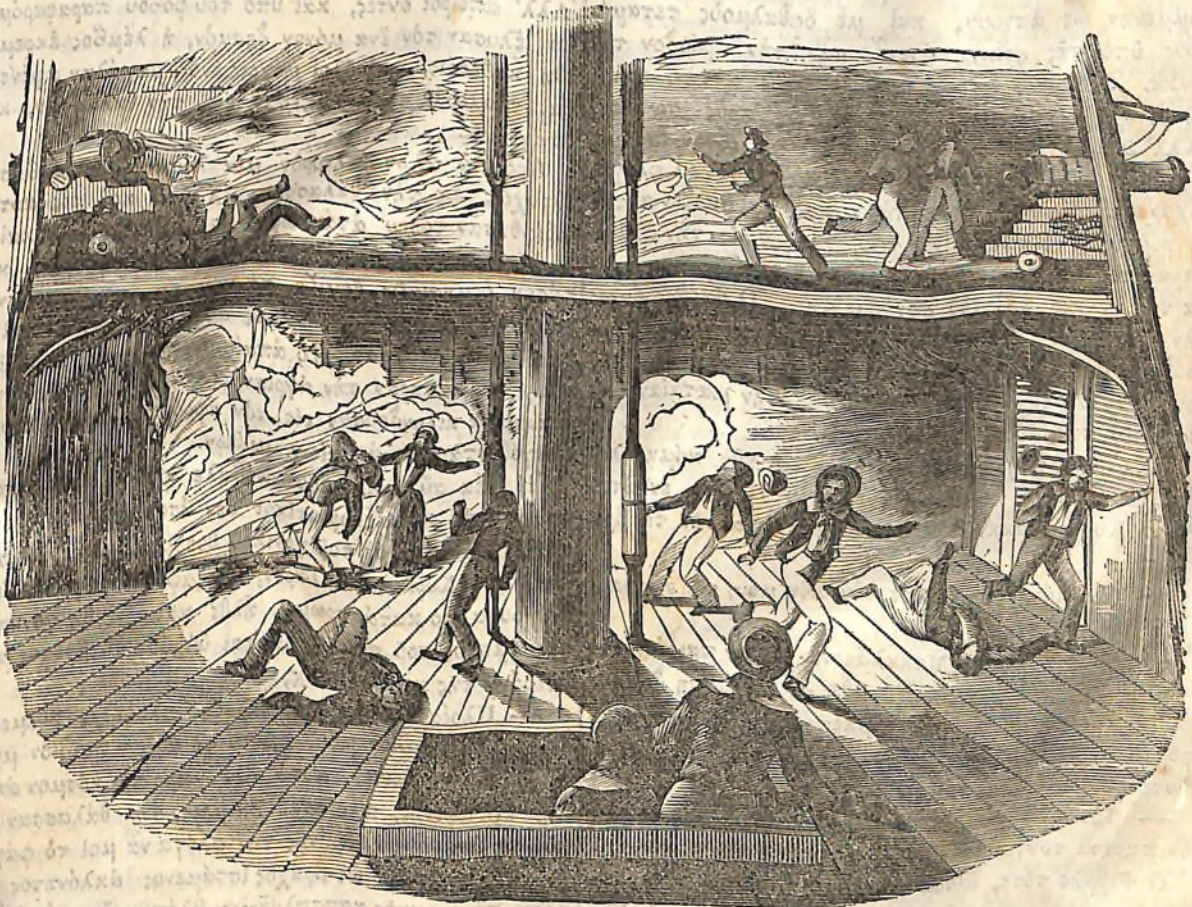
πηδάλιον! Ἐκραζε τότε ὁ πλοίαρχος, καὶ ὁ πηδαλιούχος ἀμέσως ὑπήκουσε, καὶ πολλοὶ ναῦται ἐπρέξαν νὰ βοηθήσωσιν. Ἄλλὰ μετὰ μίαν στιγμήν,

— Τὸ πλοῖον δὲν ὑπακούει εἰς τὸ πηδάλιον, ἐκραζεν ὁ πηδαλιούχος.

— Ἀφήτε τὸ πηδάλιον! Σβύσατε τὸ πῦρ τῶν μηχανῶν! ὑπέλαβε πηγῶς ὁ πλοίαρχος.

Ἄλλὰ καὶ τοῦτο ἦτον ἀδύνατον. Ὁ θάλαμος τῶν καμίνων ἐφλέγετο ὄλος καὶ οὐδεὶς ἀπολύτως ἠδύνατο νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ σβίση αὐτάς.

Τότε τὸ πλοῖον ἐγκατελείφη εἰς ἑαυτὸ, χωρὶς πηδαλιούχου, χωρὶς ὁδηγίας τῶν μηχανῶν. Ἡ δὲ ἀ-

ὄν γύσωμεν εἰς αὐτήν, δὲν σβύει, καὶ αἱ ἀντλίας δὲν ἐργάζονται πλέον.

— Καίρως, ἀς φροντίσωμεν περὶ τῶν ἀνθρώπων, εἶπεν ὁ πλοίαρχος.

— Κάτω τὰς δύο σωσάνδρας!

Τινὲς τῶν ναυτῶν, ὅσοι δὲν εἶχον θορυβηθῆ εἰς βαθὺν ὥστε νὰ μὴν ἠξέουρωσι τί ἀκούουσι καὶ τί πράττουσιν, ὤρμησαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ υποπλοίαρχου, πρὸς τὰς μεγάλας λέμβους, διὰ νὰ τὰς καταβιβάσωσιν. Ἄλλ' ἐν τῷ ἄμυ ἐπανελθὼν — Πλοίαρχε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, αἱ φλόγες κατέλαβον ὄλον ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ πλοίου. Αἱ σωσάνδραι καίονται.

— Τὸ πηδάλιον πρὸς τὸν ἀνεμὸν! ὄλοι εἰς τὸ

χανὴς ἐκείνη πυρκαϊᾶ, ἡ θερμότης ἔνδοκα χιλιάδων τόνων καιομένων ἀνθρώπων, ἀνέπτυσσε τὸν ἀτμὸν εἰς τὴν ὑπερτάτην αὐτοῦ δύναμιν, καὶ τότε τὰ δύο πανσθενῆ στοιχεῖα ἤρχισαν πάλιν ἀνίκανιστον. Ὁ ὠκεανὸς ὠρυόμενος, καὶ ὑπὸ σφοδρῷ μαστιζόμενος λαίλαπος, ἐξώρμα ἐκ τῶν ἀπωτάτων δυσμῶν τὰ οὐρανομήκη του κίματτα, κατὰ τῆς πλευστοῦ αὐτοῦ θηφικτείου, ὅπου ὑπὸ τοῦ συρίζοντος ἀτμοῦ ἐλαυνόμενον, διέσχίζε τὸ ὕδωρ ὡς βέλος, μετ' ἀκαθάστου ταχύτητος.

— Τὰς λέμβους, εἰς τὴν θάλασσαν διὰ τὰς κυρίας καὶ τοὺς ἐπιβάτας! ἠκούσθη πάλιν προστάττουσα ἡ καθαρὰ καὶ ἀτάραχος φωνὴ τοῦ πλοίαρχου, ὅστις,

ἄμα δούς τὸ πρόσταγμα τοῦτο, εἰσῆλθεν εἰς τὸν θάλαμον του, ἔλαβεν ἐν πιστόλιον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ κατάστρωμα.

Ταύτην τὴν στιγμήν ἐφάνη ἐξερχόμενος ἀπὸ τὰ κοῖλα τοῦ πλοίου ὁ Κ. Φεῤῥῆς, φέρων εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν Ἐλεονόραν, ἥτις, κλαίουσα, παρεδέετο καὶ ἐζήτησε ν' ἀποσπασθῆ ἀπ' αὐτάς. Ἡ ταχύτης μετ' ἧς ἤβξανεν ἡ πυρκαϊὰ ἦτον τοσαύτη, ὥστε μόλις ἐπρόφρασε νὰ ἐνδύθῃ ὁ Κ. Φεῤῥῆς, καὶ ἤδη ἡ πάροδος ἡ ἀγούσα πρὸς τὸν κοιτῶνα τῶν κυριῶν, διότι ἦν συνεχῆς μετὰ τῆς διαιρέσεως τῶν μηχανῶν, ἦτον ὅλη παρανάλωμα τῶν φλογῶν, καὶ ὅσαι γυναῖκες δὲν εἶχον προφθάσει νὰ προεκδράμωσιν, ἐκινδύνευον τὸν ἐσχατον κίνδυνον.

Ὡς μαινόμενος εἰσώρμησεν ὁ Φεῤῥῆς διὰ τῶν φλογῶν, ἄμα εἶδε τὴν Ἐλεονόραν εἰς μίαν γωνίαν ἐρριμμένην ὡς ἄπνουν, καὶ μὲ ὀφθαλμούς τεταμένους ὑπὸ τῆς φρίκης ἀτενίζουσιν τὴν πρόδον τοῦ πυρός. Ὁ Φεῤῥῆς ἐρρίφθη ἀμέσως πρὸς αὐτήν, καὶ ἡ Ἐλεονόρα τῷ ἔτεινε τὰς χεῖρας ὡς πρὸς σωτήρα. Ἄλλ' ἐνθυμηθεῖσα ἐν τῷ ἄμα ὅτι ὡς μόνον ἐνδυμα εἶχε τὸν ἀπλοὺν χιτῶνα τῆς κλίνης, διότι αἱ φλόγες εἶχον αἰφνηδῶς ἐξυπνήσει τὰς κυρίας, καὶ διώξει αὐτάς ἐντρόμους ἀπὸ τὰς κλίνας των, ἔφυγεν εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ κοιτῶνος, καὶ ἐζήτησε νὰ κρυθῆ, σταυροῦσα τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους της. Ὁ Φεῤῥῆς ὅμως τὴν σωτηρίαν της μόνον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχων, τὴν ἠκολούθησε μετὰ βίας, τὴν ἤρπασεν εἰς τοὺς στιβαροὺς του βραχίονας, καὶ ἀδιαφορῶν διὰ τὴν ματαίαν ἀντίστασίν της, ἔδραμε πρὸς τὴν θύραν.

Ἄλλ' ἐκεῖ παρέστη ἐμπρὸς του μὲ τὴν κόμην λυτὴν, μὲ βλέμμα παράφορον, μὲ τὸν χιτῶνα ἐν ἀταξία, ἡ Κυρία Μακκλάρν, τείνουσα πρὸς αὐτὸν τὸ βρέφος της.

— Τὸν υἱόν μου, σῶσε τὸν υἱόν μου, τῷ ἐφώναξε μὲ φωνὴν γοεράν.

Πολλάκις ἡ Κυρία Μακκλάρν, μὲ τὸ παιδίον της εἰς τὰς χεῖρας, εἶχεν ἀποπειραθῆ νὰ ἐξορμήσῃ διὰ τῆς πυρπολουμένης θύρας· ἀλλὰ βλέπουσα τὰς φλόγας ἐτρόμαζεν, ἐτρόμαζε μάλιστα διὰ τὸν υἱόν της, καὶ ἐπέστρεψε μετ' ἀπελπισίας.

— Τὸν υἱόν μου, σῶσε τὸν υἱόν μου. Δός τον εἰς τὸν πατέρα του, ἔκραζε.

Ὁ Φεῤῥῆς τότε, αἰσθανθεὶς συντριβομένην τὴν καρδίαν του ἀπέναντι τῆς ἀφάτου ταύτης μητρικῆς θλίψεως, εἰ καὶ βαρὺ κρατῶν φορτίον, ἔτι δυσφορώτερον γινόμενον, διότι ἡ Ἐλεονόρα ἤθελε νὰ τὸν διαφύγῃ, ἤρπασεν ὅμως καὶ τὸ βρέφος, καὶ οὕτω, δι' ἐνὸς ἀλματός, εὐρέθη ἐν τῷ μέσῳ τῶν φλογῶν, ἐν ᾧ τὸ παιδίον, φοβηθὲν ὅτι εὐρέθη εἰς ἀγνώστους ἀγκάλας, καὶ τρομάζον τὸ πῦρ, ἔκλαιε, καὶ ἐκτεῖνον τὰς μικρὰς χεῖρας του, ἐφώναζε τὴν μητέρα του. Εἰς τὴν φωνὴν ταύτην δὲν ἠδυνάθη ἡ μητρικὴ στοργὴ νὰ ἀντιέξῃ, καὶ ἡ Κυρία Μακκλάρν, λησμονοῦσα φλόγας καὶ κινδύνους, ἐρρίφθη κατ'ὸν πῦρ, καὶ οὕτω μετὰ τοῦ Φεῤῥῆ ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα. Ἐκεῖ δὲ ἤρπασε τὸν μικρὸν Εὐγένιον, καὶ νευρικῶς ὀλοφυρομένη, τὸν κατεκάλυπτεν ἀπὸ φιλήματα, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τὸν κα-

παράγῃ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤρχισεν, ὅσον τὸ κιλνδουόμενον πλοῖον τῇ τὸ ἐπέτρεπε, νὰ περιτρέξῃ τὸ μὴ καιόμενον μέρος τοῦ καταστρώματος, ζητοῦσα τὸν ἄνδρα της.

Τὴν δὲ Ἐλεονόραν κατέθεσεν ὁ Φεῤῥῆς εἰς τὸ ἔδαφος ἄμα ἀνέβη τὴν κλίμακα. Καὶ ὁ ἐσχατος αὐτῆς χιτῶν εἶχε σχισθῆ εἰς τὴν πάλιν ἦν ὑπέστη, καὶ εἶχε κατακαῆ, ἐν ᾧ διέσχισε τὰς φλόγας, ὡς καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς πολλαχοῦ ἐποδύνως. Ἄμα δὲ ἠσθάνθη ἐαυτὴν ἐλευθέραν, ἤρχισε νὰ κλαιῖ πικρῶς, καὶ ἀποσυρθεῖσα, ἐκρύβη εἰς μίαν γωνίαν ὀπίσω τοῦ πηδαλίου.

Ὁ δὲ πλοίαρχος ἐζηκολούθει μετὰ πάσης δραστηριότητος διατάττων τῶν λέμβων τὴν καταδίβασιν. Πολλοὶ τῶν ἐπιβατῶν, ἄμα ἤκουσαν τὸ πρόσταγμα τοῦτο, ὤρμησαν εἰς μίαν λέμβον, εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν θορυβωδῶς, καὶ ἠθέλησαν οἱ ἴδιοι νὰ τὴν λύσωσιν. Ἄλλ' ἄπειροι ὄντες, καὶ ὑπὸ τοῦ φόβου παραφερόμενοι, ἔλυσαν τὸν ἓνα μόνον δεσμὸν, ἡ λέμβος ἐκρεμάσθη καθέτως, καὶ ὅλοι μέχρις ἐνός, μεγάλην ἀφέντες καὶ τρομερὰν φωνὴν, ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπνίγησαν.

Πρὸς τὸ ἄλλο πλευρὸν μίαν λέμβος κατεβιβάσθη εὐτυχῶς εἰς τὴν θάλασσαν. Ἄλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ἐρρίφθησαν τόσον ἀτάκτως πλῆθος ἐπιβατῶν, καὶ ὁ κυματισμὸς τῆς θαλάσσης ἦτον τόσον σφοδρὸς, καὶ τόσον ὀρμητικῶς ἐσχίζε τὰ κύματα τὸ καιόμενον πλοῖον, ὥστε καὶ ἡ λέμβος αὐτὴ ἀνετράπη, καὶ οἱ ἐπιβάται ἐπνίγησαν. Τὸ ἀπαίσιον φῶς τῆς πυρκαϊᾶς ἔβαφεν αἱματηρὰν τὴν ἀγρίαν ἔκτασιν τῆς θαλάσσης, πτώματα κιλνδουοῦσαν εἰς τὸν ἀφρόντης ὡς τὸν Πυριπλεγέθοντα τῶν ἀρχαίων μύθων.

Ἡ θέα αὕτη πανικὸν ἐνέβαλε φόβον εἰς πάντας, καὶ ναῦται καὶ ἀξιωματικοὶ δὲν ἦσαν ἀπικιλλομένοι αὐτοῦ. Μεταξὺ δὲ τοῦ γενικοῦ θορύβου, μίαν τῶν ἐπιβατῶν, ἡ Κυρία Μακκλάρν, ἐν ἐξάψει παραφορᾶς διατρέχουσα τὸ κατάστρωμα, ἤλθε καὶ ἐρρίφθη γονυπετῆς ἐμπρὸς τοῦ πλοίαρχου, καὶ ὑψοῦσα τὸ βρέφος της ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς της,

— Πλοίαρχε Σίμμερ, ἔκραζε, πλοίαρχε Σίμμερ, σῶσον τὸ παιδίον μου. Σῶσον τὸ ἀθῶν παιδίον μου. Αὐτὸ δὲν ἐγνώρισεν, αὐτὸ δὲν ἐχάρη τὸν κόσμον ἀκόμη. Μὴ ἀφίνης, πλοίαρχε Σίμμερ, τὴν θάλασσαν νὰ μοὶ τὸ ἐπάρῃ· μὴ ἀφίνης τὴν φλόγα νὰ μοὶ τὸ φάγῃ.

Ὁ πλοίαρχος, ὡς βράχος ἰσταμένος ἀκλόνητος ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς καταπλήξεως, βλέπων ὅτι μίαν λέμβος κατεβιβάσθη τέλος εἰς τὴν θάλασσαν χωρὶς ἀψευκταίου συμβάντος, ἔτεινε τὴν χεῖρα εἰς τὴν Κ. Μακκλάρν, καὶ τὴν ἔφερον εἰς τὴν κλίμακα διὰ νὰ καταβῆ εἰς αὐτήν. Ἄλλ' ἰδὼν ὅτι εἰς τῶν ἀξιωματικῶν τὴν εἶχε προλάβει, διεύθυνε κατ' αὐτοῦ τὸ πυροβόλον, καὶ ἐλθὼν, ἐστάθη ἄνωθεν τῆς λέμβου.

— Ἐξω, ἄναδρε! ἐφώναζεν ἡ πυροβολῶ καὶ σὲ φρονεῖω ὡς σκύλον.

Ὁ ἀξιωματικὸς τρέμων καὶ κατασχυμένος ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα.

— Ἡ εὐθύνη τῆς ζωῆς τῶν ἐπιβατῶν βαρύνει ἐφ' ἡμῶν, κύριοι, εἶπεν ἔπειτα ἀποτεινόμενος εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἰσταμένους ἀξιωματικούς. Ἐν ὄσῳ μίαν μό-

νη κυρία, εἰς μόνος ἐπιβάτης, εἰς μόνος ναύτης μένει ἐντὸς τοῦ πλοίου, ἂν ἰδῶ κἀνενα νὰ θελήσῃ νὰ καταβῆ εἰς τὰς λέμβους, αὐτὸ τὸ πυροβόλον τὸ κρατῶ δι' ἐκείνον.

Ἐπειτα δὲ περιβλεψάμενος, εἶδε πλησίον τοῦ ἑνα νέον ἀκόλουθον, μόλις ἐφθον, ὅστις ἑαυτὸν λησμονῶν ἠγωνίζετο μετ' ἐνθουσιώδους ζήλου ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἄλλων. Ὁ πλοίαρχος ἤσθάνθη δάκρυα ἀναβρόντα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, διότι ἐνεθυμήθη, ὅτι τὴν προτεραίαν ἀκόμη εἶχεν ἰδῆ τὴν μητέρα τοῦ νέου τούτου ἀπαρμηθῶτος κλαίουσαν, διότι ἐπ' ὀλίγους μόνον μῆνας, ὡς ἐνόμιζεν, ἔμελλε ν' ἀποχωρισθῆ τὸ προσφιλέστατον τῆς καρδίας της τέκνον.

— Ἀκόλουθε Ἐρρίκε, τῷ εἶπεν ὁ πλοίαρχος με φωνὴν εἰς τὴν ἐπροσπάθησε νὰ δώσῃ ἐπιταγῆς τόνον. Σοὶ δίδω τὴν ἐντολὴν νὰ ὀδηγήσῃς τὴν λέμβον ταύτην. Κατάβα ἀμέσως.

— Ἀλλὰ πλοίαρχε . . . ὑπέλαβε διστάζον τὸ παιδίον.

— Πῶς! ἀπεκρίνασαι ὅταν προστάξω! εἶπε συστέλλων τὰς ὀφρῦς ὁ πλοίαρχος. Κάτω ἀμέσως.

Ὁ ἀκόλουθος ἔλαβεν ἀμέσως ἐν σχοινίον, καὶ δι' αὐτοῦ ὀλισθαίνων μ' ἕξοχον ἐπιδειξιότητα, κατέβη εἰς τὴν κυμανομένην λέμβον.

— Ἄνθρωπος εἰς τὴν θάλασσαν! ἔκραζεν εἰς ναύτης τῆς λέμβου.

Τῷ ὄντι, ἐν ᾧ ἡ Κυρία Μακκλάρεν ἐπῆδα ἀπὸ τὴν κλίμακα εἰς τὴν λέμβον, τὸ βρέφος της διέφυγεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας της, καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλὰ καὶ ἐκείνη ἐρρίφθη ἀμέσως κατόπιν του, καὶ πρὶν αὐτὸ βυθισθῆ, κατώρθωσε νὰ τὸ συλλάβῃ ἀπὸ τὸ φόρεμα, καὶ τὸ ἐκράτει δι' ὅλης της τῆς δυνάμεως, βυθιζομένη μετ' αὐτοῦ, διότι νὰ κολυμβᾷ δὲν ἤξευρε.

Ἄλλ' ὁ ἀκόλουθος Ἐρρίκος, ὡς εἶδε τὸ μέρος πρὸς ὃ ὁ ναύτης ἐδείκνυεν, εἰς μόνον τὴν γενναιότητά του πειθόμενος, ἐβυθίσθη ἀμέσως εἰς τὴν θυελλώδη θάλασσαν, καὶ εὐτυχῶς συνέλαβε τὴν κυρίαν Μακκλάρεν ἀπὸ τὸν βραχίονα. Ἀλλὰ τὸ νὰ τὴν ἀνασύρῃ ἦτον δυσκολώτατον, καὶ πολὺ πιθανότερον ἦτον νὰ πνιγῆ καὶ ὁ ἴδιος, διότι ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἐκράτει πάντοτε σφιγτὰ εἰς τὴν χεῖρά της τὸ φόρεμα τοῦ παιδίου της, καὶ δὲν τὸ ἄφινε διὰ νὰ συνδράμῃ εἰς τὴν σωτηρίαν της. Τέλος ὅμως ἡ ἐπιδειξιότης καὶ ἡ βίωμα τοῦ νέου ἀξιωματικοῦ ὑπερίσχυσαν, καὶ τὴν ἔφερον εἰς τὴν λέμβον. Ἄλλ' ἐνῶ τὴν ἀνέσυρον εἰς αὐτὴν, τὸ παιδίον τὴν διέφυγε πάλιν, διότι τὸ φόρεμά του ἔμεινεν εἰς τὴν χεῖρά της ἐσχισμένον, καὶ τότε αὐτῆ, εἰς οὐδὲν λογιζομένη τὴν νέαν καὶ θαυμασίαν τῆς σωτηρίαν, ἐρρίφθη αὐθὺς εἰς τὰ κύματα, καὶ ὑπὸ τῆς θαυματουργοῦ μητρικῆς στοργῆς ὀδηγούμενη, κατώρθωσεν αὐθὺς νὰ συλλάβῃ τὸν Εὐγένιον, ὥστε ὁ ἀκόλουθος Ἐρρίκος ἠναγκάσθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ ἔργον τῆς ἀφοσιώσεώς του, ἥδη δὲ μετὰ περισσοτέρας ἐπιτυχίας, διότι τὴν κατέθεσεν εἰς τὴν λέμβον, ὅπου ἔπεσε λειποθυμοῦσα, καὶ παρὰ τὸ πλεον αὐτῆς τὸ παιδίον της.

— Κύριε, ὑπάρχει λέμβος δι' ὑμᾶς ἐτοίμη. Τὸ πλοῖον, βλέπετε εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῆ. Ἡ μόνη

ἐλπίς, ἂν καὶ ἀμυδρά, εἰς τὰς λέμβους στηρίζεται. Καιρὸς δὲν μένει, κατέλθετε. Ταῦτα εἶπεν ὁ πλοίαρχος πρὸς τὸν Κ. Φερρῆν, ὃν εἶδεν ἔμφροντιν διαβάνατα ἔμπρὸς του.

— Κύριε πλοίαρχε, εἶπεν οὗτος. Ἐκεῖ παρὰ τὸ πηδάλιον κεῖται ἀκόμη μία γυνή' ἐκείνης ἐπιμεληθῆτε τὴν σωτηρίαν. Διατάξατε νὰ τὴν καταβιβάσωσιν εἰς τὴν λέμβον.

Ὁ πλοίαρχος ἔδωκεν ἀμέσως τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς, καὶ ἐν τῷ ἅμα δύο ναῦται συνέλαβον τὴν Ἐλεονώραν κειμένην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀνευ αἰσθήσεως, καὶ τὴν κατέβιβασαν πρὸς τὴν λέμβον. Ἄλλ' ἡ κίνησις αὐτῆ τὴν ἐπανεφέρεν εἰς ἑαυτήν' καὶ ὅταν ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶδεν ὅτι εἶναι εἰς στάσιν γυμνάτης σχεδὸν ἐντελοῦς, καὶ ὅτι περιστοιχίζετο ἀπὸ ἄνδρας, διέφυγεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ναυτῶν, καὶ ἐπέστρεψε δρομαία εἰς τὸ κατάστρωμα. Ὁ Κ. Φερρῆς ἦλθε τότε πρὸς αὐτὴν, καὶ τὴν παρεκάλεσε μετ' ἐνθέρμων λόγων, μετὰ δακρύων, νὰ λησμονήσῃ πρὸς μίαν στιγμὴν τὴν ἀκαιρον αἰδῶ, καὶ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς σωτηρίας της· καὶ ὅταν εἶδεν ὅτι ἀντὶ ν' ἀποκριθῆ, ἐκρυπτε τὸ πρόσωπον εἰς τὰς χεῖράς της καὶ ἔκλαιε, παρεκάλεσε τοὺς ναύτας νὰ τὴν φέρωσιν αὐθὺς εἰς τὴν λέμβον, ἔστω καὶ διὰ τῆς βίας, καὶ οἱ ναῦται ὑπήκουσαν. Μόλις πλὴν τὴν ἀφῆκαν ἐλευθέραν, καὶ τὴν σεμνότητα ὑπὲρ τὴν ζωὴν ἐκτιμῶσα, ἀνέβη εἰς τὸ κατάστρωμα, ὅπου ἐδύνατο νὰ μένῃ μακρὰν παντὸς βλέμματος. Ὁ Κ. Φερρῆς τὴν εἶδε διελθούσαν ἔμπρὸς του, καὶ αἶρων τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐκτύπισε τὸ μέτωπον μετὰ τὴν χεῖρά του.

— Μὴ χρονοτριβῆτε, Κύριε, εἶπε πρὸς αὐτὸν εἰς Γάλλος συναδοιπὸρος, ὅστις διευθύνετο πρὸς τὴν λέμβον. Στιγμὰς μόνον ἀκόμη θὰ ὑπάρξῃ τὸ πλοῖον. Ἐδῶ ὁ θάνατος εἶναι ἀφενετος.

— Ἀφ' οὗ, φίλε, ἅπαξ πέπτωται ν' ἀποθάνωμεν, ἐδῶ ἡ ἀλλαχοῦ, εἰς τὴν θάλασσαν ἢ εἰς τὴν ξηρὰν, τίς ἡ διαφορὰ; εἶπεν ὁ Φερρῆς, ἐπαναλαμβάνων αὐτὰς ἐκείνας τὰς λέξεις ἅς πρὸ ὀλίγων ὥρων ὑπὸ τὸσον ἀλλοίους οἰωνοὺς εἶχε προφέρει. Καὶ ἀφῆκε τὸν συμπατριώτην του νὰ καταβῆ μόνος του εἰς τὴν λέμβον.

Ἡ ὁρμὴ πρὸς τὰς λέμβους ἀπέβη εἰς πολλοὺς ὀλεθρία. Πολλοὶ ἐν τῇ ἀνυπομονήσῃ των, ἐν ᾧ ἤθελον νὰ πηδήσωσιν εἰς αὐτάς, ἐπῆδων εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγοντο. Μία κατεποντίσθη, διότι εἰσώρμησαν εἰς αὐτὴν περισσότεροι τῶν ὅσους ἠδύνατο νὰ φέρῃ. Αἱ δὲ λοιπαί, ἅμα οἱ διοικούντες αὐτάς ἐβλεπον ὅτι δὲν ἐδύναντο ἀκινδύνως νὰ προστεθῶσι καὶ ἄλλοι ἐπιβάται, ἐμακρύνοντο ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ κύκλου ὃν ἀγρίως ἐφώτιζεν ἡ πυρκαϊά, ἐβυθίζοντο εἰς τὸ παχὺ καὶ ἐξώτατον σκότος.

Ἡ ἐσχάτη ἀποπλεύσασα ἦτον ἡ περιέχουσα τὴν κυρίαν Μακκλάρεν μετὰ τοῦ βρέφους της, καὶ τὸν συμπατριώτην τοῦ Κ. Φερρῆ. Ὅταν τῶν ἐπιβατῶν αὐτῆς τὰ βλέμματα ἦσαν ἀτανῶς ἐστραμμένα πρὸς τὸ πυροπολούμενον πλοῖον, ὅπερ, οὔτε ὑπὸ κυμάτων οὔτε ὑπὸ ἀνέμων ἀναγκαιζόμενον, ἔτρεχε μετ' ἀκαθέκτου ὁρμῆς ἐπὶ τῆς θαλάσσης, λείχον τὰ νέφη με

τὰς φλογεράς γλώσσας του, καὶ φαινόμενον ὡς τεραστία κάμινοσ, φερομένη εἰς τοῦ ὠκεανοῦ τὴν ἀχανῆ ἐπιφάνειαν.

Ὅταν τὸ τελευταῖον ἡ λέμβος διέκρινε τὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀντικείμενα, ὁ πλοίαρχος Σίμμωρ ἕστατο παρὰ τὸ πηδάλιον, καὶ ἡ φλόξ ἀνταντακλωμένη καθέτως ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ἐδείκνυε τοὺς εὐγενεῖς χαρακτηρισμοὺς του, ἡρμίαν ἡρωϊκὴν καὶ τῆς ἐγκαρτερήσεως τὴν μεγαλοπρέπειαν πνέοντασ.

Παρ' αὐτὸν δὲ ἀφ' ἐνὸς ἕστατο ὁ Κ. Μακκλάρεν καὶ ὁ Ἄγγλοσ συγγραφεὺσ Βαβυρτών, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ Κ. Φερότης, εἰς οὗ τὸν ὄμον ἐστήριζε τὴν κεφαλὴν τῆσ ἡ νέκ' Ἐλεονόρα, διὰ τῆσ μιᾶσ χειρὸσ τὰ ῥάκη τοῦ χιτῶνόσ τῆσ αἰδημόνωσ συνάπτουσα. Πέριξ δὲ ἕσταντο ἐν κύκλῳ ὅλοι οἱ ἐπιβάται, ὅσοι δὲν εἶχον κατορθώσει νὰ ἐπιβῶσιν εἰς λέμβουσ, ἢ ὅσοι ἐκ τῶν δύο ἀπελπισιῶν ἐπροτίμησαν τὴν ἀπονωτέραν.

Μετ' ὀλίγον ὅλοι ἐγονάτισαν, καὶ φωνὴ ἐπίσημοσ ἤρθη ἀπὸ τοῦ κύκλου αὐτῶν, ὁ ψαλμὸσ τῆσ ἐπιθανάτου δοξολογίασ.

Ἄλλ' ἡ λέμβοσ ἐμακρύνθη, καὶ κατ' ὀλίγον τὰ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐφαίνοντο ἀμυδρότερα, καὶ τοῦ ψαλμοῦ ἔφερον μόνον σπανίους τόνουσ ὁ ἄνεμοσ, ὅταν ἐφύσα σφοδρότεροσ. Τέλοσ ἐσθέσθησαν καὶ αὐτοί, καὶ μακρὰν πρὸσ δυσμάσ ἐφαίνετο μόνον ὡσ μέγασ τῆσ θαλάσσῆσ μακρυνόμενοσ μετ' ἀκατανόητου ταχύτητοσ. Αἶφνησ μέγασ ἠκούσθη πάταγοσ, ὡσ ἐκατὸν τηλεβόλων ἐκρηγνυμένων, καὶ οὐρανὸν καὶ θάλασσαν ἐφώτισε λάμψισ λαμπρότερα πολὺ τῆσ ἡμέρασ, καὶ ὁ ἀήρ ἐπληρώθη ἀπὸ φλογερά σώματα, σφενδονιζόμενα μέχρι τῶν νεφελῶν, διαγράφοντα παντοίασ καμπύλασ, καὶ βυθιζόμενα εἰς τὰ κύματα. Ἄλλὰ μετ' ἐν δεύτερον τοῦ λεπτοῦ, ἐσθέσθη ὁ κρότοσ, ἐσθέσθη ἡ λάμψισ, καὶ οὐρανὸσ καὶ θάλασσα ἐδυθίσθησαν πάλιν εἰσ σιγὴν καὶ εἰσ σκότοσ. Ὅλοι ἐν τῇ λέμβῳ ἐρίφθησαν εἰσ τὰ γόνατα αὐτομάτωσ.

Ὅλοι, πλὴν μόνησ τῆσ Κυρίασ Μακκλάρεν, διότι αὕτη ἀπὸ τῆσ πρώτησ σιγῆσ ἐκείτο ἐν λειποθυμίᾳ εἰσ τῆσ λέμβου μίαν γωνίαν. Τέλοσ δὲ συνῆλθε, καὶ ἡ πρώτη τῆσ λέξισ ἦν·

— Εὐγένιε, Εὐγένιε, τέκνον μου·

Καὶ τὸ πρῶτον τῆσ κίνημα, νὰ ζητήσῃ τὸ παιδίον τῆσ. Εὐρύσσα δὲ αὐτὸ πλησίον τῆσ, τὸ ἤρπασε περιπαθῶσ, καὶ κλαίοντα ἤρχισε νὰ τὸ καταφιλή. Ἐπειτα δὲ ἐρώτησε ποῦ εἶναι ὁ κύριοσ Μακκλάρεν, ἀν εἶναι ἐντόσ τῆσ λέμβου· ἀλλ' οὐδεὶσ ἀπεκρίνετο.

— Ποῦ εἶναι; ἐπανελάθειν ἐντρομοσ ἡ δυστυχὴσ γυνή, ἥτισ πρὸ δύο ἐτῶν μάλισ ἦτον ἡ εὐδαιμονεστέρα τῶν συζύγων. Διὰ τί σιωπάτε; Ἐπνίγη, ἀπόλωτο; Ἐμεινετ εἰσ τὸ πυρπολούμενον πλοῖον; Εἰπέτε μοι, ἀν ἔχετε εὐσπλαγγίαν.

Ὁ Γάλλοσ τέλος ἀνέλαθε νὰ τὴν καθυπαχάσῃ, εἰπὼν εἰσ αὐτὴν διὰ γενικῶσ ἐκφράσεωσ, αἵτινεσ ἐπέτρεπον τὴν ἐλπίδα, ὅτι πολλαὶ λέμβοι ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὸ πλοῖον, καὶ ὅτι πλείστοι τῶν ἐπιβατῶν εἶχον κατέλθῃ εἰσ αὐτάσ.

Ἐν τούτοισ ὁ ἄνεμοσ ἦτον σφοδρότατοσ, ἡ θάλασσα ταραχιδεστάτη τὰ σκότοσ πυκνότετον, ἡ βροχὴ

ἐπιπτε ῥαγδαία, καὶ οἱ πλείστοι ἐν τῇ λέμβῳ δὲν εἶχον οὐδ' ἓνα ἐπενδύτην, ἡ δὲ κυρία Μακκλάρεν μετ' ὀλίγον ἐκκλύπτετο τὸ νυκτικὸν χιτῶνα, καὶ αὐτοῦ τὸ πλείστον μετεχειρίζετο ὅπωσ προφυλάττη τὸ σκεδὸν ἐντελῶσ γυμνὸν βρέφοσ τῆσ, οἱ δὲ γυμνοὶ πόδεσ τῆσ ἐβάτευον εἰσ τὸ ὕδωρ, ὅπωσ ἐκ τῆσ βροχῆσ καὶ τῶν κυμάτων ἐπλήρου τὸν πυθμὲνα τῆσ λέμβου, καὶ ἤξανε τοὺσ κινδύνουσ, μάλισ ἀντιλούμενον διὰ τῶν ἐκγωνίων προσπαθειῶν τῶν ἐπιβατῶν.

Ὅτω παρήλθεν ἡ τρομερὰ ἐκείνη νύξ, καὶ τέλος ἀνέτειλεν ὁ παρήγοροσ ἥλιοσ. Ἄλλὰ καὶ τὸ πελιδνὸν αὐτοῦ φῶσ οὐδεμίαν ἀνακούφισιν ἔφερον εἰσ τοὺσ κατατριχομένουσ ναυαγούσ. Μάτην περιέφερον πέριξ τὰ βλέμματα· οὐδαμοῦ σκιά γῆσ, οὐδαμοῦ τὸ ἐλάχιστον σημεῖον ἐπικούρου πλοίου. Τὰ δὲ κύματα ἐκορυφούντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, ὁ ἄνεμοσ ἐπέτεινε τὴν λύσσαν του· ἡ βροχὴ ἐπιπτε κρουνηδόν, καὶ οὐδεμία τροφή, καὶ οὐδὲ σταλαγμοὺσ ποτίμου ὕδατοσ ἐν τῇ λέμβῳ. Ἡ μόνη δ' ἐλπίσ σωτηρίασ ἐστήριζετο ἐπὶ τοῦ ἀκολούθου Ἐβρίκου, ὅστισ μετὰ μεγάλης φρονήσεωσ, καρτερίασ καὶ δραστηριότητοσ διεύθυνε τὴν ἀπλητισμένην καὶ δεινὴν θαλασσοπλοῖαν. Διαίρετασ ναῦτασ καὶ ἐπιβάτασ εἰσ δύο λόγουσ, διέταξε νὰ κωπηλατῶσιν ἀμοειβαδόν, ὥστε οἱ κεκηνηότεσ ν' ἀναλαμβάνωσιν τὰσ δυνάμεισ των, καὶ ἐβοήθει τοὺσ δραστηριωτέρουσ, καὶ ἐνεθάρρυνε τοὺσ ἀτολμοτέρουσ διὰ λόγου καὶ ἔργου.

Ὅτω παρήλθε καὶ αὕτη ἡ ἡμέρα, ὡχρὰ, θυελλώδησ καὶ ἀτελεύτητοσ, καὶ ἐπῆλθε πάλιν νύξ φοβερά, χωρὶσ οὐδεμίαν πιθανότητα σωτηρίασ. Τὰ πνεύματα ἦσαν ἤδη καταβεβλημένα, ἡ ἀπελπισία εἶχεν ἤδη καταλάβει τοὺσ εὐψυχοτέρουσ, καὶ πείνα καὶ πρὸ πάντων δίψα τοὺσ ἐτυράνει. Ὁ μικρὸσ Εὐγένιοσ τῆσ Κυρίασ Μακκλάρεν ἐκλαιε ζητῶν νὰ φάγῃ, ἡ ζητῶν ὕδωρ, καὶ αἱ φωναὶ του ἐθέρριζον τὴν καρδίαν τῆσ μητρόσ του, ἥτισ μόνον δάκρυα εἶχε νὰ τῷ προσφέρῃ.

— Αἶφνησ Πλοῖον! πλοῖον! ἔκραζεν εἰσ τῶν ναυτῶν, καὶ ὅλοι ἀπέβλεψαν πρὸσ τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ ἰδοὺ τῷ ὄντι ἰστόσ πλοίου ἐφαίνετο εἰσ τὸ λυκαυγέσ τῆσ ἐσπέρασ, καὶ μετ' ὀλίγον ἐφάνη καὶ τὸ σκάφοσ αὐτό. Οἱ ναῦται ἤγειρον ὅλοι διὰ μιᾶσ τριπλὴν κραυγὴν, ἥτισ ἤχησε μακρὰν ἐπὶ τοῦ πελάγουσ, καὶ ἐλλείπει ἄλλου ὑφάσματοσ ἐσχισαν λωρίδα τοῦ χιτῶνοσ τῆσ Κυρίασ Μακκλάρεν, καὶ τὴν ὕψωσαν εἰσ μίαν κώπην. Αἶφνησ εἰσ τὸ πλοῖον ἐφάνη φῶσ κινούμενον ἄνω καὶ κάτω. Τοῦτο ἦτον σημεῖον προφανέσ ὅτι τὸ πλοῖον τοὺσ εἶδε. Πλήρεισ χαρὰσ καὶ ἐλπίδοσ ἐξηκολούθησαν ἐπαναλαμβάνοντεσ τὰσ κραυγὰσ των ἀπὸ λεπτοῦ εἰσ λεπτόν ὅπωσ ὀδηγήσωσ τὴν πορείαν τοῦ πλοίου.

Ἄλλὰ τὰ λεπτὰ παρήρχοντο, τὸ φῶσ ἐσθέσθη, καὶ τὸ πλοῖον δὲν ἐφαίνετο πλέον. Περιέμεινον ἐν τέταρτον, περιέμεινον ἡμίσειαν ὥραν, μίαν ὥραν, ἀλλ' οὐδὲ φωνὴ ἀπὸ τοῦ πλοίου οὐδὲ ἀκρόασισ. Πρῶδηλον ἦτον ὅτι ἡ δὲν τοὺσ ἐνόησεν, ἡ ὅτι νοῆσαν εἶχε τὴν βαρβαρότητα νὰ τοὺσ ἐγκαταλείψῃ εἰσ τὴν δεινὴν θέσιν των, καὶ νὰ ἐξαικολουθήσῃ τὸν δρόμον του.

Μετὰ λαμπρὸν φῶσ πόσον ζοφερότερον φαίνεται

τὸ σκότος, μετὰ τοιαύτην ἐλπίδα πόσον μεγαλητέ-
ρα κατέλαβεν ἀπελπισία τοὺς δυστυχεῖς ναυαγοὺς! Ἡ
Κυρία Μικκλάρεν, ἐν ὧσιν ἐνομιζέτο ὅτι ἤρχετο τὸ
σῶζον πλοῖον, ἐχόρευε τὸ παιδίον τῆς εἰς τὰς χεῖρας
τῆς, καὶ μὲ τὰς τρυφερώτερας λέξεις τῷ ὑπόσχετο
τροφὴν καὶ ὕδωρ. Ἀλλ' ἅμα ἤκουσε τοὺς τρομεροὺς λῆ-
γους: « Τὸ πλοῖον δὲν ἔρχεται, »

— Ἀπόθανε λοιπὸν καὶ σὺ ἄθλιον! ἀνέκραξε, καὶ
ἐλειποθύμησε πάλιν.

Ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνδρῶν δὲν ἀντέσχε περετέρω ἢ
γενναϊότης. Ὁ Γάλλος ἐπιβάτης ἐπλησίασεν εἰς τὸ χεῖ-
λος τῆς λέμβου διὰ νὰ ῥιαθῆ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ
νὰ τελειώσῃ τὰ δεινά του ἐφ' ἅπαξ· ἀλλ' ὁ ἀκόλου-
θος Ἑρρικός, ἐννοήσας τὴν πρόθεσιν του, τὸν συνέλαβεν
ἀπὸ τὸν βραχίονα.

— Κύριε Γάλλε, τῷ εἶπε, περιμεῖνατε καὶ ὡς αὐ-
ριον, καὶ ἂν ἡ ἡμέρα δὲν φέρῃ βελτίωσιν εἰς τὴν τύ-
χην μας, σὰς ἐπιτρέπω νὰ ἐκτελέσητε τὴν σκοπὸν
σας, ἐπανιστάμενος κατὰ τῶν σκοπῶν τοῦ θεοῦ.

Ὁ Γάλλος ἠσχύνθη βλέπων εἰς τὸ μερῶν ἐκεῖ-
νο τοιαύτην εὐψυχίαν, καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του.

— Ὁμοῦ, εἶπε ταπεινῆ τῇ φωνῇ εἰς ναύτης εἰς
ἄλλον γειτονά του, ὅταν ἤμην εἰς Καναδᾶν, ἤκουσα
τοὺς ἀγγίους ἐκεῖ λέγοντας, ὅτι τὸ κρέας τῶν μικρῶν
παιδίων εἶναι τρυφερόν καὶ γλυκὺ ὡς τῶν ἀρνίων.

Ὁ Ὁμοῦς ἠτένισε τὸν ὀμνήσαντα, μὲ φλογερὸν
βλέμμα.

— Ἰωάννη, ἔχεις μάχαιραν; τὸν ἠρώτησε μετὰ
μικρὰν σιωπὴν.

— Ἐγὼ, καὶ πολὺ κοπτεράν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης.

— Τὸ παιδίον μου! ἀνέκραξεν ἀναπηδῶσα ὡς
λέξινα ἡ Κ. Μικκλάρεν, ἥτις ἐφαίνετο πρὶν λειποθυ-
μοῦσα ἢ κοιμημένη. Τίς θέλει νὰ μ' ἀφαιρῆ τὸν Εὐ-
γένιον μου; Ἐλθέτε, ἐδῶ εἶμαι. Ἄν ἔχετε μαχαίρας,
ἔχω τοὺς ὀνυχᾶς μου, ἔχω ἐγὼ τοὺς ὀδόντας μου. Δὲν
θὰ μὲ ἀρπάξῃτε τὸν Εὐγένιον.

Ἀλλὰ διὰ μιᾶς πίπτουσα εἰς τὰ γόνατα,

— Πεινάτε, εἶπεν, ἔχετε δίκαιον. Θέλετε νὰ φά-
γητε, ἔχετε δίκαιον. Ἀλλὰ σὰς παρακαλῶ, ἀλλὰ σὰς
ικετεύω γονυπετῶς· λυπηθῆτέ με προσπίπτουσαν εἰς
τοὺς πόδας σας, ἀφήσατε τὸ παιδίον μου. Θυσιάσετε ἐμέ.
Σὰς εἶναι πολὺ συμφερότερον. Ἀπὸ ἓν μικρὸν παιδίον
τίς πρῶτος θὰ φάγῃ. Ἀπὸ ἐμὲ δύνασθε νὰ τραφῆτε
δύο ἡμέρας τοῦλάχιστον, καὶ ἐντούτοις θὰ φανῆ ἡ ξη-
ρα, ἢ θὰ ἔλθῃ πλοῖον εἰς σωτηρίαν σας. Μὴ ἀποβλά-
σετε τὴν δέησίν μου.

Ἐπειτα δὲ στραφείσα πρὸς τὸν ἀκόλουθον,

— Κύριε ἀξιωματικέ, τῷ εἶπε. Σὰς παραδίδω τὸν
υἱόν μου, βοηθήσατε, κύριε ἀξιωματικέ· σώσατε τὸν
υἱόν μου. Θέλουσι νὰ τὸν φορνεύσωσι. Θέλουσι νὰ τὸν
φάγωσι. Σώσατέ τον, καὶ ἀποδόσατε ποτὲ εἰς τὸν
πατέρα του τὴν φίλην αὐτὴν παρακαταθήκην.

— Ἦσυχάσατε, κυρία, εἶπεν ὁ νέος ἀκόλουθος, ὅς-
τις ἐπίσης εἶχεν ἀκούσει τὴν συνδιάλεξιν τῶν ναυ. ὧν.
Τὸ παιδίον σας δὲν διατρέχει τοιοῦτον κίνδυνον. Δὲν
ἤξεύρω ἂν σωθῶμεν ἢ ἂν ἀποθάνωμεν, Σὰς ἐγγυώμαι
ὅμως ὅτι θ' ἀποθάνωμεν ἢ θὰ σωθῶμεν ὅλοι ὁμοῦ. Καὶ
ὅ,τι δύναται νὰ πείσῃ ἕκαστον περὶ τούτου, εἶναι αὐτό!

ἐπρόσθεσε, σύρων ἀπὸ τὴν ζώνην του πυροβόλον, οὗ
ἢ θέα ἐπέβαλεν εἰς ὅλους σέβας καὶ σιωπὴν.

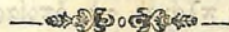
— Εὐχαριστῶ! εὐχαριστῶ! ἀνέκραξεν ἡ Κυρία
Μικκλάρεν, γελῶσα ἐνταυτῷ καὶ κλαιούσα, καὶ κρα-
τούσα σφιγκτὰ τὸ βρέφος τῆς, χωρὶς νὰ συγκατανεύῃ
πλέον οὐδὲ στιγμὴν νὰ τὸ ἀφήσῃ ἀπὸ τὰς ἀγκά-
λας τῆς.

Οὕτω παρήλθε καὶ ἐκεῖνη ἡ νύξ, ζοφερώτερη, θυελλω-
δεστέρα, ἀγριωτέρα τῆς προτέρας. Ἡ βροχὴ οὕτε
πτυγμὴν δὲν ἔπαυσεν, οὐδ' ἐκόπασε διόλοι ὁ ἀνεμος·
ἐξ ἐναντίας δὲ, πρὸς βορρᾶν μεταπηδήσας, προσέηκε
καὶ τὸ δριμύ ψῦχος εἰς τὰς λοιπὰς βασιάνους τῶν
ναυαγῶν.

Τέλος ἡ αὐγὴ ἤρχισε νὰ ὑποφάσκῃ, καὶ εἰς τὴν πρῶ-
την αὐτῆς ἀκτῖνα εἶδαν μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ μετὰ
φρίκης συγχρόνως πλοῖον ὅπερ ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτὸς
δὲν τοὺς εἶχεν ἰδῆ, καὶ ἔπλεεν ἐπ' αὐτοὺς ὀρθόν, ὥστε
ἡ πρῶτην του σχεδὸν τοὺς ἤγγιζεν ἤδη. Ὁ ἀκόλου-
θος Ἑρρικός ἔσπρωξεν ἀμέσως ἰσχυρῶς τὸ πηδάλιον,
καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐξέπεμψαν μεγάλην φωνήν, ἥτις ἤκού-
θη ἀπὸ τὸ πλοῖον.

Τὸ πλοῖον ἀνακώχισεν ἐν τῷ ἅμα, κατεβίβασε τὴν
ἀναβάθραν του, καὶ ἐδέχθη τοὺς δυστυχεῖς. Τὴν Κυ-
ρίαν Μικκλάρεν ὅμως ἀνεβίβασαν οἱ ναῦται αὐτοῦ φο-
ράδην, διότι ἐκ τοῦ ψύχους, τῆς ὑγρασίας, καὶ πρὸ
πάντων ἐκ τῆς ψυχικῆς ἀγωνίας, εἶχεν ἀπολέσει τὴν
χρῆσιν τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν τῆς.

Τὸ πλοῖον τοῦτο ἦτον Ὀλλανδικόν, καὶ διευθύνετο
πρὸς τὴν Ἀμερικὴν. Ἀλλ' ἀναλογισθεὶς ὁ πλοίαρχος
ὅτι δὲν εἶχεν ἰκανὴν ποσότητα τροφῶν καὶ ὕδατος διὰ
τοὺς προσθέτους του ἐπιβάτας, ἐπροτίμησε νὰ ἐπι-
στρέψῃ πρὸς τὴν Εὐρώπην, ἀφ' οὗ ὅμως ἐφ' ὅλην τὴν
ἡμέραν ἐλοξοδρόμησεν εἰς ἐκεῖνα τὰ ὕδατα, ὅπως σώσῃ
καὶ ἄλλους τῶν ναυαγῶν, ἂν ἤθελεν ἀπαντήσῃ. Καὶ
τῷ ὄντι περὶ τὴν ἐσπέραν κτύπησε νὰ εὕρῃ καὶ ἄλλην
λέμβον ἔχουσαν ἐπὶ τὰ ἐπιβάτας, καὶ τὴν ἐπαύριον εἰ-
πέλευσεν εἰς Βρέστην τῆς Γαλλίας, καὶ ἀπεβίβασεν
αὐτοῖσι τὴν λείαν τῆς φιλανθρωπίας του.

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΙ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ.

ὑπὸ Κ. Π.

— 0 —

Ἡ αἵρεσις τῶν εἰκονομάχων, ἡ ἐπικρατήσασα ἐν
τῷ Βυζαντινῷ Κράτει ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ὀγδόης
μέχρι τῶν μέσων περιόδου τῆς ἐννάτης ἑκατονταετη-
ρίδος, ἐγένετο πρόξενος μεγάλων συμφορῶν διότι ἐ-
πήγαγε δεινὰς θρησκευτικὰς καταδιώξεις, αἱ δὲ κατα-
διώξεις αὗται προσεκάλεσαν ἀδικαίεπτους στάσεις, αἱ
δὲ στάσεις διήρτησαν τὰς δυνάμεις τοῦ ἔθνους, εἰς
ἐποχὴν καθ' ἣν τοῦτο, προσδαλλόμενον ἀπὸ βορρᾶ
ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, ἀπ' ἀνατολῶν δὲ, καὶ ἀπὸ με-
σημβρίας, καὶ ἀπὸ δυσμῶν ὑπὸ τῶν Ἀράβων, εἶχε
πλείστην χρεῖαν ἐνώσεως. Ἀλλ' ἀφ' ἐτέρου, ἡ ἀλή-
θεια ἀπαιτεῖ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἅπαντες σχεδὸν
οἱ βυζαντινοὶ οἱ ἀσπασόμενοι τὴν αἵρεσιν τῆς κτύτην, ὑ-

πῆρξαν ἄνδρες ἔγκριτοι, μεγαλοῦργοι ἐν πολέμῳ, ἐν εἰρήνῃ δὲ συνετοὶ, καὶ περὶ τὸν κατ' ἰδίαν βίον χρηστότεροι πολλῶν ὀρθοδόξων ἡγεμόνων. Ἄρα γε αἱ ἀρεταὶ ἐκείναι τοῦ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, εἰς ὃν τὸ μῖσος τῶν ἀντιδόξων χρονογράφων ἐνεκόλαψε τὸ τοῦ Κοπρωνίου στίγμα; Ἄρα γε ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ ἐπιτηδειότης τοῦ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, καὶ τοῦ Μιχαήλ Τραυλοῦ, καὶ μάλιστα τοῦ τελευταίου τῶν εἰκονομάχων, Θεοφίλου τοῦ δυστυχῆ, πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προῖον τοῦ δόγματος, τὸ ὁποῖον οἱ ἄνδρες οὗτοι ἐπρέσβευσαν καὶ διὰ στιβαρᾶς χειρὸς ἡγωνίσθησαν νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς τοὺς σφραδάζοντας ὑπηκόους; Βεβαίως ὄχι. Ἡ ἀπαγόρευσις τῶν εἰκόνων ἦτο ἀμάχημα οὐ μόνον ἐκκλησιαστικόν, ἀλλὰ καὶ πολιτικόν. Διὰ νὰ πεισθῶμεν περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ μὲν περὶ αὐτῆς διάταξις, καὶ τοι στηριχθεῖσα ὑπὸ ἀνδρῶν γενναίων καὶ εὐφυῶν, παρήγαγεν, ἐπὶ ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα ἔτη, φοβερὰν ἀναστάτωσησιν, ἡ δὲ κατάργησις αὐτῆς κατωρθώθη εὐχερῶς, εἰ καὶ διεῖραχθεῖσα ὑπὸ ἀσθενῶν γυναικῶν, καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν νέκι προέκυψαν γενεαὶ ἀνατραφεῖσαι ἐν τῷ δόγματι ἐκείνῳ, ὥστε οὐ μόνον ὁ στρατὸς ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν ἀπὸ εἰκονομάχων συνέκειτο, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ κλήρου πολλοὶ καὶ διακεκριμένοι ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ ἄνδρες τὰ τῆς αἰρέσεως ταύτης ἐφρόνουν. Οἱ εἰκονομάχοι λοιπὸν βασιλεῖς δὲν ὑπῆρξαν μεγάλοι, διότι διετέλεσαν εἰκονομάχοι, ἀλλὰ καὶ περὶ πρεσβεύσαντες τὸ δόγμα ἐκείνο. Ἡ ἱστορία πολλάκις παρίστησιν ἡμῖν ἄνδρας εὐφυεῖς, οἷτινες, παγιδευθέντες ὑπὸ ἰδέας πλημμελοῦς, καταναλίσκουσι τοὺς θησαυροὺς τῆς περινοῖας αὐτῶν εἰς ἐπιτυχίαν πραγμάτων ἀκατορθῶτων, ὡς ἂν ἐφιλοτιμεῖτο ἡ θεῖα πρόνοια νὰ καταδεικνύῃ τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς λαμπροτέροις αὐτῆς δημιουργήμασι. Πολλάκις, κατὰ δυστυχίαν, καὶ ἴσως κατ' εὐτυχίαν, ἡ μετριότης, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἶναι συνετωτέρα τῆς δαιμονιωτέρας φύσεως, ἐμπιπούσης ἐνίοτε εἰς πλάνας, τὰς ὁποίας ἠθελεῖ τις θεωρήσει ἀνάξιας τῶν ἀμβλυτέρων πνευμάτων, ὡς ἂν εἰ ἡ τύχη ἐπαναλαμβάνουσα τὸν μῦθον τοῦ Διὸς ἐπεμελεῖτο νὰ τιμωρῇ τοὺς προμηθεῖς ἐκείνους, τοὺς κλέψαντας τὸ πῦρ τὸ οὐράνιον. Οὐδ' ἔχομεν χρεῖαν νὰ ἐξέλθωμεν τῆς ἡμετέρας ἱστορίας, διὰ νὰ εὕρωμεν παραδείγματα τῆς ἀληθείας ταύτης τρανὰ. Ἐπιπλέον ὁ Ἰουλιανὸς ὁ ἀποστάτης δὲν κατησώτευσεν τὴν θαυμαστὴν αὐτοῦ χρηστότητα, καὶ παιδείαν, καὶ ἀνδρείαν, ἀγωνιζόμενος, Πυγμαλίων ἀτυχῆς, νὰ ἐμφυσήσῃ ψυχὴν νέκν εἰς τὸν νεκρὸν τῆς εἰδωλολατρίας;

Ἡ εἰκὼν τῆς εὐφυΐας, τῆς παλαιούσης πρὸς τὴν ἰδίαν ἀνοιαν καὶ πλάνην, εἶναι ἡ δραματικώτερα, ἡ διδακτικώτερα ὄλων ὄσας ἡ ἀδάμαστος τοῦ χρόνου χεὶρ καλλιτεχνεῖ ἐν τῇ ποικίλῃ τῆς ἱστορίας στοᾶ. Ὀλίγα τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας μέρη εἶναι τοσοῦτον περιεργαῶσον ἢ τῶν εἰκονομάχων βασιλέων ἐποχῆ καὶ τὸ δράμα ἀποβαίνει ἐπαγωγώτερον καθ' ὅσον προσεγγίζει εἰς τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ. Ὁ Θεόφιλος ἐκείνος, ὅστις ἠνάγκασεν αὐτοὺς τοὺς πολέμιους χρονογράφους,

νὰ ὁμολογήσωσι, νὰ μεγαλοποιήσωσιν ἴσως τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀντιπάλου αὐτῶν, ἰτί λέγομεν τοῦ ἀντιπάλου; τοῦ πικροτάτου διώκτου καὶ ἡ λαμπρὰ πλειὰς τῶν περὶ αὐτὸν ἀνδρῶν, τοῦ Ἰωάννου Γραμματικοῦ, τοῦ Λέοντος, τοῦ Μανουήλ, τοῦ Θεοφύλου, εἰκονομάχων ὄλων, ὄλων διαπρεπεστάτων ἐπὶ πολυμαθείᾳ καὶ ἀνδρείᾳ, καὶ ἀγωνιζομένων νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἡ χεὶρ μιᾶς γυναικὸς, τῆς Εἰρήνης, εἶχεν ἤδη διασεισῆναι, ἡ δὲ χεὶρ ἐτέρας, τῆς Θεοδώρας, ἐμελλε νὰ καταβάλλῃ μετ' ὀλίγον εἰς ἔδαφος; Ἄρ' ἐτέρου, ἡ Θεοδώρα αὕτη, σύζυγος τοῦ Θεοφίλου ἀγαπητῆ, ἀλλ' ἀφωσιωμένη εἰς τὴν λατρείαν τῶν εἰκόνων, καὶ περὶ αὐτὴν ἡ μήτηρ Θεοκτίστη, ὁ βραδύτερον πατριάρχης Μεθόδιος, οἱ δύο ἀδελφοὶ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης, ὁμόφρονες ὅλοι καὶ ὅλοι ἀσθενέστεροι καὶ κατώτεροι τῶν ἀντιπάλων, ἀλλ' ἔχοντες ὑπὲρ ἑαυτῶν τὸ φρόνημα τοῦ ἔθνους, τὴν ἰδίαν καί τεοῖαν καὶ γενναϊότητα, καὶ ἀναγκάζοντες τὸν Θεόφιλον νὰ ἀνέχεται πολλάκις, καὶ ἐνίοτε νὰ σέβεται αὐτοὺς, ὁμολογῶν οὕτω τὴν ἥτταν τῆς παραλογισμένης δυνάμεως ὑπὸ τῆς σωφρονούσης ἀσθενείας καὶ ἐν τῷ ἀπωτάτῳ τῆς εἰκόνος, οἱ μεγάλοι Ἀββασιδαί, ὁ Μιμμὸν καὶ ὁ Μοτασσεμ, οἱ Αὔγουστοι τοῦ Ἀραβισμοῦ, οἱ θέλοντες νὰ ὠφελῶσιν ἀπὸ τῶν δικαιρέσεων ἐκείνων, ἀλλὰ ἠττώμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ τῆς πιθηκίζουσης τὸν πολιτισμὸν βαρβαρότητος, καὶ τοι νεαρᾶς, πρὸς τὸν γνήσιον πολιτισμὸν, εἰ καὶ γεγηρακότα τοιαῦτα εἶναι τὰ πρόσωπα, τοιαῦτα τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐπεχειρήσαμεν νὰ σκιαγραφήσωμεν ἐνταῦθα.

Ὁ Θεόφιλος ἦτο υἱὸς τοῦ Μιχαήλ ἐκείνου τοῦ Τραυλοῦ, κατὰ τὴν ἀνάθωσιν τοῦ ὁποῖου εἰς τὸν θρόνον ἡ τύχη ἠθέλησε νὰ διαδραματίσῃ ἐν τῶν παρδοξοτέρων αὐτῆς παιγνίων. Ὁ Μιχαήλ ἐγεννήθη, ἐν Ἀμορίῳ τῆς μεγάλης Φρυγίας, ἀπὸ γονέων εὐτελεστάτων, καὶ διήγαγε τὴν παιδικὴν ἡλικίαν εἰς τὰ ἱπποστάσια καὶ εἰς τὰ ἱπποτροπεῖα πολλὴν ἀποκτήσας ἐκ τούτου περὶ τὴν ἱππικὴν ἐμπειρίαν, ἀλλὰ παιδεῖαν ἐλαχίστην. Ἡλικιωθεὶς, ἠσπάσθη τὸν στρατιωτικὸν βίον, καὶ στρατιώτης μὲν ὦν ἀπλοῦς, ἔχων δὲ τὸ φυσικὸν τῆς γλώσσης ἐλάττωμα, ἐξ οὗ ἔσχε τὴν ἐπωνυμίαν, ἠξιώθη οὐδὲν ἥττον τῆς εὐνοίας τοῦ τουρμάρχου ἢ χιλιάρχου αὐτοῦ, ἀνδρὸς ἐξίσου ἀμαθοῦς, ἀλλὰ πλουσιωτάτου, καὶ ἔλαβε σύζυγον τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Θεέκλαν. Ἐντεῦθεν ὁ Μιχαήλ προήχθη κατὰ μικρὸν εἰς τὰ ὑπάτα τοῦ στρατοῦ ἀξιώματα, καὶ φίλος διατελέσας τοῦ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου ὡς οὐδεὶς ἄλλος συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάρρησιν αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον. Ἐπειτα ὅμως, φθονήσας μὲν τὸν ἀρχαῖον συστράτηγον, ὠφελῆεις δὲ ἀπὸ τὴν δυσἀρέσκειαν τὴν ὁποίαν παρήγαγεν ἡ πικρὰ τῶν εἰκονολατρῶν καταδίωξις, εἰ καὶ αὐτὸς μὴ ὦν εἰκονολάτρης, ἀντεπολιτεῖται εἰς τὸν Λέοντα. Αὐτὸς δὲ ἐφύσθη τοῦ ἀρχαίου εὐεργέτου, ἐνόσῃ ἡδύνατο νὰ θεωρήσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην ἣν ὠφείλει ἐσχυροτέραν τῆς ἀδικίας ἣν ἔπασχεν. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους βλέπων πρόδηλον τὸν κίνδυνον, εἰσήγαγε τὸν Μιχαήλ εἰς δίκην, καὶ ἐξελεγχθέντος τοῦ κακούργηματος τῆς καθοσιώσεως, ὁμο-

λογηθέντος μάλιστα ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου, κατεδικάσθη οὗτος εἰς τὸ νὰ λάβῃ τὸν διὰ τοῦ πυρός θάνατον, ἐν τῇ καμίνῳ τοῦ βασιλικοῦ βλανείου. Ἦτο δὲ παραμονὴ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως τοῦ 820 ἔτους, καὶ ὁ κατὰδικος ἀπήγετο ἤδη εἰς τὸν τόπον τῆς κολάσεως, ὅτε ἡ βασίλισ, μαθούσα τὰ γινόμενα, προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Λέοντος καὶ καθικέτευσεν αὐτὸν νὰ ἀναβάλλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς, ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, διὰ τὴν ἱερότητα τῶν ἐπερχομένων ἑορτῶν. Ὁ Λέων ἐνέδωκεν εἰς τὴν αἴτησιν, ἀλλὰ, ὑπὸ δεινῶν ταραπτόμενος προκισθημάτων, δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ. Διότι πάλαι ποτὲ, ἐνῷ ἦτο εἰσέτι ἀπλοῦς στρατηγός, μετὰ Μιχαὴλ τοῦ Φρυγός, ὃν ἔτοιμον εἶχεν ἤδη πρὸς θάνατον, καὶ Ὡμαῦ τοῦ Καππάδοκος, μάντις εἶχεν, ὡς ἐλέγετο, προφητεύσει αὐτοῖς ἐν Ἀσίᾳ, ὅτι οἱ μὲν δύο πρῶτοι θέλουσιν ἀλληλοδιαδόχως βασιλεύσει, ὁ δὲ τρίτος, ὁ Ὡμαῦς, θέλει ἀποτύχει εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ἀπέπειραν. Ἡ ἀρχαία αὕτη μαντεία, καὶ ἄλλοι μᾶλλον πρόσφατοι χρησμοὶ καὶ οἰωνισμοὶ, πρὸ πάντων δὲ ὁ ἀνεξήγητος ἐκεῖνος τῆς καρδίας παλμός, ὃν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἠἔπερχομένη συμφορὰ ἐξαπροστέλλει πρόδρομον τῆς ἀφίξεως αὐτῆς, ἐθορύβουν τὸ πνεῦμα τοῦ Λέοντος. Ὅθεν, ἐγεγρῆεις ἐν μέσῃ νυκτι, ἠθέλησε νὰ βεβαιωθῇ, ἂν ὁ κατὰδικος ὑπάρχῃ εἰς τὴν φυλακὴν, ἐν ἣ εἶχε κατακλεισθῆ δέσμιος· παρευθεὶς δ' ἐπὶ τούτῳ εἰς αὐτὴν, ἀπορεῖ εὐρῶν τὸν Μιχαὴλ βεβουβισμένον εἰς ὕπνον ἀτάραχον, ἐν τὸς τῆς κλίνης τοῦ δεσμοφύλακος, κοιμωμένου πλησίον αὐτοῦ κατὰ γῆς. Ἡ ἐνδειξις αὕτη τῆς συνεννοήσεως μετὰ τοῦ ἐπιτετραμμένου τὴν φύλαξιν αὐτοῦ ὑπαλλήλου, αὐξάνει τὰς ὑπονοίας τοῦ βασιλέως, ὅστις ἐξέρχεται ἀθορύβως μὲν, δηλῶν ὅμως ἀγανάκτησιν καὶ ὀργήν. Ὑπῆρχε δ' ἐν τῇ φυλακῇ καὶ τρίτος τις ἄνθρωπος, ἀρχαῖος τοῦ Μιχαὴλ φίλος, ὀνόματι Θεόκτιστος, μὴ ἐγκαταλείψας αὐτὸν ἐν τῇ δυστυχίᾳ ταύτῃ καὶ θελήσας νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τοῦ θανάτου. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, κατακεκλιμένος ὢν ἐν μιᾷ τοῦ δωματίου γωνίᾳ καὶ προσποιούμενος ὅτι κοιμᾶται, εἶδε τὸν βασιλέα εἰσελθόντα, ἀπορήσαντα, ἀπειλῆσαντα· ἅμα δὲ ἀπελθόντος αὐτοῦ, ἐξυπνίσας τὸν δεσμοφύλακα καὶ τὸν κατὰδικον, διηγείται αὐτοῖς τὰ γινόμενα, αὐτοὶ δὲ, θεωροῦντες προὔπτον αὐθις καταστάνα τὸν κίνδυνον καὶ ἐπὶ ἀμφοτέρους ἤδη ἐξίσου ἐπιχειρησθέντα, βουλευόνται περὶ τοῦ πρακτέου. Ἡ ἡμέρα εἶχεν ἀρχίσει νὰ ὑποφαίνεται, καὶ καιρὸς ἀναβολῆς δὲν ὑπῆρχεν. Ὁ Μιχαὴλ πέμπει τὸν Θεόκτιστον πρὸς τὸν Λέοντα, παρκαλῶν νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ φέρῃ πνευματικόν, ἵνα ἐκπληρώσῃ τὸ χριστιανικὸν τῆς ἐξομολογήσεως καθήκον. Δοθείσης τῆς ἀδειίας, ὁ Θεόκτιστος τρέχει πρὸς τοὺς φίλους τοῦ Μιχαὴλ καὶ λέγει, ὅτι ὁ κατὰδικος θέλει καταγγεῖλαι τὴν συνένοχόν αὐτῶν, ἐὰν δὲν ἐπιχειρήσῃ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ, ἐκπλαγέντες ὑπὸ τῆς φοβερᾶς ἀπειλῆς, συνεννοήθησαν, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, περὶ τοῦ πῶς ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ. Ὁ ἱερός τῆς βασιλικῆς ἐκκλησίας κληρὸς δὲν διέτριβε τότε ἐντὸς τῶν βασιλείων, ὡς καθιερώθη μετὰ τὸ γεγονός τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ

ἰστορησῶμεν τὰς περιπετείας, ἀλλὰ ἕκαστος τῶν κληρικῶν διέτριβεν οἴκῳ, περὶ δὲ τὴν τετάρτην ὥραν τῆς πρωίας, εἰσῆρχοντο πάντες, διὰ τῆς ἐλεφαντίνης καλουμένης πύλης, ἵνα ψάλωσι τὴν ἑωθινὴν δοξολογίαν, εἰς τὴν ὁποίαν πάντοτε σχεδὸν παρευρίσκοντο οἱ βασιλεῖς. Ὁ Λέων μάλιστα, αὐστηρότατος ὢν περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν οὐ μόνον τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ποτὲ σχεδὸν δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τὸν ὄρθρον, καὶ ἰδίως ἐτέρπετο, πλησίον τοῦ χοροῦ ἰστάμενος, νὰ ἐξάρχῃ τῶν ᾠδῶν διὰ τῆς βροντώδους αὐτοῦ φωνῆς. Τὴν πρωίαν λοιπὸν τῆς δευτέρας ἡμέρας τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, οἱ συνωμόται, μετημφισμένοι εἰς κληρικούς καὶ φέροντες ἐγχειρίδια ὑπὸ μάλῃς, παρεκέδυσαν, ὠφελοῦμενοι ἀπὸ τοῦ σκότους, μετὰ τοῦ λοιποῦ κλήρου, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ, ἐν παραθύσῳ αὐτοῦ κεκρυμμένοι, περιέμενον τὸ σύνθημα περὶ οὗ συνεφώνησαν. Ἦτο δὲ τὸ σύνθημα, νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τοῦ βασιλέως, ὅτε, κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ, ἤθελε κατάρξει τῆς ζ'. ᾠδῆς τοῦ εἰρμού, τοῦ λέγοντος·

Τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ·

Τρόντι, ἅμα ἀντηγήσαντος τοῦ ναοῦ ὑπὸ τῆς τοῦ Λέοντος φωνῆς, οἱ κακοῦργοι ἐφορμῶσιν ἐπὶ τὸν χορόν· καὶ τὸ μὲν πρῶτον, πλανηθέντες ὑπὸ τοῦ σκότους, καταφέρουσι τὰς πληγὰς εἰς τὸν ἀρχιερέα (τὸν ἐξαρχον τοῦ κλήρου)· ἀλλ' ἀποκαλύψαντος τούτου ἀμέσως τὴν φαλακρὰν κεφαλὴν, ἐννοοῦσι τὴν ἀπάτην καὶ τρέπονται ἐπὶ τὸν βασιλέα. Ὁ Λέων, ὅστις διετέλεσε στρατιώτης γενναῖος, καὶ ἐνδόξως ἀπὸ βαθμοῦ εἰς βαθμὸν προήχθη εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα, ὄρμῃ πρὸς τὸ ἱερόν καὶ ἀρπάσας τὴν τοῦ θυμιατηρίου σειρᾶν, ἢ, κατ' ἄλλους, σταυρὸν βαρὺν, ἀγωνίζεται δι' αὐτοῦ ν' ἀποκρούσῃ τοὺς δολοφόνους. Ἐλπίζει ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ, ὅτι οἱ αὐλικοὶ θέλουσι δράμει εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, ἀλλὰ πάντες τὸν ἐγκαταλείπουσι κατὰ τὴν κρίσιν ὥραν. Ἐλπίζει, ὅτι τὰ διεψῶντα τὸ αἷμά του θηρία θέλουσιν αἰδεσθῆ τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἥτις τοσάκις κατὰ τῶν Βουλγάρων νικηφόρος ἀντήχησε, θέλουσι σεβασθῆ τοῦλάχιστον τὴν ἱερότητα τοῦ ναοῦ, καὶ, ἐξακολουθῶν νὰ παλαίῃ εἰς πρὸς πολλοὺς, ἀναμιμνήσκει εἰς αὐτοὺς τὰ καθήκοντα, τοὺς ἐξορκίζει νὰ μὴ βεβηλώσωσι τὸν ἄσυλον ἐκεῖνον περιβόλον· ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, εἰς τῶν κακούργων, πελώριος τὸ ἀνάστημα, ἀνακράξας « οὐχ ὄρκων, ἀλλὰ φόνων καιρὸς », ἐπάγεται πληγὴν φοβερὰν καὶ ἀποκόπτει τὸν δεξιὸν τοῦ βασιλέως βραχίονα· ἕτερος δὲ ἀποπέμνει τὴν κεφαλὴν καὶ ἐν τῷ ἅμα οἱ δολοφόνου διαίρουσιν, οἱ μὲν σύρουσι τὸν καθημαγμένον νεκρὸν τοῦ Λέοντος εἰς τὸ ἵπποδρόμιον, οἱ δὲ τρέχουσι πρὸς τὸν Μιχαὴλ· καὶ οὐδὲ τῶν δεσμῶν ἀπαλλάξαντες, διότι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκείνῳ δὲν εὐρέθη σιδηρουργὸς ἵνα λύσῃ αὐτὰ, ἀρπάζουσιν αὐτὸν εἰς τοὺς βραχίονας, φέρουσιν εἰς τὴν μεγάλην τῶν βασιλείων αἴθουσαν, ἀνακκρύπτουσι βασιλέα, καὶ, δέσμιον οὕτως ἔχοντα ἐπι καθίζουσιν αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον!

Ὁ Μιχαὴλ δὲν ἀνεδείχθη ἀνάξιος τῆς ἀλλοκότου ταύτης τῆς τύχης μεταβολῆς, ἂν καὶ αἱ περιστάσεις τῆς βασιλείας αὐτοῦ ὑπῆρξαν δειναί. Κατ' ἀρχὰς ἡ-

θέλησε νὰ φανῆ ἀδιάφορος πρὸς τὴν μεγάλην ἐκκλησιαστικὴν ἔριν, τοσοῦτῳ μᾶλλον ὅσῳ ὤφειλε τὴν σωτηρίαν καὶ τὸν θρόνον εἰς τοὺς εἰκονολάτραις κυρίως· ἀλλ' οὗτοι δὲν ἤρχοντο εἰς τὴν ἀνοχὴν, ἐπέζητουν τὸν θρίαμβον, καὶ ὁ Μιχαὴλ, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν δύο μερίδων, ἠσπάσθη, φυσικῶ τῷ λόγῳ, ἐκείνην τῆς ὁποίας ἐπρέσβευε τὸ δόγμα καὶ κατεδίδυξε τοὺς ἀντιπάλους. Παρεκτός τούτων, ὁ προμνημονευθεὶς στρατηγὸς Θωμᾶς ἐπεχείρησε ν' ἀρπάξῃ ἀπὸ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν, συγκροτήσας δὲ δυνάμιν φοβεράν ἐν Ἀσίᾳ, ἐπολιόρησε τὸν Μιχαὴλ ἐντὸς αὐτῆς αὐτοῦ τῆς πρωτεύουσας. Καὶ κατέβαλε μὲν ἐπὶ τέλους τὸν ἐχθρὸν τοῦτον ὁ βασιλεὺς, ὑπὸ τοῦ ἀλκίμου υἱοῦ Θεοφίλου βοηθούμενος· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐμφυλίας τυχῆς ἐρίδος ὠφελούμενοι οἱ πειραταὶ τῆς Ἰσπανίας Ἀραβες κατέλαβον τὴν Κρήτην. Ἀντέστη ὅμως τοῦλάχιστον ὁ Μιχαὴλ γενναίως εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὴν Σικελίαν ὁρμήσαντας Ἀγλαβίτας· καὶ ἐνόσω ἐξ ἑαυτοῦ, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, οἱ βάρβαροι ἐκεῖνοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποσπᾶσῃ τὴν νῆσον ταύτην ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν.

Ἄλλ' οὐδὲν ἦσαν ἡ κατάστασις τοῦ κράτους ἦτο θλιβερά, ὅτε, τῇ 1 Ὀκτωβρίου 829, ἀποθανόντος τοῦ Μιχαὴλ, ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως ὁ Θεόφιλος. Ἡ μεγαλητέρα τῶν ἀνατολικῶν νήσων εἶχεν ἀπολεσθῆ καὶ τὴν αὐτὴν ἐκινδύνευε νὰ λάβῃ τύχην ἡ μεγαλητέρα τῶν δυτικῶν· ἡ σπᾶθη τοῦ ἐν Ἀσίᾳ Ἀβδασίδου Μιμῶν ἐπεκρέματο ἐπὶ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ὡς σπᾶθη τοῦ Δημοκλέους· αἱ πλῆσις στεραι τῆς πρωτεύουσας ἐπαρχίαι εἶχον πάθει τὰ πάνδεινα ἀπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μεταξὺ Μιχαὴλ καὶ Θωμᾶ. Αἱ καταχρήσεις τῶν ὑπαλλήλων, τὰς ὁποίας αἰτίποτε ὑποθάλλουσι τοιαῦται ἐσωτερικαὶ δυσχέρεια, εἶχον κορυφωθῆ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐδακτυλοδεικτοῦντο οἱ κλέπται τῶν δημοσίων καὶ οἱ τῶν ἀλλοτρίων σφετερισταί, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι ὅσοι ἤξευρον εἰσέτι νὰ διακρίνωσι τί ἐστὶν ἰδιοκτησία καὶ χρυσότης· καὶ ἐν τούτοις ἡ μεταξὺ τῶν εἰκονομάχων καὶ τῶν εἰκονολατρῶν ἔρις ἦτο ὑπὲρ ποτε ἐξημμένη. Ἡ χεῖρ ἡ κατ' ῥωσάσα νὰ σώσῃ τὸ κράτος ἐν μέσῳ τοιαύτης τρικυμίας, δὲν ἠδύνατο νὰ ἴηαι οὐδ' ἐλαφρὰ οὐδὲ μαλακῆ. Ὁ Θεόφιλος εἶχε τὰς ἀρετὰς ὅσαι μάλιστα προσήκουσιν εἰς τοιαύτας περιστάσεις· δὲν ἦτο ἀπλῶς δικαίος, δὲν ἠγάπα, δηλαδὴ, μόνον καὶ ἐπρωτίμῃ τὸ χρηστὸν καὶ τὸ τίμιον, ἀλλ' ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ὠπλιζέτο διὰ τῆς αὐστηρότητος· ἐκείνης ἦτις δὲν διατάζει νὰ μιστήσῃ ἀνηλεῶς τὴν ἀδικίαν· δὲν ἦτο ἀπλῶς γενναῖος, δὲν ἀνταπεξήρχετο δηλαδὴ μετὰ θάρρους εἰς τὸν κίνδυνον, ἀλλ' ἐθεώρει τὴν ζωὴν ἀφόρητον, ἐνόσω δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Καὶ ἐνῶ ἡ μὲν δικαιοσύνη αὐτοῦ προέβαινε μέχρι τῆς ὀμότητος, ἡ δὲ γενναϊότης, μέχρι τῆς παραφορᾶς, εἶχε συγχρόνως ὁ Θεόφιλος τὸ κάλλιστον τοῦτο τῆς εὐγενοῦς ψυχῆς προνόμιον, τὸν πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν τέλῃν ἔρωτα, καὶ ἀμείλιχος ὢν πρὸς τὴν κακίαν, ἤξευρε νὰ ἴηαι ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς ἀξίους ἐπιεικείας ἀντιπάλους. Ἡ δὲ μαλακότης τῆς καρδίας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν σιδηροῦς ἐπεκάλυπτε θώ-

ραξ, οὐδέποτε ἀνεδείχθη χαριεστέρα, ὅσον πρὸς τὴν σύζυγόν του Θεοδώραν, τὴν ὁποίαν ἠγάπα περιπαθῶς, καί τοι ἀρωσιωμένην εἰς τὴν λατρείαν τῶν εἰκόνων, κατὰ δὲ τοῦτο παρασχούσιν μὲν αὐτῷ πολλὰς θλίψεις, ψεύσασαν δὲ τὰς ἐλπίδας ὅσας εἶχεν, ὅτε ἀνεβίβασεν αὐτὴν εἰς τὸν λαμπρότερον τῆς οἰκουμένης θρόνον.

Διότι παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῶν Βυζαντινῶν δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπικρατήσῃ τὸ ἔθος τοῦ νὰ ζητῶσι συζύγους ἀπὸ ἡγεμονικῶν μόνον οἴκων, ἀλλὰ πολλάκις παρελάμβανον σύντροφον τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐλεγκτὴν τινα μεταξὺ τῶν ὑψηλῶν κόρων. Ἡ δ' ἐκλογή τῆς Θεοδώρας ἐγένετο μετὰ πλείστης κομφότητος καὶ χάριτος. Ὁ Θεόφιλος ἐνυμφεύθη, πιθανώτατα μὲν ζῶντος ἔτι τοῦ πατρὸς, βεβαίως δὲ μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς αὐτοῦ Θέκλας, διότι ἐπεστάτησε πᾶ τοῦ συνοικεσίου αὐτοῦ ἡ μητρὶς Εὐφροσύνη, τὴν ὁποίαν ὁ Μιχαὴλ, ἐξ ἔρωτος ὁπωσοῦν πρεσβυτικῶς, εἰς δευτέρον εἶχε λάβει γάμον. Ἡ Εὐφροσύνη διέταξε νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπανταχόθεν τοῦ κράτους ὅλοι αἱ ἐπὶ τῇ καλλονῇ αὐτῶν διακεκριμένοι κόραι. Ἰποθέτομεν, ὅτι ἡ ἐκτίμησις τοῦ προσόντος αὐτοῦ δὲν ἀνετέθη εἰς τοὺς πατέρας καὶ εἰς τὰς μητέρας, διότι ἡ πρωτεύουσα, ὅσῳ μεγάλη καὶ ἂν ἦτο, δὲν ἠθέλε τότε δυνηθῆ νὰ φιλοξενήσῃ τοὺς ἀπειραριθμούς ἀγωνιστὰς τῶν καινοπρεπῶν τούτων Ὀλυμπίων. Συνήχθησαν δὲ πᾶσαι αἱ προσελθούσαι εἰς μεγάλην τινὰ τῶν ἀνακτόρων αἴθουσαν, καὶ ἐκεῖ ἡ βασίλισ, ἐγγχειρίσασα τῷ Θεοφίλῳ χρυσοῦν μῆλον, προσέκλεσεν αὐτὸν νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς ἐκείνην τὴν ὁποίαν, ἤθελεν ἐκλέξῃ σύζυγον. Αἱ κόραι ἦσαν παραπεταγμένα εἰς δύο παραλλήλους σειρὰς καὶ περιέμενον τὸ νεῦμα, δι' οὗ, ἐν τῷ παραδόξῳ τούτῳ λαχείῳ, μία ἐξ αὐτῶν ἔμελλε νὰ κερδήσῃ τὸ ἀξίωμα τῆς δεσποίνης βασιλείου ἀκρωτηριασθέντος μὲν ἦδη πολυειδῶς, ἀλλ' ὄντος, οὐδὲν ἦσαν, ἔτι τοῦ μεγαλοπρεπεστεροῦ τῶν ἐπὶ γῆς βασιλείων. Ὁ Θεόφιλος, κρατῶν εἰς χεῖρας τὸ χρυσοῦν μῆλον, διήρχετο ἀνὰ μέσον τῶν δύο ἐκείνων στίχων, καὶ ἐτάθη ἔμπροσθεν τῆς Εἰκασίας, τῆς ὁποίας τὸ κάλλος ἐράνη αὐτῷ πολὺ ὄλων τῶν λοιπῶν ὑπέρτερον. Ἀλλὰ τότε, εἴτε διότι ἐξέστη ὑπὸ τῶν θελημάτων ἐκείνων, εἴτε διότι ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ τὸ πνεῦμα τῆς κόρης αὐτῆς, ἀπεύθυνε πρὸς τὴν Εἰκασίαν λόγον ψυχρὸν· «Ὡς ἄρα, ὦ εἶπε πρὸς αὐτὴν, ἀδιὰ γυναικὸς ἐξῆρθη τὰ φύλα» ἡ δὲ, παντάπασιν μὴ ἐκπλαγείσα, ἀπήντησε μετὰ εὐφροῦς σεμνότητος· «ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα.» Ὁ Θεόφιλος ἐνόμισεν, ὅτι ἡ νέη αὕτη ἔχει περισσότερον πνεῦμα παρ' ὅτι ἤρμοζεν εἰς σύζυγον οἶαν αὐτὸς ἐπεθύμει, καὶ, προχωρήσας ὀλίγα ἔτι βήματα, προσέφερε τὸ μῆλον εἰς τὴν Θεοδώραν, τῆς ὁποίας ὁ ἐκ πατρὸς θεῖος, ὁ πολλοῦ λόγου ἄξιος Μιχαὴλ, πρὸ καιροῦ διετέλει ἐν τῇ Βυζαντινῇ αὐλῇ, ὡς θέλομεν εἶδῃ, καὶ οὐ μικρὸν βεβαίως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆς. Ἡ ταλαίπωρος Εἰκασία, κατακρημνισθεῖσα ἐν ἀκαρεῖ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῶν ἐλπίδων εἰς ἡν ἀνεβίβασαν αὐτὴν τὰ παλίμθουλα τῆς τύχης πτερά, δὲν ἠθέλησε πλέον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κόσμον·

ἀλλὰ, κτίσασα μοναστήριον, διέζησεν ἐν αὐτῷ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, προσευχομένη καὶ ἐκπράξουσα, διὰ πολλῶν ἐμμέτρων καὶ ἀμέτρων συγγραφῶν, τὴν πρὸς τὸν θεὸν εὐλάβειαν καὶ τὴν περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων πεποίθησιν. Ἡ δ' εὐτυχέστερα αὐτῆς ἀντίζηλος, ἥτις βραδύτερον ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐμελλε νὰ τιμηθῆ καὶ ὡς ἀγία, διὰ τὴν ὀριστικὴν τῶν εἰκόνων ἀνάρθρωσιν, ἠξιώθη ἐν τούτοις ἀπάντων τῶν ἐγκοσμίων ἀγαθῶν. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἔλαθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀνακτόρων, τὴν τοῦ γάμου εὐλογίαν παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου, τὸ δὲ στέμμα, ἀπὸ τῶν τοῦ Θεοφίλου χειρῶν. Ἐπειτα δὲ ἐπορεύθησαν, ἐν παρατάξει μεγάλῃ, εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίης, ὅπου πολυτελῆ διένειμον δῶρα εἰς τὸν πατριάρχην, εἰς τὸν κληρὸν καὶ εἰς τὴν σύγκλητον. Πρὸς τούτους πᾶσα ἡ πολυάριθμος αὐτῆς οἰκογένεια πολλὰ ἐπέτυχεν ὠφελήματα. Ἡ Θεοδώρα ἐγεννήθη εἰς Παφλαγονίαν καὶ ἴσως ἀνήκει, εἰς τὸν περίπυτον τῶν Μιμιγονιανῶν οἶκον, ὅστις εἶχε πάλιν πιθανώτατα τὸ γένος ἀπὸ τῶν ἀρχαίων τῶν Ἀρμενίων βασιλέων. Ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτῆς Μαρκεῖος (ὁ τοῦ προμνημονευή-
τος Μικνουῆ ἀδελφός) δὲν εἶχε λάβει βαθμὸν ἀνώτερον τοῦ Δρουγγαρίου ἢ τουρμαχοῦ, ἡ δὲ μήτηρ Θεοκτίστη, ἡ προσεπικληθεῖσα Φλωρίνα, δὲν διεκρίνετο εἰμὴ ἐπὶ τῇ εὐλαβείᾳ καὶ τῇ φροντίδι τοῦ ἀνθρώπου τὰ τέκνα τῆς εἰς τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Μετὰ δὲ τὴν ἀναγόρευσιν τῆς Θεοδώρας, ἡ Θεοκτίστη ἐτιμῆθη διὰ τοῦ ἀξιώματος τῆς πατρικίας, τὸ ὅποιον ἀπεδίδοτο καὶ εἰς γυναῖκας· τὸ δὲ παράδοξον, προσχειρίσθη καὶ Ἰωσή, ἥτις εἶνεκεν ἡ ἐπιμελουμένη τὰ κατὰ τὸν στολισμὸν τῆς βασιλίσσης κυρία τῆς αὐλῆς, ἦν οἱ Γάλλοι κλοῦσι *damne datour*. Ἐν τῶν τριῶν ἄλλων αὐτῆς θυγατέρων, τῆς Σοφίης, Μαρίας καὶ Βιρήνης, αἱ μὲν δύο πρῶται ἔλαβον συζύγους ἐπιφανεῖς μαγίστρους, ἡ δὲ Βιρήνη ὑπανδρεύθη τὸν πατρικίον Σέργιον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ πολυθρullήτου μετέπειτα πατριάρχου φωτίου. Μάλιστα ὅμως ὠφελήθησαν ἀπὸ τῆς τύχης τῆς Θεοδώρας, οἱ δύο αὐτῆς ἀδελφοί, ὁ Βάρδας καὶ ὁ Πετρωνᾶς, ἐξ ὧν ὁ Βάρδας διετέλεσε βραδύτερον παντοδύναμος ἐπὶ τοῦ ἀνεψιῦ αὐτοῦ Μιχαὴλ Γου, προαχθεὶς εἰς τὸ ὑπέρτατον ἀξίωμα τοῦ Καίσαρος, ὁ δὲ Πετρωνᾶς ὑπῆρξε πατρικίος καὶ ἀρχηγὸς τῆς βασιλικῆς φρουρᾶς, ὅπερ δὲν τὸν ἐμπόδισε τοῦ νὰ σωφρονισθῆ δεινῶς ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου, διὰ τὰς καταχρήσεις αὐτοῦ, καθ' ἃ μετ' ὀλίγον θέλομεν ἱστορήσει.

Τὰ τοιαῦτα εὐνοίας δείγματα τὰ ἀπονεμηθέντα εἰς τοὺς περὶ τὴν Θεοδώραν, δὲν ἦσαν εἰμὴ σημεῖα ἐλάχιστα τῆς περιπαθοῦς ἀγάπης ἣν ἔστρεφεν ὁ Θεοφίλος πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκείνην καὶ ἀπαρμειώτου δι-
επήρησεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ μέχρι θανάτου. Τὸ αἰσθητικὸν τοῦτο ἀνεδέχθη ἰσχυρότερον καὶ αὐτῆς τῆς ἠρηστικῆς διαφωνίας, ἥτις ἐπεκράτει μετὰξὺ τῶν δύο συζύγων καὶ δὲν ἐνικατο εἰμὴ μόνον ὁσάκις ὁ βασιλεὺς ἠναγκάζετο νὰ ἐκλέξῃ μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ δικαίου, τῆς ἰδίας τιμῆς, καὶ τῆς εὐημερίας τῶν ὑπηκόων, ἀπερ ἀείποτε ἐθεώρητε καθυπέρετρα πᾶ-

σης στοργῆς καὶ εὐνοίας. Ἐμπροσθεν τοῦ τοίχου τῶν ἀνακτόρων, τοῦ πρὸς τὸν Βάσπορον νεύοντος, ὑπῆρχε δεξιάμενη μεγάλη, ἐν ἣ ἐπνίγη εἰς τῶν υἱῶν τοῦ Θεοφίλου, παῖς ἐπὶ ὧν. Ὁ βασιλεὺς διετάξε νὰ ἐγγωσθῆ ἡ δεξιάμενη αὐτῇ καὶ κατεσκευάσεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον σκιαδὰ ὑπὸ κήπων χαριστάτων περιστεμμένην, ἐν ἣ ἐτέροπετο διακρίβων τὰς θερινὰς ἐσπέρας, διότι ἡ ἀπὸ τῆς σκιαδῶς αὐτῆς ἀπόψις ἦτο τρώντι μαγευτικῆ. Τὸ βλέμμα ἐπλανᾶτο ἐκεῖθεν ἐλευθέρως, ἔνθεν μὲν ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, ἔνθεν δὲ ἐπὶ τῆς Προποντίδος καὶ ἀντικρῦ ἐπὶ τῆς ζωγραφικῆς Ἀσιανῆς παρχίας Μίαν ἐσπέραν λοιπὸν ὁ Θεοφίλος, δειπνῶν ἐνταῦθα, εἶδεν εἰσπλέουσαν πλησίον εἰς τὸν λιμένα ναῦν ἐμπορικὴν μεγάλην καὶ τοσοῦτον ἔχουσαν φορτίον, ὥστε μικρὸν τοῦ σκάφους αὐτῆς μέρος ἐξείχε τῆς θαλάσσης. Λαθῶν τὴν περιέργειαν νὰ ἐρωτήσῃ τίνοσ ἦτο τὸ πλοῖον αὐτὸ, ἤκουσεν, ὅτι καὶ τὸ πλοῖον καὶ τὸ φορτίον ἀνήκον εἰς τὴν βασιλίδαν, καὶ ὅτι τὰ ἐμπορεύματα ἐκεῖνα προήρχοντο ἐκ Συρίας. Ὁ βασιλεὺς τότε ἐρώπησεν ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν, ἐξελθὼν τῶν ἀνακτόρων, ἐπορεύθη εἰς τὸν λιμένα, καὶ, ἀναβὰς εἰς τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου ἐκεῖνου, ἠρώτησε τοὺς περὶ αὐτὸν ἄρχοντας, τίς ἐξ αὐτῶν ἔχει χρῆμα ξένων ἐμπορευμάτων. Ἐπειδὴ οὐδεὶς ἤξευρε, τίνα σκοπὸν εἶχον οἱ λόγοι οὗτοι, βαθεῖα ἐπεκράτησε σιωπῆ· ὁ δὲ Θεοφίλος, ἐπαναλαθὼν δις τὴν ἐρωτήσιν, καὶ θεωρῶν τοὺς αὐλικούς ἀποροῦντας καὶ μὴ ἐννοοῦντας τί ἤθελε νὰ εἴπῃ, ἀλλ' οὐκ ἴστε δὴ, εἶπε μεδιῶν, ὅτι μὲ, ὑπὸ θεοῦ Βασιλέα γεγεννημένον, ἡ Αὐγούστα μου καὶ σύμβιος ναύκληρον εἰργάσατο; Ἐπειτα δὲ, ἐμφοιθέστερον ἀναλαθὼν σχῆμα, διετάξε τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πληρώματος νὰ ἀπαγάγωσι πᾶν τὸ εἰς αὐτοὺς ἀνήκον, καταλείποντες τῶν τὰ τῆς βασιλίδος πράγματα· καὶ ἀπελθόντων αὐτῶν, παρέδωκεν εἰς πῦρ τὸ τε πλοῖον καὶ τὰ ἐμπορεύματα, παρμινέσας, μετὰ τὴν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπάνοδον, τὴν Θεοδώραν, διὰ τὸν ἐξευτελισμὸν τοῦτον τοῦ βασιλικῶ ἀξιώματος· καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν ἀδυσίαν ἥτις ὡς ἐκ τούτου προσγίνεται εἰς τοὺς ὑπηκόους· διότι, παρετήρησε, τὸ ἐμπόριον εἶναι ὁ κυριώτατος αὐτῶν πόρος· ἵπως εἶναι δυνατόν ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἐπιβάλλωνται εἰς αὐτοὺς φόροι βαρεῖς, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ ἀφαιρῆται ἀπὸ αὐτῶν ὁ τρόπος τοῦ νὰ πληρώσωσι τοὺς φόρους τούτους, ὑπεξικουμένου τοῦ κέρδους τὸ ὅποιον ὡς ἐκ τοῦ ἔργου αὐτοῦ δύνανται νὰ ἀποκτήσωσιν. Τοιοῦτος δὲ ἀναδειχθεὶς πρὸς τὴν ἰδίαν σύζυγον, τὴν ὁποίαν ἐλάτρευεν, ὑποθέτατε ὅτι ὑπῆρξεν ἀμείλιχος πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὅσοι ἐτόλμων νὰ καταχρασθῶσι τὰ ἀνατεθέντα αὐτοῖς ἔργα, ὅσα ἰσχυροί, ὅσα ἀγαπητοὶ καὶ ἄν ἦσαν. Οἱ ὀρθόδοξοι χρονογράφοι, οἵτινες βεβαίως δὲν ἦσαν φίλοι τοῦ ἡγεμόνου αὐτοῦ, ἀναγκάζονται νὰ ἐγκωμιάσωσι τὴν ἄγρυπνον αὐτοῦ περὶ τῆς ἀστυνομίας τοῦ κράτους ἐπιτήρησιν καὶ τοὺς ἀγῶνας οὓς κατέβαλεν ἵνα περιποιήσῃ εἰς τοὺς ὑπηκόους τὰ δύο ἀγαθὰ τὰ ὅποια πρὸ πάντων τῶν ἄλλων δικαιούνται νὰ ἀπαιτήσωσιν οἱ ἀνθρώποι ἀπὸ πάσης κυβερνήσεως, τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν εἰρήνην. Ὁ Θεοφίλος ἐπορεύετο κατὰ πᾶσαν ἐ-

ὀδομάδα ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν, διότι, ἂν καὶ ἀποκρούων ἐν γένει τὴν λατρείαν τῶν εἰκόνων, ἠυλαβεῖτο ὅμως ἰδίᾳ τὴν θεομῆτορα. Οὕτω δὲ διερχόμενος ἐφιππος ὀλόκληρον τὴν πόλιν, ἐδέχετο, καθ' ὁδὸν, τὰς ἀναφορὰς ὄλων ὅσοι εἶχον νὰ υποβάλωσιν εἰς αὐτὸν αἰτησίαν τινα, καὶ ἀμέσως ἀπένευθεν αὐτοῖς δικαιοσύνην. Διαβαίνων διὰ τῆς ἀγορᾶς, ἐξέταξε τὴν κατάστασιν τῶν πρασίμων καὶ ἠρέυνα ἐπιμελέστατα πάντα τὰ ἀφορῶντα τὴν τροφήν καὶ τὴν ἐνδυμασίαν τῶν ὑπηκόων. Ἄν εὕρισκε τὰς τιμὰς μεγάλας, ἐκάλει ἀμέσως τὸν ἑπαρχον· καὶ εἰ μὲν αἴτιος ἦτο αὐτός, τὸν ἔπαυεν αὐθωρεῖ, εἰ δὲ μὴ, διέτασεν αὐτῷ τὰ δέοντα πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ λαοῦ. Μίαν ἡμέραν παρέστη εἰς τὸν βασιλέα, διερχόμενον, πτωχὴ χήρα καὶ εἶπεν, ὅτι ἔχει κατὰ δυστυχίαν γείτονα τὸν ἀρχηγὸν τῶν βασιλικῶν δορυφύρων, ὅστις τοσοῦτον ὕψωσε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ὥστε ἀφῆρσεν ὅλως διόλου τὸ φῶς τῆς κελύβης τῆς καὶ κατέστησεν αὐτὴν ἀκατοίκητον. Σημειωτέον ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο ὁ Πετρωνᾶς, ὁ γυναικᾶδελφος τοῦ βασιλέως. Ὁ Θεόφιλος, καλέσας αὐτὸν, τὸν ἠρώτησε περὶ τοῦ γεγονότος δι' ὃ παρεπονέτο ἡ γυνή· καὶ ἐπειδὴ ὁ Πετρωνᾶς ἀπήντησε μὲ περιφρόνησιν, ὅτι αὐτὴ δὲν ἤξευρε τί ἔλεγε, ὁ βασιλεὺς τῷ εἶπε νὰ προσέξῃ καλῶς μὴπως καὶ ὑποβλήθῃ νέον παράπονον, διότι θέλει τὸ μετανοήσει παρήγγειλε δὲ καὶ εἰς τὴν γυναικᾶ να ἐπανεέλθῃ, ἐὰν δὲν λάβῃ ἀποζημίωσιν. Τῶνόντι, ἀποβλήθεισα ὑπὸ τοῦ Πετρωνᾶ, κατέρυγεν αὐτὴ πάλιν εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις διώρισεν ἀμέσως ἐπιτροπὴν συγκειμένην μὲν ἐκ τριῶν συγκλητικῶν, τοῦ Κυέστρου Εὐσταθίου, τοῦ ἐπιλεγομένου μοναχοῦ, τοῦ Λέοντος Συμβατίου καὶ τοῦ Δημητρίου Αἰμουλιανοῦ, ἐπιτετραμμένην δὲ νὰ μεταβῇ ἐπὶ τόπου καὶ νὰ παρατηρήσῃ ἂν ὑπάρχῃ ζημία πραγματικὴ. Πιστοποιηθείσης δὲ ταύτης, ὁ βασιλεὺς ἔρχεται εἰς τὴν ἀγορὰν, διατάσσει νὰ προσαχθῇ ὁ Πετρωνᾶς, νὰ γυμνωθῇ καὶ . . . νὰ μαστιγωθῇ· παραγγέλλει δὲ προστούτοις, νὰ καταδικασθῇ ἡ οἰκία αὐτοῦ, καὶ νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν χήραν τό τε ὕλικόν καὶ τὸ οἰκόπεδον. Ὁ Πετρωνᾶς, τὸν ὁποῖον ἡ μετὰ τῆς Θεοδώρας συγγένεια δὲν ἀπήλλαξε τῆς φοβερᾶς ταύτης τιμωρίας, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναλάβῃ τὰ ἀξιώματα αὐτοῦ εἰμὴ ἐπὶ τῆς ἀθλίᾳ βασιλείᾳ τοῦ ἀναψιῦ αὐτοῦ Μιχαήλ.

Οἱ συνοδεύοντες τὸν Θεόφιλον δορυφόροι ἦσαν διαπεταγμένοι νὰ μὴ ἀποκρούωσιν οὐδένα τῶν ζητούντων ἐντευξίν πρὸς τὸν βασιλέα. Μίαν ἡμέραν ἄνθρωπος τις, γονυπετήσας ἐνώπιόν του καὶ ἀρπάσας τὸν γαλινὸν τοῦ ἵππου αὐτοῦ, ὁ βασιλεὺς, ὁ ἀνέκραξεν, αὐτὸν ἵππος τὸν ὁποῖον ἀναβαίνει, ἀνήκει εἰς ἐμὲ. Καὶ ὁ ἵππος, ἐκπλαγείς ἀπὸ τοῦ αἰφνιδίου τοῦτου συναντήματος, μικροῦ ἐδέησε νὰ ρίψῃ τὸν ἀναβάτην· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς, στήριχθεὶς ἀσφαλῶς, καλεῖ τὸν κῆρυκα τοῦ βασιλικῶν ἱεροστανταίου καὶ τὸν ἐρωτᾷ, πόθεν ἔχει τὸν ἵππον τοῦτον. Ὁ Κῆρυξ ἀπάντησεν, ὅτι ἐστάλη δῶρον πρὸς τὸν βασιλέα ὑπὸ τοῦ δικαίου τοῦ Ἑλλησπόντου. Ὁ διοικητὴς αὐτὸς συνέπεσε νὰ ᾔναι τότε εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ὅθεν ὁ

Θεόφιλος, ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα, διέταξε νὰ προσέλθωσιν αὐτὸς τε καὶ ὁ τὸν ἵππον ἀπαιτῶν· ἐξετάσας δὲ ἀμφοτέρους καὶ βεβαιωθείς ὅτι ὁ ὑπάλληλος ἐσφρατέρισθη τῶνόντι διὰ τῆς βίας τὰ ἀλλότρια, ἐξεμάνη ὑπὸ τῆς ὀργῆς, τόσῳ μᾶλλον ὕψω, ὡς ὀρθῶς παρετήρησεν, ὁ ἀρπαξὴς ἐκεῖνος δὲν ἠρέσθη ν' ἀδικήσῃ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ἐτόλμησε νὰ καταστήσῃ καὶ τὸν αὐτοκράτορα συνένοχον τῆς ἀρπαγῆς. Παρήγγειλε δὲ πᾶραυτα, ὁ μὲν ὑπάλληλος νὰ μαστιγωθῇ, ὁ δὲ ἵππος νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν νόμιμον κύριον, ὅστις, μὴ θελήσας νὰ ἀναλάβῃ αὐτὸν, ὑπεχρεώθη νὰ δεχθῇ ἀντ' αὐτοῦ δύο χρυσοῦ λίτρας.

Ὁ ἑπαρχος τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐ μόνον ἐξ ἐπιφανῶν γονέων εἶχε τὸ γένος, ἀλλὰ καὶ εἰς τῶν πρώτων ἦτο συγκλητικῶν καὶ ἡγαπᾶτο ἰδίως ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐπειροῦμενος δὲ ἐπὶ τῆς εὐνοίας ταύτης, ἐσφρατέρισθη πλοῖον φέρον πραγματείας ἀνηκούσας εἰς χήραν τινα. Ἡ γυνὴ αὕτη, μὴ δυνηθείσα νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ τὸ δίκαιόν της, παρεπονέθη εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις, πληροφορηθεὶς τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος, κατ' ἀρχὰς μὲν, παρὰ τὸ σύνθηρες, προέτρεψεν αὐτὸν, μετὰ πλείστης πραότητος, νὰ ἀποδώσῃ τὰ σφετερισθέντα. Ὁ ἑπαρχος ὑπεσχέθη τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσιν· ἐπαναλαβούσης δὲ τῆς χήρας τὴν ἀγωγὴν, ὁ βασιλεὺς, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιτείμων τὴν τιμωρίαν ἐφ' ὅσον τὸ πρῶτον ἀναδείχθη ἐπιεικῆς, κατεδίκασε τὸν ἔνοχον εἰς τὸν διὰ τοῦ πυρὸς θάνατον, καὶ διέταξε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ποινὴ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεγάλου ἵπποδρομίου, ἵνα πάντες γνωρίσωσι, πῶς ὁ Θεόφιλος τιμωρεῖ τὴν ἀδικίαν, καὶ ἂν οἱ πράξαντες αὐτὴν ἄνθρωποι κατέχωσι τὰ ὑπέροπα τῶν ἀξιωμάτων καὶ ἂν ἐπιστήθιοι συμπέσῃ νὰ ᾔναι φίλοι αὐτοῦ. Τοσοῦτον δὲ βαθεῖα ἦτο ἡ ἐπικρατήσασα ἠθικὴ ἐξαχρείωσις, ὥστε καὶ μετὰ τοσαῦτα φοβερὰ παραδείγματα, ἡ κατάχρησις δὲν ἔπαυεν αἴρουσα τὴν κεφαλὴν· ἀλλ' ἂν βαθείας εἶχε ρίζας τὸ κακόν, ἀδάμαστος, ἀνεξάντλητος ἦτο καὶ ἡ τοῦ Θεοφίλου αὐστηρότης. Αὐτὸς αὐτοῦ ὁ κυέστωρ ἐξηλέγχθη ἔνοχος πολλῶν ἁδικημάτων· ὅθεν, μετὰ ἐπονειδίστον μαστίγωσιν, ὁ βασιλεὺς παρήγγειλε νὰ στιγματισθῇ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἡ κεφαλὴ διὰ πεπυρωμένης πίσης καὶ ἔπειτα κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς αἰδιον ἐξορίαν. Δύο στρατηγοὶ ἐσφρατέρισθησαν ἄγρον ἀνήκοντα εἰς πτωχὰς κολογραφίας· αἱ ἀδικηθεῖσαι ἀνεφέρθησαν εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις προσέταξε τὸν ἀρχηγὸν τῶν δορυφύρων νὰ φέρῃ αὐτάς τὴν ἐπιούσαν ἐνώπιόν του μετὰ τῶν ἀντιδίκων· ὤμοσε δὲ, ὅτι ἂν, ἀροκασάμενος τοὺς διαδίκους, εὔρη τοὺς στρατηγούς ἐνέχους, θέλει τιμωρήσει αὐτοὺς μὲ θάνατον, καὶ, δημεύσας πᾶσαν αὐτῶν τὴν περιουσίαν, θέλει ἐπιτρέψῃ αὐτὴν εἰς τὰς κολογραφίας. Ἡ ἀπειλὴ αὕτη, ἦτις, ὡς ἦτο γνωστὸν, ἐπὶ ματαίῳ δὲν ἐγίνετο, κατέπληξεν τοὺς σφετεριστάς, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ συμβιβασθῶσι μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ παρακάλεσαν αὐτάς νὰ παραιτηθῶσι τῆς ἀγωγῆς, λαμβάνουσαι τὴν διπλὴν ἀξίαν τῆς τιμῆς τοῦ ἀγροῦ. Ὁ ἀρχηγὸς λοιπὸν τῶν δορυφύρων ἐνόμισεν, ὅτι εἴμπορεῖ νὰ μὴ ἐκτελεσθῇ τὴν παραγγελίαν τοῦ βασιλέως καὶ περιωρίσθῃ νὰ ἀναγγεῖλη

αὐτῷ τὸν γενόμενον συμβιβασμὸν. Ἄλλ' ὁ Θεόφιλος, ὅστις ἤθελεν αἱ διαταγαὶ αὐτοῦ νὰ ἐκτελῶνται κατὰ γράμμα καὶ ἤξευρεν ὀπίσην περὶ αὐτὸν ἐπεκράτει ψευδολογία, καὶ ἀπάτη, ἐμαστίγωσε μὲν τὸν παρακούσαντα ἀξιώματικόν, τὸν διέταξε δὲ νὰ προσ-αγάγῃ τὰς καλογραφίας καὶ δὲν κτηνηνάσθη εἰμὴ ἀφοῦ ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτῶν τῶν ἰδίων ἤκουσεν, ὅτι εἶ-
 ναι εὐχαριστημέναι.

Τελευταίον ἡ κακουργία ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογή-
 σῃ, ὅτι εἶρε τιμωρὸν τῆς μὲν μοθηρίας αὐτῆς ἰσχυ-
 ρότερον, τῆς δὲ πανουργίας, ἐπιμονώτερον· φόβος καὶ
 τρόμος κατέλαβε τοὺς καταχραστὰς παντὸς εἶδους,
 καὶ ἡ ὑπὸ τοσοῦτον ἀπαισίους οἰωνοὺς ἀρχαμένη ἐ-
 κείνη βασιλεία, ἔφθασεν εἰς ἀποτέλεσμα, τὸ ὅποιον
 ἡ ἱστορία σπανίως εὐτυχεῖ νὰ ἀναφέρῃ· διότι ἐπὶ ἐ-
 πτακαίδεκα ἡμέραις, ὁ βασιλεὺς ἀναζητήσας ἐπιμό-
 νως καθ' ἕλιν τῶν Κωνσταντινουπόλεων ἀνθρωπὸν ἀ-
 δικούμενον, ἐβεβαίωθη, ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ ἔχων νὰ
 ὑποβάλῃ αὐτῷ πῶλύονόν τι. Ὅσοι φρονοῦσιν, ὅτι βυ-
 ζαντινὴ ἐποχὴ καὶ ἔθνηκὴ παρακλίσις καὶ κυβερνητικὴ
 ἀνικανότης εἶναι πρῶτα κτυσήματα, θέλουσιν,
 ἐλπίζουσαν, πεισθῆ περὶ τῆς πλάνης αὐτῶν, ἅμα παρα-
 βάλλωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοφίλου καὶ πολλῶν ἄλ-
 λων μεγαλοφυῶν αὐτοῦ προκατόχων καὶ διαδόχων,
 δὲν λέγομεν πρὸς τὴν περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους κα-
 τάστασιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, παρ' οἷς ἡ βία καὶ
 ἡ δυναστεία τοῦ ἰσχυροτέρου πρὸς τὸν ἀθηνέστερον
 ἐνομιμοποιήθη διὰ τῆς καθιερώσεως τοῦ φεουδαλικῆς
 πολιτεύματος, ἀλλὰ πρὸς τὴν κατάστασιν πολλῶν
 ἐξ αὐτῶν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν εἶχε μὲν ἤδη κατα-
 βληθῆ ἡ φεουδοκρατία, εἶχε δὲ ἤδη συμβῆ ἡ τῶν
 γραμμάτων καὶ τῆς φιλοσοφίας ἀναγέννησις.

Τὰ διάφορα περιστατικά ὅσα μέχρι τοῦδε ἀνεφέ-
 ρομεν ἐμφάνουσιν προδήλως τὸ βαθὺ τῆς δικαιοσύ-
 νης αἴσθημα τὸ ὅποιον ἐνεφώλυνεν εἰς τὴν καρδίαν
 τοῦ Θεοφίλου· ἀλλὰ λαμπρότατον ἐξήστραψε τὸ αἰ-
 σθημα τοῦτο ἐν τῇ πρώτῃ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πρά-
 ξει. Ὁ Θεόφιλος ἐχρεώσθη τὴν βασιλείαν, ἴσως καὶ
 τὴν ζωὴν αὐτὴν, εἰς τὸν θάνατον τοῦ Λέοντος· ἀλλ'
 εἶτε διότι ἐνόμιζεν, ὅτι ὁ πατὴρ του ἠδύνατο νὰ
 σωθῆ καὶ ἄνευ τοῦ θανάτου ἐκείνου, εἶτε διότι ἔτα-
 σε δεύτερα πάντα, ὅσάκις πρόκειτο νὰ ἐκτιμῆσῃ τὴν
 κακουργίαν, οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ συγχωρήσῃ τὸ ἀνο-
 σιοῦργημα τοῦτο. Ἡ σκιά τοῦ Λέοντος τοῦ Ἀρμε-
 νίου, ἀγωνιζομένου πρὸ τοῦ ἱεροῦ τῆς τῶν ἀνικτό-
 ρων ἐκκλησίας, κατὰ πολυαριθμῶν δολοφόνων, ἀ-
 κρωτηριαζομένου μετὰ τοῦ ἱεροῦ σταυροῦ τὸν ὅποιον
 ἐκράτει, ἀποκεφαλιζομένου καὶ αἱματοφόρου συρο-
 μένου εἰς τὸ ἵπποδρόμιον, παρίστατο ἀδιαλείπτως
 εἰς τὴν ἀγνὴν αὐτοῦ συνείδησιν, ἐπικαλουμένη ἐκ-
 δίκησιν. Ὅθεν, ἅμα καταλαβὼν τὴν ἀρχὴν, προσ-
 καλεῖ τὴν σύγκλητον καὶ ἅπαντας τοὺς τιμῆς τινοὺς ἢ
 εὐνοίας, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετσχόν-
 τας, νὰ συνέλθωσιν εἰς τὴν Μαγνηζύραν. Ἐννοεῖται, ὅτι
 πρῶτον ἐδραμον αἱ τοῦ Λέοντος δολοφόνοι. Ἐκεῖ προσ-
 ελθὼν ὁ βασιλεὺς, εἶπε, μετὰ εἰρωνείας πικρᾶς, ὅτι
 ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποδώσῃ τὴν προσήκουσαν ἀνταμοιβὴν
 εἰς τοὺς ἄνδρας, ὅσοι διέπρεψαν ἐπὶ τῷ ζήλω καὶ τῇ

ἀνδρείᾳ αὐτῶν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ κατηρθώματος
 ἐκείνου καὶ προσεκάλεσεν ἅπαντας, χωρισθέντες ἀπὸ
 τῶν ἄλλων, νὰ παρασταθῶσιν ἐνώπιόν του. Πάντες
 ἔσπευσαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν βασιλικὴν πρόσ-
 κλησιν, πολὺ ἀπέχοντες τοῦ νὰ φαντασθῶσιν ὅποια ἦτο
 ἡ ἐπαγγελιομένη ἐκείνη ἀνταμοιβή. Τότε ὁ Θεόφιλος
 διατάσσει νὰ φέρωσι τὸν σταυρὸν, τὸν ὅποιον ἐκρά-
 τει ὁ ἐκκοπεῖς τοῦ Λέοντος βραχίον, καὶ, ἐπιδείξας
 αὐτὸν εἰς τοὺς συγκλητικούς, ἤρωτησεν αὐτοὺς, ἵ ὁ-
 ποίας τιμωρίας εἶναι ἀρκύ γε ἀξιοὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ
 τολμήσαντες τοσοῦτον φοβερὸν ἀνοσιοῦργημα; Ὁμοῦ-
 νως δὲ ἀποκριθέντων τῶν συγκλητικῶν, ὅτι εἶναι ἀξιοὶ
 θανάτου, ὁ Θεόφιλος, στραφείς πρὸς τὸν ἐπαρχον,
 προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ
 καὶ νὰ τιμωρήσῃ, κατὰ τοὺς νόμους, τοὺς βεβήλους
 ἐκείνους, ὅσοι ἐκαυχῶντο ἐπὶ τῇ ἱεροσύλῳ τιμῇ του
 ὅτι ἐπίβαλον χεῖρας ἐπὶ τὸν χριστὸν τοῦ Κυρίου καὶ
 ἐπὶ τὸν Κύριον αὐτόν. Μάτην ἤδη οὗτοι ἐπεκαλέ-
 σθησαν τὸν ἔλεον αὐτοῦ, μάτην ἐκραύγαζον, ὅτι ἂν
 δὲν ἀπῆλλαττον τὸν πατέρα του ἀπὸ θανάτου βε-
 βαίον, οὐδ' αὐτὸς ἤθελεν ἤδη βασιλεύει. Ὁ Θεόφιλος
 ἤθελε νὰ παύσῃ τὸ μέγα ἐκεῖνο τῆς δολοφονίας τοῦ
 ὑπερτάτου ἀρχοντος κακόν, ἤθελε νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι οἱ
 ἔνοχοι δὲν δύνανται νὰ ἐλπίσωσι σωτηρίαν οὐδ' ἀπὸ
 αὐτῶν ἐκείνων ὅσοι ἀπὸ τῆς δολοφονίας ὠφελήθησαν·
 ὅθεν ἅπαντες ἀπῆχθησαν εἰς τὸ ἵπποδρόμιον καὶ ἐκα-
 ρτομήθησαν αὐτοῖ.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον.)

Ἡ ΤΥΧΗ ΑΓΑΠΗ ΤΟΥΣ ΕΥΤΥΧΕΙΣ.

Ὁ πατὴρ τοῦ κόμητος Νεσελρόδου, τοῦ περιφρα-
 νοῦς πρωθυπουργοῦ τῆς Ῥωσίας, διαπρίθων, ἀγαμος
 ἔτι, εἰς Φραγκοφόρτιον, ἐγνωρίσθη μετὰ τραπεζικῆς
 τινος οἰκίας, συγκεκριμένης ἀπὸ δύο ἀδελφῶν καὶ μιᾶς
 ἀδελφῆς. Ἀγαπήσας τὴν κόρην ταύτην καὶ ἐνοή-
 σας, ὅτι τὸ αἴσθημα αὐτοῦ δὲν ἀποκρούεται, ἐξήτη-
 σεν αὐτὴν εἰς γάμον. Ὁ κόμης ἦτο στρατηγὸς εἰς
 τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἀλλὰ στρατηγὸς
 διαθέσιμος· προστούτοις εἶχεν ἄλλοτε περιουσίαν ἀ-
 ξιόλογον, ἀλλὰ ἡ περιουσία αὐτῆ εἶχεν ἐλαττωθῆ
 πολὺ, διὰ τὴν ἐλευθεριότητα τοῦ ἀνδρός. Ὅθεν οἱ
 τραπεζίται ἐδίστασαν νὰ δώσωσι τὴν ἀδελφὴν αὐ-
 τῶν, καὶ μάλιστα τὴν ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου φράγ-
 κων συγκεκριμένην προικὰ τῆς εἰς ἄνθρωπον, ὅστις δὲν
 εἶχε πρὸς τὰ χρήματα τὴν εὐλάβειαν ἐκείνην, δι' ἧς
 καὶ μόνης αὐτὰ καταπέλλονται νὰ μὴ ἀποδημήσω-
 σιν ἀνεπιστρεπτεῖ. Ὅθεν ἀπέφυγον τὴν πρότασιν
 εὐσχήμως, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ἡ παραγγελία τοῦ ἀ-
 ποθνήσκοντος πατρὸς τῶν ἦτο νὰ μὴ συζεύξωσι τὴν κό-
 ρην του εἰμὴ μὲ ἄνθρωπον ἔχοντα ἐπάγγελμα ἀσφα-
 λές καὶ ὀριστικόν. Ὁ κόμης δὲν ἀντεπέ τι εἰς
 τὴν τραπεζιτικὴν ταύτην ἀπόφασιν, ἀλλὰ μεταβάς ἀ-
 μέσως εἰς Πετρούπολιν, κατορθώνει, διὰ πολλῶν φίλων
 τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐν τοῖς πράγμασι, νὰ διορισθῇ

πρέσβυς τῆς αὐτοκρατορίας Αἰκατερίνης εἰς Πορτογαλίαν, ἄμα δὲ λαβὼν τὸ δίπλωμά του, πορεύεται πάλιν εἰς Φραγκοφόρτιον, κρούει τὴν θύραν τῶν τραπεζιτῶν του, ἐπιδεικνύει εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ νέου καὶ ὀριστικοῦ καὶ ἀσφαλούς ἐπαγγέλματός του καὶ ἐπαναλαμβάνει τὴν περὶ τοῦ γάμου πρότασιν. Πρόφασις ὅπως οὖν εὐπρόσωπος εἰς ἐπανειλημμένη ἀποποιήσιν τοῦ ἐπιμόνου μνηστήρος δὲν ὑπῆρχε πλέον· καὶ οἱ τραπεζῖται ἀπεφάσισαν στενάζοντες νὰ θυσιάσωσι τὸ ἑκατομμύριον.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς τελέσεως τῶν γάμων, οἱ μὲν ἀδελφοὶ προσέρχονται εἰς τοὺς νεονύμφους, συνεπαγόμενοι τὴν ἑκατόμβην ἐκείνην, καὶ ἐτοιμάζονται νὰ παραδώσωσιν αὐτήν, ὁ δὲ κόμης, ὅστις ἐξ ἀρχῆς εἶχεν ἐννοήσει τὴν ἀληθῆ τῶν δισταγμῶν αὐτῶν αἰτίαν, λέγει εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφὴν των, ὅχι τὰ χρήματα αὐτῆς καὶ ὅτι δὲν τὰ δέχεται. Οἱ τραπεζῖται ἀποροῦσι διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἀφιλοκέρδειαν, ἀλλὰ θέλουσιν ἐξάπαντος νὰ παραδώσωσι τὰ χρήματα, καθὼ ἀνήκοντα, δυνάμει τῆς διαθήκης τοῦ πατρὸς των, εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν καὶ εἰς τὸν σύζυγον, τὸν ὅποιον ἔμελλε νὰ λάβῃ. Ὁ κόμης ὅμως ἐπιμένει ἀποποιούμενος καὶ ἐπιφέρει, ὅτι ἂν ἡ ἀδελφὴ των θέλῃ, εἴμπορεῖ νὰ τὰ λάβῃ. Ἡ δὲ ἀδελφὴ αὐτῆ, ἥτις ἤτο φαίνεται σύμφωνος μετὰ τοῦ συζύγου της, δὲν τὰ ἐδέχθη ἐπίσης, ὥστε τὰ χρήματα ἔμειναν, ὅπου ἐξ ἀρχῆς ἦσαν.

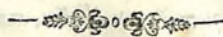
Ὁ κόμης, διακρίψας οὐκ ὀλίγους μῆνας εἰς Φραγκοφόρτιον, κατέβη μετὰ τῆς συζύγου εἰς Τεργέστην, ἐπεβιβάσθη ἐκεῖ εἰς πλοῖον Ἀγγλικόν, μετὰ μακρὸν δὲ διὰ τῆς μεσογείου πλοῦν, ἐπλησίαζεν ἤδη εἰς Αἰσάκωννα, ὅτε ἡ κόμισσα ἐγέννησεν τὸν υἱὸν ἐκείνον, ὅστις ἐπὶ τεσσαράκοντα περίπου ἔτη καὶ ἐπὶ δύο μεγάλων αὐτοκρατόρων, ἔμελλε νὰ πρωθυπουργήσῃ τοῦ ἀχανεστέρου τῆς γῆς κράτους· ὥστε, σημειωτέον καὶ τούτω ἐν παρόδῳ, ὁ καγγελάριος τῆς Ρωσίας τρεῖς, εἴμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις, ἔχει ἐθνικότητα· διότι ἀπὸ μὲν τοῦ πατρὸς εἶναι Ρώσος· γεννηθεὶς δὲ ἐντὸς πλοίου ἀγγλικοῦ, ἔχει καὶ τὴν ἀγγλικὴν ἐθνικότητα· ὡς ἐκ τῆς χάρας δὲ ἐρ' ἦς εἶδε κατὰ πρότερον τὸ φῶς, εἶναι Πορτογάλος.

Παρῆλθον ἔκτοτε ἔτη τριάκοντα καὶ τέσσαρα. Ὁ νέος κόμης Νεσελρόδης διατελῶν, τῷ 1814, ἐν Βιέννῃ, ὡς πληρεξούσιος ὑπουργὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, κατὰ τὴν πολυθρόλλητον ἐκείνην σύνοδον, καθ' ἣν διενεμήθησαν τὰ ἱμάτια τοῦ Ναπολεοντείου κράτους, ἐνθυμήθη ὅτι ἔχει εἰς Φραγκοφόρτιον συγγενεὶς τινὰς μητρικοὺς καὶ ἐπεθύμησε νὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ. Μεταβαίνει λοιπὸν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ὁδηγεῖται εἰς οἰκίαν μεγαλοπρεπῆ, καὶ ἀναβάς, εὐρίσκει τοὺς δύο ἀδελφοὺς, αὐτοὺς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους εἶχεν εὖρει ποτὲ ὁ πατήρ, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι εἶχον λευκανθῆ καὶ κυρτωθῆ ὑπὸ τῆς ἡλικίας. Ὑποθέτετε ὅποιος ἔτυχε δεξιώσεως, οὐ μόνον ὡς ἀνεψιός, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνὴρ τοῦ ὁποῦ τοῦ ὀνόμα ἐπλήρου ἤδη τὴν Εὐρώπην. Τὴν δ' ἐπιούσαν τῆς ἀφίξεώς του, προσελθόντα τὰ δύο γερόντια, τὸν λέγουσιν, ὅτι ἔχουσι λογαριασμόν τινα νὰ θεωρήσωσι μετ' αὐτοῦ. Ὁ κό-

μης ἀνησύχησεν ὀλίγον, ὑποπτεύσας μήπως ἔχη νὰ πληρώσῃ κἀνὲν πατρικὸν χρέος, ἀπήντησεν ὅμως, ὅτι εἶναι ἔτοιμος νὰ τοὺς ἀκούσῃ. Τότε οἱ δύο θεοὶ αὐτοῦ διηγήθησαν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑκατομμυρίου, τὴν ἀνάγκην εἰς ἣν εὐρέθησαν νὰ τὸ φυλάξωσι παρ' ἑαυτοῖς, ὅτι, ἐν διαστήματι τοῦ μεσολαβήσαντος χρόνου, τὸ ἑκατομμύριον ἐτριπλασιάσθη, καὶ ὅτι τὰ τρία αὐτὰ ἑκατομμύρια εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν των.

Ὁ κόμης Νεσελρόδης, ἐπανελθὼν εἰς Βιέννην μετὰ τοῦ ὅλως ἀπροσδοκίτου ἐκείνου θησαυροῦ, ἔλεγε γελῶν, ὅτι ὅλοι οἱ θεοὶ ἀρ' ὧν τοσοῦτοι ἐπλούτισαν ἀνεψιοὶ δὲν εἶναι ἐξάπαντος, κατὰ τὴν Γαλλικὴν παρομίαν, θεοὶ Ἀμερικανοί, δηλαδὴ ἐν Ἀμερικῇ θησαυρίσαντες (oncles d'Amérique), ἀλλ' ὅτι ὑπάρχουσι καὶ προχειρότεροι τοιούτοι· εὐρωπαῖοι θεοὶ, οὐδὲν ἤττον τοὺς συγγενεῖς ὠφελήσαντες.

Τί λέγετε περὶ τῆς παραδόξου ταύτης τύχης ἀνθρώπου, ὅστις βεβαίως δὲν εἶχε χρεῖαν τῆς νέας ἐκείνης χάριτος, διὰ νὰ πεισθῇ, ἵα τενοσεῖται ὑπ' αὐτῆς καὶ προστατεύεται; ἢ μήπως ἀτύχη ἔχη τὴν ἀνθρωπίνην ἐκείνην ἀδυναμίαν, καθ' ἣν τόσον περισσώτερὰ εὐνοίαις δαίμονα διδομέναις τινα, ὅσοι περισσώτερα τῷ ἐδώκαμεν;

ΠΕΡΙ ΝΕΟΦΑΝΟΥΣ ΤΙΝΟΣ ΝΟΣΟΥ.

Ἐπάρχει τις ἤδη εἰς τὸ ἐν Παρισίοις Νοσοκομεῖον τῶν Κλινικῶν ὑπὸ ἀλλοκίτου καὶ φρικώδους παθήσεως τῶν κατὰ τοὺς πόδας ὀστέων κατεχόμενος. Ἡ νόσος αὕτη δὲν φέρει ὀνομασίαν, ἐπειδὴ τὰ συμπτώματα αὐτῆς δὲν ὁμοιάζουσι κἀνὲν ἐξ ἐκείνων ἅτινα παρουσιάζονται εἰς τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς ἀσθενείας. Ὁ καταλείπων οὗτος ἄνθρωπος, ἐντὸς δέκα ἔτων διαστήματος, ὑπέκυψεν εἰς δέκα χειρουργικὰς ἐγχειρίσεις! Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι ὅτι αὕτη ἄνευ προηγουμένης καὶ γνωστῆς τινος αἰτίας εἶχε παρουσιασθῆ εἰς δύο ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐξ ὧν ὁ θάτερος καὶ ἀπέθανεν· ἐκ τῶν ἐξ δὲ τέκνων τοῦ δευτέρου, τὸ τέταρτον καὶ τὸ ἕκτον μόνον εἶχον προσβληθῆ ὑπὸ τῆς νόσου, ἐνῶ εἰς τοὺς λοιποὺς οὐδὲν ἀξιοσημείωτον παρουσιάσθη ποτὲ, καθὼς ἐπίσης οὐδὲ εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ συγγενεῖς.

Ἴδου δ' ἐν περιλήψει ἡ ἐξιστόρησις τῆς προκειμένης νόσου, τὴν ὁποίαν ἐραυρίζομεθα ἐκ τῆς ἐφημερίδος τῶν Νοσοκομείων.

Κατὰ γραμμὴν ὀριζόντειον τοῦ πλέον ἐξέχοντος τοῦ ποδὸς μέρους σχηματίζεται τις φλύκταινα· ἡ ἐπιδερμὶς αὐτοῦ ἀνυψοῦται, καὶ ὑπὸ ταύτην ὑπάρχει συνηγμένη μικρὰ τις ποσότης πυώδους ὀρώου, καὶ τέλος αὕτη διατρύπεται καὶ ἀνοίγει. Μετὰ τινα δὲ χρόνον ἀνοίγει καὶ αὐτὸ τὸ δῆμα ἐξωθεν πρὸς τὰ ἔσω, καὶ σύριξ μικρὰ αὐτοῦ σχηματίζεται, ἥτις ἐμμένει φθάνουσα μέχρι τοῦ ὑποδέρμου κυψελώδους ἰστού, καὶ

παρέχει ὀρόν μετρίως πυώδη. Μετὰ τὴν παρέλευσιν τεσσάρων ἑβδομάδων ἐξεταζομένης τῆς πληγῆς διὰ τῆς μήλης, ἀνακαλύπτεται εἰς τὸ βάθος αὐτῆς ἕν μέρος τοῦ ὑπὲρ αὐτὴν ὄστου γυμνόν ἀπὸ τὸ περιεπεφυκέν αὐτὸ περιόστειον, καὶ νενεκρωμένον· τὸ δὲ σχῆμα τισθὲν ἐφθαρμένον πέταλον (séquestre) δύναται νὰ εἴχῃ, ἢ ἀφ' ἐαυτοῦ ἀποχωριζόμενον ἐξέροχεται.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα πολλάκις καὶ ἐκτραλλάκτως ἀνεγεννῶντο εἰς τὸν πάσχοντα.

Πρὸ δύο ἡδὴ ἐτῶν εἶχε σχηματισθῆ ἐν ὁμοίῳ διεφθαρμένον πέταλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πέμπτου ὄστου τοῦ ἀριστεροῦ μεταταρσίου, τὸ ὁποῖον καὶ ἀφῆρεθῆ παρά τοῦ Κ. Ρικάρδου. Μετὰ δύο πάλιν ἔτη ὁ Κ. Βιλανδίνος εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Hôtel-Dieu ἀφῆρσεν ἕτερον ὀρίζοντιῶς κείμενον εἰς τὴν πρώτην φάλαγγα τοῦ δευτέρου δακτύλου τοῦ ἀριστεροῦ ποδός. Ὀλίγον δ' ἔπειτα ἐξῆξε τρίτον τοιοῦτον ὁ Κ. Νελατῶν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ ἀγίου Ἀντωνίου κείμενον ὠσάκτως ὀρίζοντιῶς τῆς πρώτης φάλαγγος τοῦ πέμπτου δακτύλου τοῦ δεξιῦ ποδός. Ὁ αὐτὸς χειρουργὸς μετὰ 11 μηνῶν παρέλευσιν, ἐνῆργησε τὴν αὐτὴν ἐγχείρισιν ἐπὶ τοῦ τετάρτου δακτύλου τοῦ αὐτοῦ ποδός. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ αὐτὸς πάσχων ἐμφανίζεται ἐκ νέου εἰς τὸ Hôtel-Dieu, παρουσιάζων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πρώτου ὄστου τοῦ ἀριστεροῦ μεταταρσίου λευκῶφαιον βαθύτατον ὄρυγμα· ὁ δὲ Κ. Boyer ἀποχωρίζει ὅλην αὐτὴν τὴν ποσότητα, καὶ ἀποσπᾷ ὅλα τὰ γυμνωθέντα μαλακὰ μέρη, καὶ διὰ πεपुरακτωμένου σιδήρου κυυτηριάζει τὸ βάθος τῆς πληγῆς. Εὐθὺς δ' ἔπειτα ὁ Κ. Michon ἀφαίρει ὅλον τὸν δάκτυλον τοῦ ἀριστεροῦ ποδός.

Ὁ Κ. Malgaigne μετὰ ταῦτα ἀφαίρει ἐκ τῆς ἀρθρώσεώς του τὸν πρῶτον τοῦ δεξιῦ ποδός δάκτυλον. Μόλις δὲ παρήλθον μῆνές τινες καὶ ἰδοὺ πάλιν ὁ πάσχων ἐπανέρχεται εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Saint-Louis διάφορα φέρων συρίγγεια ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τοῦ μεταταρσίου τοῦ ἀριστεροῦ ποδός. Ὁ Κ. Malgaigne ἐπὶ τέλος ἀφαίρει διὰ μιᾶς τὰς κεφαλὰς τῶν πέντε ὀστών τοῦ μεταταρσίου, καὶ ἐνεργεῖ ἐκτομὴν τοῦ ποδός ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ μεταταρσίου. Μετὰ τριάκοντα πέντε ἡμέρας ὁ ἐγχειρισθεὶς ἐξέρχεται τοῦ Νοσοκομείου, καὶ μετὰ ἓνα μῆνα ἐπανέρχεται ἀνανεωθέντων τῶν αὐτῶν φαινομένων κατὰ τὰ ἄκρα τοῦ ἀκρωτηριασθέντος μέλους του, ἐφ' ᾧ ἐπράχθη καὶ ἡ κατὰ τὴν μεθόδον τοῦ Lisfranc ἐκτομὴ αὐτοῦ.

Σημειωτέον ἐν τούτοις ὅτι ὁ εἰρημένος πάσχων ὑπέστη τὰς ἀνωτέρω διαφορὰς ἐγχειρίσεις, χωρὶς ποτε νὰ ὑποβλήθῃ εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ χλοροφορίου.

Τὰ προμνημονευθέντα ἐν τῷ σούτῳ φαινόμενα ἐξακολουθοῦσι νὰ παρουσιάζωνται μέχρι τῆς σήμερον· καθότι εἰς τὸ πέλμα τοῦ ἀριστεροῦ ποδός καὶ κατ' ἐπιφανείαν τοῦ χειλούς, αὐτοῦ ὑπάρχει ἀρκετὴ ἔκτασις τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ γυμνῆ καὶ ἐστερημένη ἐπιδερμίδος. Μετὰ τινὰς δὲ ἡμέρας τὸ δέρμα θελεῖ διατρυπηθῆ, θέλει σχηματισθῆ τὸ σύνθηες αὐτόθι συρίγγειον, καὶ εἰς τὸ βάθος τούτου θέλει εὑρεθῆ ἐν ὄστου νενεκρωμένον.

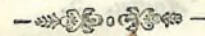
Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο· ὁ δευτέρος καὶ τρίτος δά-

κτυλος τοῦ δεξιῦ ποδός ὑπόκεινται εἰς τὰ αὐτὰ παθήματα· κατὰ γραμμὴν ὀρίζοντιον τῶν διαφορῶν ὄστειων ἐξοχῶν τοῦ ἄκρου τούτου, ἤρχισαν νὰ ἀναφαινῶνται φλύκταιναι διάφοροι· ὁ δὲ πάσχων ὡς ἐκ τούτου θεωρεῖ τοὺς δακτύλους του εἰς ἀπώλειαν.

Καθὰ συμπεραίνει ὁ δυστυχὴς οὗτος ἄνθρωπος, ὅστις διανύων τὸ 35 ἔτος τῆς ἡλικίας του μετέρχεται τὸν ἐβενουργόν, θέλουσιν ὑποκῦψαι εἰς τοιαύτην νόσον καὶ ἄλλα μέλη τοῦ σώματός του· διότι ὅταν κοπιᾷσῃ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τὸ δέον, αἱ χεῖρές του, λέγει, κατὰ τὴν ἀποκτηθεῖσαν δυστυχῶς πείραν παρ' αὐτοῦ, θέλουσιν ὑποκῦψαι εἰς τὰ αὐτὰ παθήματα· καὶ σήμερον πολλάκις ἀναγκάζεται νὰ διακόψῃ τὸ ἔργον του.

Τί δὲ ποιητέον κατὰ τοιούτων συμβαινόντων; Πρέπει τις νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ἐκτέμῃ καὶ ν' ἀκρωτηριάζῃ! Ὁ Κ. Νελατῶν δὲν εἶναι αὐτῆς τῆς γνώμης.

Μεθ' ἐκάστην πραγματικὴν ἐγχείρισιν ἢ ἐκτομὴν, τὰ αὐτὰ συνέβαινον καὶ ἀνευθεῖντο φαινόμενα ὅπου ἐνηργεῖτο τις κατάθλιψις ἢ πίεσις, ἐξαιρουμένου τοῦ ἐπὶ τῆς πτέρνης δέρματος. Ὅθεν κατὰ συνέπειαν τῆς ἐξετάσεως τούτου, ὁ Κ. Νελατῶν ἔκρινεν εὐλογον νὰ κατορθώσῃ ὥστε ἡ πτέρνα μόνον ἀποκλειστικῶς νὰ ὑποφέρῃ τὸ βάρος ὅλον τοῦ σώματος. Προτείνει λοιπὸν νὰ κατασκευασθῶσιν εἰς τοιαύτην περίστασιν ὑπόδημα τοιαῦτα, ὥστε δι' αὐτῶν αἱ πτέρναι μόναι νὰ ὑπόκεινται εἰς πίεσιν. Ὁ πάσχων ἐπομένως θέλει ἀναβῆναι τὴν τρόπον τινὰ ἐπὶ δύο καλοβάθρων, πολλὰ χαμηλῶν κατ' ἀλήθειαν, καὶ ὀλίγην δυνάμενος νὰ διατηρήσῃ ἰσορροπίαν· ἀλλ' ἐάν τὸ μέσον τοῦτο εὐδοκίμησῃ θέλει εἶσθαι πάντοτε προτιμότερον ἀπὸ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐγχειρίσεις ἢ ἐκτομὰς.

ΣΤΗΝΗ ΒΟΛΤΑΙΚΗ.

Δημοσιεύομεν τὸ ἐπόμενον τοῦ Ναπολέοντος διάταγμα, διότι δι' αὐτοῦ πρὸς ὅλον τὸν κόσμον ὁ πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας τὸν λόγον ἀποτείνει.

α Ἐγὼ ὁ Λουδοβίκος - Ναπολεὼν, ὁ πρόεδρος τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ, ἀναλογιζόμενος, ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος τοῦ Βόλτα ἡ στήλη ἐθεωρήθη ὡς τὸ θαυμασιώτερον ἐπιστημονικὸν ἐργαλεῖον, καὶ ἰδὼν ὅτι αὐτὴ ἐδῶκεν εἰς μὲν τὴν θερμότητα τοὺς ἀνωτάτους βαθμούς, εἰς δὲ τὸ φῶς τὴν ἐντασιν, τὴν ὑπερβαίνουσαν πᾶν φῶς τεχνητὸν, εἰς δὲ τὰς χημικὰς τέχνας δύναντιν, χρήσιμον εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν πολυτίμων μετάλλων, εἰς δὲ τὴν φυσιολογίαν καὶ τὴν πρακτικὴν ἱατρικὴν μέσα, πρὸς θεραπείαν ὠφέλιμα, παρατηρήσας δὲ, ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθη ὁ ἠλεκτρικὸς τηλεγράφος, καὶ ὅτι κατέστη αὐτὴ καὶ τείνει νὰ κατασταθῇ, ὡς ὁ αὐτοκράτωρ προσεῖδε, τὸ ἰσχυρότερον βιομηχανικὸν ἐλατήριον, καὶ λαθῶν ὑπ' ὄψιν, ὅτι συμφέρει τὰ λέγιστα νὰ προσκληθῶσιν εἰς συναγωνισμόν ὅλων τῶν

ἔθνων οἱ σοφοί, πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν χρησιμωτέρων ἐφαρμογῶν τῆς βολταικῆς στήλης, διατάσσω τάδε·

α Ἄρθρον 1. Πεντήκοντα χιλιάδων φράγκων ἀμοιβὴ προσδιορίζεται δι' ὃν τινα μετ' οἰκονομίας δυνηθῆναι ἐφαρμοσῆ τὴν βολταικὴν στήλην, εἴτε εἰς τὴν βιομηχανίαν, ὡς θερμότητος πηγὴν, εἴτε πρὸς φωτισμὸν, εἴτε εἰς τὰς τέχνας τὰς χημικὰς, εἴτε εἰς τὴν μηχανικὴν, εἴτε εἰς τὴν ἱατρικὴν τὴν πρακτικὴν.

α Ἄρθρον 2. Εἰς τὸν συναγωνισμὸν αὐτὸν προσκαλοῦνται ὅλων τῶν ἔθνων οἱ σοφοί.

α Ἄρθρον 3. Δίδεται προθεσμία ἐνιαυτῶν πέντε.

α Ἄρθρον 4. Θέλει ἐν δέοντι διορισθῆ ἐπιτροπὴ, πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἀνακαλύψεων τῶν συναγωνισθησομένων, καὶ πρὸς βράβειυσιν τοῦ νικητοῦ.

» Ἐκ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Κερκμεϊκοῦ.

» Τὴν 23. Φεβρουαρίου 1852.

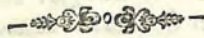
» Λουδοβίκος Ναπολέων.

» Ὁ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸς

» Χ. Φορτούλ. α

ἐκ τῆς ἐφημερίδος

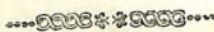
Ὁ Φίλος τοῦ Λαοῦ

ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΝΘΟΔΕΣΜΗΣ.

(Ἰδε Φυλλάδιον ΜΓ΄.)

Ἄριθμ. 5.

ΕΝΘΥΜΗΣΙΣ.

Μόνος, πλὴν δὲν εἶμαι μόνος·
εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς
σὺντροφός μου εἶν' ὁ πόθος
ἀγρυπνος καὶ συνεχής.

Ὅταν ἐστεμμένος ῥόδα
μαῖος μὲ χαιρετᾷ,
βλέπω τὸν χρυσοῦν σου πόδα
εἰς τὰ ῥόδα τὰ πετᾷ.

Εἰς τοῦ ῥόδακος τὸ ῥεῦμα
ὅταν χύνηται ψυχρὸν,
λάμπει τὸ γλυκὺ σου ρεῦμα
καὶ τὸ μέτωπον τ' ὠχρὸν.

Εἰς τὴν ἄβυσσον, ἣτις πρέει
ὡς στερομένη ψυχῆ,
εἰς τὸν γλοῖσθον, ὅστις κλαίει,
ἡ φωνὴ σου ἀντηχεῖ.

Ὅταν ἔνδακρυ τὸ βλέμμα
στρέψω πρὸς τὸν οὐρανόν,
ἐκεῖ φαίνεσαι, καὶ στέμμα
ῥοεὶς ἀστρῶν φαιινῶν.

Ὅταν δὲ, θυγὰς τοῦ κόσμου,
καταβῶ εἰς ἑμαυτὸν,
μέγῳ ἄβυσχος, ἐντὸς μου
σὲ, σὲ μόνην, ἀπαρτῶν.

Ὅτω τὴν ζωὴν ὡς τέλος
θερὰ φέρ' ὀδυνηρὰν,
ὡς ἡ ἔλαφος τὸ βέλος
περιφέρ' εἰς τὴν πλευράν.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΟΣ.

Εἰς Πανδώρας Φυλλάδ. ΜΗ΄. σελ. 4462 ἀντὶ Μουσικῆς ἀνθοδέσμης ἀρ. 3. γρ. ἀριθ. 4.

ΝΕΑ

ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἐκδιδόμενον δις τοῦ μηνός.

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΗΡΩΤΕΑ.

Ἐν Ἑλλάδι, ἀρ. 16. ἐλευθέρῳ ταχυδρομικῶν.
Ἐν Τουρκίᾳ, ἀρ. 20. ὄμ.
Ἐν Δακίᾳ, δίστηλα 3 ½. ὄμ.
Ἐν Ρωσίᾳ, ῥούβλ. ἀργ. 7. ὄμ.
Ἐν τῇ Ἰονίῳ Πολιτείᾳ, δίστ. 3. ὄμ.
Ἄλλαχού τῆς Εὐρώπης γρ. 18.

ΑΘΗΝΗΣΙ,

Τυπογραφεῖον τῆς Νέας Παρδώρας.

1852.